รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก

Motivation in studying promotional model of nursing students, Suandusit University by using of the appreciative inquiry program.

นางลัดดาวัลย์ เตชางกูร

นางสาวพิไลพร สุขเจริญ

ดร.รภัทภร เพชรสุข

นางสาวสิริวรรณ วงศ์พงศ์เกษม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รายงานการวิจัย

เรื่อง

รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก

Motivation in studying promotional model of nursing students, Suandusit University by using of the appreciative inquiry program.

นางลัดดาวัลย์ เตชางกูร

(คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต)

นางสาวพิไลพร สุขเจริญ

(คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)

ดร.รภัทภร เพชรสุข

(วิทยาลัยวิทยาศาสตร์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์)

นางสาวสิริวรรณ วงศ์พงศ์เกษม

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

(งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินด้านการวิจัย ปีงบประมาณ 2561)

หัวข้อวิจัย รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก

ผู้วิจัย ลัดดาวัลย์ เตชางกูร, พิไลพร สุขเจริญ, สิริวรรณ วงศ์พงศ์เกษม และรภัทภร เพชรสุข

หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ปี พ.ศ. 2562

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และเพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูง 10 คน ใช้วิธีการวิจัยแบบผสานวิธี แบ่งเป็น ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ค้นหาประสบการณ์ด้านแรงจูงใจในการเรียน ขั้นที่ 2 สร้างภาพฝันที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเขียนข้อความที่แสดงถึงการมีแรงบันดาลใจร่วมกัน และขั้นที่ 4 การทำให้ภาพฝันประสบความสำเร็จ และระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรม และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยดังนี้

1) รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก ประกอบด้วย 1) การค้นหาประสบการณ์ด้านแรงจูงใจในการเรียน 4 ประเด็น ได้แก่ การเห็นคุณค่าของวิชาชีพพยาบาล ความต้องการพัฒนาตนเอง ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัว และความต้องการการยอมรับจากสังคม 2) การสร้างภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน 2 ประเด็น ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง และการมีอาชีพที่มั่นคง 3) การออกแบบปัจจัยสนับสนุนให้ภาพฝันประสบความสำเร็จ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ประกอบด้วย กำลังใจจากครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และด้านสุขภาพร่างกาย และ 4) กิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามภาพฝัน 3 ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านการเรียน กิจกรรมด้านสุขภาพ และกิจกรรมตามความสนใจของนักศึกษาแต่ละคน

2) คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ ได้แก่ ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และส่วนที่ 2 เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ได้แก่ เทคนิคด้านการเรียน เทคนิคด้านสุขภาพ และเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย

คำสำคัญ รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน, นักศึกษาพยาบาล, โปรแกรมสุนทรียสาธก

Research Title Motivation in studying promotional model of nursing students, Suandusit University by using of the appreciative inquiry program.

Researcher Laddawan Tachangkul, Pilaiporn Sukcharoen, Siriwan Wongpongkaseam, Raphatporn Petchsuk

Organization Faculty of Nursing, Suandusit University

Year 2019

This research aims to create a motivation in studying promotional model of nursing students, Suandusit University from the appreciative inquiry program and to create a guide to encourage motivational in studying of nursing students, Suandusit University. The keys information was that the first year nursing students in academic year 2018, Suan Dusit University with 10 high achievers. This research uses mixed research method by the exploratory sequential design. Phase 1: Using is a four step process of the appreciative inquiry program: Step 1 Find motivation for learning. Step 2 Create a dream image that enhances motivation. Step 3 Design activities that motivate studying and write a message that shows a shared inspiration. Step 4 Make a dream image succeed. Phase 2 Activity Tracking and Creating a Guide to motivation in studying promotional of Nursing Students. The Research results are as follows:

1) The motivation in studying promotional model by using of the appreciative inquiry program to consist of 1) The searching of the experiential motivation in studying 4 aspects: the value of the nursing profession, Self improvement, Hope and pride of the family, and the need for social acceptance. 2) The Creation of dream image that motivates studying in two areas: high achievement, and a stable career. 3) The design of factors to support the dream of success in two aspects: the psychological, consisting of encouragement from family, friends, and a body healthy. 4) Activities that affect the success of the dream in three aspects: learning activities, health activities, and activities according to the interests of each student.

2) A Guide to encourage of motivation in studying of nursing students, Suandusit University from the appreciative inquiry program consists of two parts: Part 1: Introduction includes the meaning of motivation in studying, the importance of motivation in studying, types of motivation in study, factors that influence is studied motivation, and the motivation promotional process in studying. Part 2: Motivation in studying promotional technique: Study Techniques, Health Techniques, and Techniques of doing activities without a lot of effort.

Keywords: The motivation in studying promotional model, nursing students, Appreciative inquiry Program

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และเพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยรายงานวิจัยเล่มนี้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพ และส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลประสบความสำเร็จในการเรียน

การวิจัยนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์ด้วยการสนับสนุนของผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า รวมทั้งสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่สนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน	7
แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียสาธก	14
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
กรอบแนวคิดในการวิจัย	25
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	26
ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน	26
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	26
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และสร้างแรงจูงใจในการเรียน	30
ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	30
เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	31

บทที่ 4 ผลการวิจัย 33
ระยะที่1 ผลการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล 33

ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรม และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล 50
- ผลลัพธ์ของการปฏิบัติกิจกรรม 51
- คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล 56
- ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล 56

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 58
สรุปผลการวิจัย 58
อภิปรายผล 59
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 68
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 68
บรรณานุกรม 69
บรรณานุกรมภาษาไทย 69
บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ 70

ภาคผนวก 74
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ 75
ภาคผนวก ข ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย 77
ภาคผนวก ค ภาพประกอบขั้นตอนการวิจัย 79
ภาคผนวก ง คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน 84

ประวัติผู้วิจัย 91

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการทบทวนวรรณกรรม	10
2.2	การเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการแก้ปัญหาแบบเดิมกับสุนทรียสาธก	17
4.1	ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน	44
4.2	ปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน	45
4.3	กิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน	46

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนจากการศึกษางานวิจัยและทบทวนวรรณกรรม	14
2.2	ขั้นตอนการทำสุนทรียสาธกโดยใช้ 4D Model เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล	19
2.3	กรอบแนวความคิดการวิจัย	25
4.1	การนำเสนอภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน	42
4.2	รายละเอียดภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน “การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี”	42
4.3	การนำเสนอปัจจัยและกิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของภาพฝัน	48
4.4	แผนการปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล	50
ก-1	ใบรับรองจริยธรรม	78
ค-1	การค้นพบ (Discovery) : กิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue)	80
ค-2	“มาสร้างภาพฝัน (Dream) กันเถอะ”	80
ค-3	“กิจกรรม think-pair-share”	81
ค-4	“การสร้างภาพฝันร่วมกัน”	81
ค-5	“ภาพฝันอันยิ่งใหญ่”	82
ค-6	“ออกแบบ (Design) กิจกรรมเพื่อสร้างฝันให้เป็นจริง”	82
ค-7	“กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างฝันให้เป็นจริง”	83
ค-8	“กิจกรรมเรียนดีกับ idea สุด wowww”	83

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

แรงจูงใจเป็นกระบวนการของกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเป็นกิจกรรมที่มีทิศทางเพื่อช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2008) และเป็นเหตุให้บุคคลเกิดแรงขับและเกิดการตอบสนองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ หากบุคคลไปถึงเป้าหมายที่วางไว้จะเป็นที่พอใจ ความต้องการก็จะจบลง (สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2558) แรงจูงใจจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่มีความมุ่งหมายและเกิดพฤติกรรมที่ดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โดย Schunk, Pintrich, & Meece (2008) กล่าวว่า แรงจูงใจของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันตามการรับรู้ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์รอบตัว แต่เนื่องจากเราไม่สามารถสังเกตแรงจูงใจได้โดยตรงจึงจำเป็นต้องอาศัยพฤติกรรมที่สังเกตได้ เพื่อเป็นสิ่งอ้างอิงที่จะบอกถึงสาเหตุและแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น บุคคลจะมีทั้งแรงจูงใจภายนอกและภายใน โดยหากมีแรงจูงใจภายในสูงจะมีแนวโน้มเกิดแรงจูงใจภายนอกต่ำ แต่สามารถปรับเปลี่ยนได้โดยขึ้นอยู่กับเวลาและสถานการณ์ นอกจากนี้ แม้ว่าบุคคลจะมีกิจกรรมเหมือนกันแต่แรงจูงใจภายในและภายนอกก็สามารถแตกต่างกันได้ แรงจูงใจอย่างเดียวกันจึงอาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างกัน และพฤติกรรมเดียวกันก็สามารถมาจากแรงจูงใจหลายอย่างได้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) หากบุคคลมีแรงจูงใจในการเรียนย่อมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่ดีในการเรียน บุคคลจะขยันและตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ ดังนั้น อาจารย์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนจึงควรมีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคนเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีและประสบความสำเร็จในการเรียนของตน

สำหรับลักษณะการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลค่อนข้างมีลักษณะเฉพาะโดยมีรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากนักศึกษาในคณะอื่น ๆ เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลต้องเรียนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับโรคและการพยาบาลต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยตามสภาพความเจ็บป่วยและต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การเรียนภาคปฏิบัติในคลินิกเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง เพื่อให้พร้อมเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีภายหลังสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต แต่ปัญหาที่พบ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติงานในคลินิก และขาดการกระตุ้นให้เกิดการสะท้อนคิดด้วยตนเอง (พิริยลักษณ์ ศิริศุภลักษณ์, 2557) ทำให้ไม่สามารถนำความรู้ที่มีไปใช้ปฏิบัติการพยาบาลหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ผู้ป่วยในคลินิกได้อย่างครบถ้วน (Saifan, Aburuz, & Masa, 2015) นักศึกษาพยาบาลประมาณ 15 - 20 % ที่มีสมรรถนะทางการเรียนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในคลินิกอยู่ในระดับต่ำ จะมีแนวโน้มหยุดเรียนหรือลาออกเมื่อเรียนจบในชั้นปีที่หนึ่งและสอง ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาดังกล่าว ได้แก่ แรงจูงใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมโนทัศน์ต่อตนเอง

ในการเรียน โดยนักศึกษาพยาบาลที่มีมโนทัศน์ต่อตนเองในการเรียนสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะผูกพันต่อการเรียนสูง จะต้องการได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีแนวโน้มหยุดเรียนต่ำ (Khalaila, 2016) และ นักเรียนที่มีประสบการณ์หรือความรู้สึกต่อการเรียนต่ำจะมีระดับผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่มีแรงจูงใจในชั้นเรียนสูงจะมีผลการสอบสูง และยังพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่มีแรงจูงใจภายในด้านการเรียนสูงจะมีแรงจูงใจภายนอกต่ำ (Mccomb & Kirkpatrick, 2016) ดังนั้น แรงจูงใจในการเรียนจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาพยาบาล และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

จากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน โดย มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์ (2553) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจภายในด้านการเรียนและบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะมีความสามารถด้านการเรียน หากมีรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะตั้งใจเรียนมากขึ้น เกิดความพร้อมในการเรียน เกิดความมั่นใจและพึงพอใจในการเรียน (Dupont, 2012) เกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้รับ เกิดความรู้ และเกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งปัจจัยข้างต้นจะสามารถส่งผลทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ (Dolan, Perz, McComb & Kirkpatrick, 2013) นอกจากนี้ด้านทัศนคติของผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน หากผู้เรียนได้รับกิจกรรมการเรียนที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดการรู้คิดที่ดี เกิดความคิดที่ดีต่อการเรียน และเกิดการรับรู้ความสำเร็จของตน แต่หากผู้เรียนไม่ยอมรับและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ ผู้เรียนจะเกิดความวิตกกังวลต่อการเรียน ไม่เกิดแรงจูงใจภายในและไม่สนใจการเรียน ขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการเรียน และจะทำให้การเรียนไม่ประสบความสำเร็จ (Kudo et al., 2013) แรงจูงใจภายในจึงมีความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียน อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างต่อเนื่อง (Parlett, 2012)

นอกจากนี้ แรงจูงใจภายนอกก็เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักศึกษาพยาบาล ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้หากต้องการให้นักเรียนพยาบาลผูกพันต่อวิชาชีพภายหลังจบการศึกษา โดย Hanifi, Parvizy & Joolaee (2013) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลระหว่างการฝึกปฏิบัติในคลีนิคโดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า แรงจูงใจภายนอกมีความสำคัญสำหรับนักศึกษาพยาบาลและขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเงื่อนไขทางสังคม การได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติการพยาบาลที่ท้าทาย การดำรงชีวิตที่สะดวกสบาย และการได้รับการยอมรับจากสังคม (Kudo et al., 2013) หากนักเรียนพยาบาลขาดแรงจูงใจภายนอกจะส่งผลทำให้ขาดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ และอาจเกิดการลาออกจากวิชาชีพได้ แรงจูงใจภายนอกจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เพื่อทำให้นักเรียนพยาบาลคงอยู่ในวิชาชีพ แรงจูงใจภายในและภายนอกจึงล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนโดยเฉพาะกับนักศึกษาพยาบาล ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมหรือจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรม Appreciative Inquiry (AI) หรือ "สุนทรียสาธก" หรือ "สุนทรียปรัศนีย์" ทำให้พบว่า Appreciative Inquiry เป็นกระบวนการศึกษาและค้นหาร่วมกัน เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดในตัวคนในองค์กร หรือโลกที่อยู่รอบตัวเรา โดยเป็นกระบวนการค้นหาอย่างเป็นระบบว่าอะไรเป็นสาเหตุสำคัญ (Give life, Life force) ที่ทำให้ระบบดำเนินไปอย่างดีที่สุดเพื่อให้บรรลุประสิทธิผลสูงสุด ทั้งในด้านวัตถุ ด้านจิตใจ ด้านความเป็นอยู่ร่วมกัน ด้านความสัมพันธ์ หรืออะไรที่เกี่ยวกับมนุษย์ (ภิญโญ รัตนาพันธุ์, 2554) เป็นวิธีการที่สนับสนุนให้บุคคลได้เริ่มพัฒนากระบวนการทำงานเดิมเพื่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ใหม่ และเป็นกระบวนการในการสร้างแรงบันดาลใจร่วมกันของบุคคลเพื่อให้สามารถออกแบบระบบการจัดการสังคมแนวใหม่ (Ridley-Duff & Duncan, 2015) เป็นวิธีการที่สนับสนุนให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้และประสบการณ์เดิมไปสู่ความพยายามที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ เกิดความพึงพอใจ เกิดความคิดทางบวก เกิดความผูกพันต่อองค์กร และเกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงระบบสุขภาพให้ดีขึ้น (Trajkovski et al., 2013) Appreciative Inquiry จึงเป็นกลวิธีการที่สนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนทั้งด้านสังคมและประสบการณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อ Watkins, Dewar, & Kennedy (2016) ได้ทำการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้โปรแกรม AI เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติการพยาบาลไปสู่การดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า การใช้โปรแกรม AI ทำให้บุคคลเกิดความรู้ทางการพยาบาลเพิ่มขึ้น และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีปฏิบัติการพยาบาลให้ดีขึ้น

โปรแกรมสุนทรียสาธก หรือ Appreciative Inquiry จึงมีความเหมาะสมและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และการสาธารณสุขได้ ซึ่งโครงการที่มีการประยุกต์กระบวนการ AI ในการดำเนินงานและประสบความสำเร็จ ได้แก่ โครงการส่งเสริมสุขภาพ โครงการการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวาน โครงการการพยาบาลความเจ็บป่วยในโรงพยาบาลพล และโครงการการดูแลเมื่อเข้าสู่วัยความชราที่จังหวัดขอนแก่น (ภิญโญ รัตนาพันธุ์, 2554) ต่อมา Lazic et al. (2011) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดการศึกษาทางการพยาบาลในผู้ป่วยเด็กที่ได้รับยาเคมีบำบัดโดยใช้กระบวนการ AI เพื่อจัดการและค้นหาทางเลือกร่วมกันในการพัฒนาองค์กร ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการดำเนินโครงการที่มีการทำงานร่วมกันร่วมกันระหว่างแพทย์และพยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยเด็กโดยใช้กระบวนการ AI ซึ่งเมื่อใช้ AI ในการพัฒนาโปรแกรมการปฏิบัติสำหรับพยาบาล พบว่า พยาบาลมีทักษะและความรู้ในการดูแลเพิ่มขึ้น และเกิดเป้าหมายของการดูแลผู้ป่วยในระดับสูงเพื่อให้เกิดคุณภาพการดูแลที่ดีที่สุด และผลของการมีส่วนร่วมทั้งจากแพทย์และพยาบาล ทำให้พยาบาลเกิดประสบการณ์ใหม่ที่ท้าทาย เกิดการพัฒนาความรู้และการปฏิบัติการพยาบาล รวมไปถึงแพทย์และพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการทำงาน และเกิดการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีต่อกันซึ่งส่งผลดีต่อการดูแลผู้ป่วย นอกจากนี้ Tosati, Lawthong, & Suwanmonkha (2015) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการตระหนักรู้ในตนเองของนักเรียนโดยใช้โปรแกรม AI ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการใช้โปรแกรม AI นักเรียนมีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองมากขึ้น มีการรับรู้เกี่ยวกับความรู้สึกภายในจิตใจของตนเองเพิ่มมากขึ้น และต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นด้วยตัวของนักเรียนเอง โปรแกรม Appreciative Inquiry (AI) จึงน่าจะมีส่วนส่งเสริมให้บุคลากรทางการแพทย์ รวมไปถึงนักศึกษาพยาบาลที่จะจบเป็นพยาบาลวิชาชีพในอนาคต เกิดกระบวนการ

ปรับเปลี่ยนความรู้สึก ทัศนคติ และสามารถเกิดพฤติกรรมที่ดีในการเรียนด้วยตนเอง และน่าจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างประสิทธิภาพ

จากข้อมูลข้างต้นจึงทำให้เกิดข้อค้นพบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีความสำคัญยิ่งสำหรับนักศึกษาพยาบาล แต่จากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบรูปแบบหรือวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่เหมาะสำหรับนักศึกษาพยาบาลโดยเฉพาะ และไม่พบงานวิจัยที่นำโปรแกรมสุนทรียสาธกมาใช้เพื่อสร้างรูปแบบและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry) เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เกิดแรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนในทิศทางที่ดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเป็นอย่างไร
2. คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิตเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก
2. เพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed method Research) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

เนื่องจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกจำเป็นต้องใช้ในกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะความคิดเห็นหรือวิถีการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมกันสร้างองค์ความรู้ที่เป็นการพัฒนาบุคคลหรือองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุดตามลำดับ จำนวน 10 คน ที่มีลักษณะการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน และยินดีเข้าร่วมการวิจัย จากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 110 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ศึกษาในงานวิจัยมี 2 ประการ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วย ความต้องการภายในของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมการเรียนที่ดี เพื่อเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น และรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วย วิธีการหรือแนวทางที่ใช้ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการรู้คิดที่ดี เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 1 ปี โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 ถึงเดือนตุลาคม 2562

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

1. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง ความต้องการภายในของผู้เรียน โดยเป็นความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมการเรียนที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองด้านการเรียน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จด้านการเรียน

2. รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง วิธีการหรือแนวทางที่ใช้ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการรู้คิด และเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความขยั่นหมั่นเพียร เกิดความต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. คู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน หมายถึง คู่มือสำหรับอาจารย์พยาบาลหรือผู้เกี่ยวข้องในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนทั้งแรงจูงใจภายในและภายนอก และเกิดความต้องการที่จะจบการศึกษา และเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี

4. โปรแกรมสุนทรียสาธก หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของโปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ 4D Model จำนวน 4 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย ขั้นการค้นหา (Discovery) ขั้นการวาดฝัน (Dream) ขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นการลงมือทำ (Destiny) เพื่อใช้สร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล และทำให้เกิดแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

5. นักศึกษาพยาบาล หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. อาจารย์พยาบาล และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล และคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาลไปใช้เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

2. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรม หรือวิธีการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการรู้คิดและเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เกิดความรู้สึกด้านบวกต่อการเรียน และมีพฤติกรรมการเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น

3. ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนช่วยเหลือ หรือให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาพยาบาลที่มีแรงจูงใจในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน มีความสุขในการเรียนรู้ และมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น

4. หน่วยงานด้านการศึกษาพยาบาล หรือหน่วยงานด้านการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ และคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือใช้ในการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาล นักเรียน หรือนักศึกษาในหน่วยงานอื่น ๆ เกิดแรงจูงใจในการเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการวิจัยซึ่งได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน

1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

1.3 ประเภทของแรงจูงใจ

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียสาธก

1.1 ความหมายของสุนทรียสาธก

1.2 หลักการพื้นฐานของสุนทรียสาธก

1.3 กระบวนการแก้ปัญหาแบบสุนทรียสาธก

1.4 กระบวนการทำสุนทรียสาธกโดยใช้ 4D Model

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

3.1 ความหมายของโปรแกรมการสอน

3.2 องค์ประกอบของโปรแกรมการสอน

3.3 การพัฒนาโปรแกรมการสอน

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน

1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ (Motivation) เป็นกระบวนการของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย และจิตใจที่ประกอบด้วยการเริ่มต้น คงอยู่ และทิศทาง รวมทั้งแรงภายใน เช่น แรงกระตุ้น แรงขับ และความปรารถนาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2553; อ้างถึงใน สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2558) เป็นกระบวนการของกิจกรรมที่มีทิศทางเพื่อช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จ (Schunk, Pintrich, & Meece, 2008) โดยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจหลายอย่างเริ่มต้นด้วยความต้องการ (need) ของบุคคล ความต้องการนี้จึงเป็นความขาดแคลนภายในตัวบุคคล เป็นเหตุให้คนเกิดแรงขับ (drive) และทำให้เกิดการตอบสนอง (response) ที่นำไปสู่เป้าหมายที่บุคคลวางไว้ (goal) หากบุคคลไปถึงเป้าหมายที่วางไว้จะเป็นที่พอใจ ความต้องการก็จะจบลง (Coon & Mitterer, 2013; อ้างถึงใน สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล, 2558) แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่มีความมุ่งหมายและเกิด

พฤติกรรมที่ดีทั้งต่อตนเองและส่วนรวมโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต แรงจูงใจของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันตามการรับรู้ สภาพแวดล้อม และสถานการณ์รอบตัว แต่เนื่องจากเราไม่สามารถสังเกตแรงจูงใจได้โดยตรงจึงจำเป็นต้องอาศัยพฤติกรรมที่สังเกตได้ เพื่อเป็นสิ่งอ้างอิงที่จะบอกถึงสาเหตุและแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมนั้น ซึ่งแรงจูงใจอย่างเดียวกันอาจจะเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกันและพฤติกรรมเดียวกันอาจมาจากแรงจูงใจหลายอย่าง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) ซึ่งหากบุคคลมีแรงจูงใจในการเรียนย่อมจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่ดีในการเรียน บุคคลจะขยันและตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จ

ดังนั้น อาจารย์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนจึงควรมีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีและประสบความสำเร็จในการเรียนของตน

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ พบว่า นักจิตวิทยาได้ให้ความสำคัญประกอบด้วย 3 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีมนุษยนิยม และทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม โดยเชื่อว่าทฤษฎีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจซึ่งสามารถใช้อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ได้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) ดังนี้

1.2.1 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม วัตสัน (John B. Watson) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันและเป็นผู้นำกลุ่มจิตวิทยาพฤติกรรมนิยม โดยนักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่า ทฤษฎีนี้เป็นการสร้างทฤษฎีแรงขับ (Drives) โดยยึดหลักของความสมดุล หรือมีความโน้มเอียงที่จะรักษาความคงตัวภายใน ต่อมาจึงให้ชื่อว่า ทฤษฎีลดแรงขับ (Drive Reduction Theory) ต่อมาได้ทำการทดลองเกี่ยวกับแรงขับของมนุษย์และเชื่อว่า แรงขับสามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แรงจูงใจ (Motive) โดยแบ่งแรงขับหรือแรงจูงใจเป็น 2 ประเภทคือ แรงจูงใจทางสรีระ (Physiological Motives) และแรงจูงใจทางจิตวิทยา (Psychological Motives)

1.2.2 ทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์ นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่า คนทุกคนมีแรงจูงใจที่จะประกอบกิจกรรมอยู่เสมอ และถือว่าแรงจูงใจเป็นแรงขับที่ให้มนุษย์เจริญเติบโตและพัฒนา หรือพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลของหลักการความเจริญเติบโตภายในตัวของทุกคน (Coon & Mitterer, 2011)

1.2.3 ทฤษฎีพุทธิปัญญานิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์นั้นจะต้องผ่านการพิจารณาไตร่ตรอง และการคิด เช่นเดียวกับพฤติกรรม และเชื่อว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้ดีควรเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการคิดมากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม โดยบุคคลจะมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากความสนใจเกี่ยวกับสิ่งเร้ากับการตอบสนอง นอกจากนี้ ทฤษฎีนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ และเชื่อว่ากระบวนการรู้คิดมีส่วนทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย และจะให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและความรู้ ความเข้าใจ

1.2.4 ทฤษฎี Transformative learning Transformative learning เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ 3 ปัจจัย ได้แก่ จิตใจ โดยการปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในตนเอง ความเชื่อ โดยเป็นมุมมองเกี่ยวกับความเชื่อของตนเอง และพฤติกรรมการแสดงออก เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคลทั้งในด้านความเชื่อ อารมณ์ และความคิด เพื่อพัฒนาแนว

ทางการปฏิบัติให้ดีขึ้น (Fletcher & Meyer, 2016) เป็นการเรียนรู้ในระดับขั้นพื้นฐานของความรู้สึกตัวไปสู่การปรับเปลี่ยนในระดับของการตระหนักรู้ที่มีกระบวนการซึ่งผ่านการคิดวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ซึ่งขึ้นอยู่กับความแตกต่างของแต่ละบุคคลตามการให้ความหมาย ความเข้าใจ และประสบการสบการณ์ต่อสิ่งนั้น ๆ ทฤษฎีนี้จึงเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของการเรียนรู้จะทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจในเป้าหมายของชีวิตและการศึกษามากขึ้น สามารถทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนและพัฒนากระบวนการคิดของบุคคลให้ดีขึ้น และสามารถพัฒนาให้บุคคลมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมาย ความเชื่อ และความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ (Wikipedia, 2016) ดังนั้น การเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนจึงมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎี Transformative learning เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้และเกิดการปรับเปลี่ยนทั้งในด้านความรู้ ความคิด และความเชื่อเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน เกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดพฤติกรรมทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ และจะส่งผลเชื่อมโยงให้ประสบความสำเร็จในการเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ทำให้พบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดพฤติกรรมที่ดีและมีความหมายเพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งการที่บุคคลจะเกิดแรงจูงใจที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับแรงขับหรือแรงจูงใจของแต่ละบุคคล หากเกิดแรงจูงใจที่ดีจะทำให้บุคคลเกิดกระบวนการรู้คิดที่ดีและมีประสิทธิภาพ เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการและรู้ว่าจะต้องมีพฤติกรรมเช่นไร เพื่อตอบสนองความต้องการและทำให้สิ่งที่คาดหวังประสบความสำเร็จ ดังนั้น หากผู้เรียนเกิดแรงจูงใจต่อการเรียน ผู้เรียนย่อมต้องการจะประสบความสำเร็จในการเรียนของตน และจะพยายามพัฒนาตนเองในการเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังและต้องการ

1.3 ประเภทของแรงจูงใจ

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยพบว่า นักวิชาการไทยและต่างประเทศแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภทกว้าง ๆ ดังนี้

1.3.1 แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation)

เป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคลและเป็นแรงขับที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมโดยไม่หวังรางวัลหรือแรงเสริมจากภายนอก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากแรงจูงใจภายในจะเกิดขึ้นได้เองโดยไม่จำเป็นต้องมีรางวัล เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความสนใจของผู้แสดงพฤติกรรม ซึ่งจะตรงข้ามกับพฤติกรรมการเสริมแรงของ skinner นักจิตวิทยาที่ให้ความสนใจแรงจูงใจภายในจะใช้พฤติกรรมของผู้แสดงเป็นตัวอธิบายว่าทำไมจึงแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ดังนั้นผู้ที่มีแรงจูงใจภายในจะพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แรงจูงใจภายในแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ แรงจูงใจภายในที่มาจากความต้องการทางจิตวิทยา แรงจูงใจที่มาจากความต้องการที่จะเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง และแรงจูงใจภายในจากความต้องการมีสัมพันธภาพและเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

1.3.2 แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation)

เป็นแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก เช่น จากแรงเสริมชนิดต่าง ๆ ตั้งแต่คำชมจนถึงการได้รับรางวัล หรือเงินและตัวแปรต่าง ๆ ที่มาจากบุคคลและลักษณะของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น การให้ข้อมูลป้อนกลับ ความคาดหวังของผู้อื่น การอ้างสาเหตุพฤติกรรมโดยผู้อื่น การตั้งเป้าหมายในการทำงาน การตั้งเป้าหมายในการเรียน หรือความคาดหวังของผู้ปกครองรวมทั้งการตั้งรางวัลของผู้ปกครอง สำหรับในการจัดการเรียนการสอน นักจิตวิทยา

ได้ให้คำแนะนำว่า ครูควรจะบอกให้นักเรียนทราบว่าครูมีความคาดหวังอะไรจากนักเรียน ครูควรจะให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียนอย่างแจ่มแจ้ง ครูควรจะพยายามให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีทุกโอกาสที่ทำได้ และครูควรจะทราบว่าคามคาดหวังของคนที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของบุคคลที่สูงจริง ๆ

จากการศึกษาปัจจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ทำให้พบว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสำหรับผู้เรียน หากผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่ดีทั้งจากแรงจูงใจภายในและภายนอกย่อมจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความคาดหวังที่ดีต่อการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะพยายามหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกิดความเอาใจใส่และตั้งใจเรียน พยายามปรับปรุงตนเองและจะมีพฤติกรรมการเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้นเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการ ดังนั้น หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียน ย่อมสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองและประสบความสำเร็จในการเรียนได้แน่นอน และจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนการทบทวนวรรณกรรมและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ จึงวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจได้ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	ฤทัยรัตน์ ชิตมงคล และปรมฤดี บริบาล (2553	นุสลินท์ โต๊ะกานี และคณะ (2553)	สุรางค์ โค้วตระกูล (2556)	Schunk, Pintrich, & Meece (2008)	Coon & Mitterer (2013)	Vatankhah & Tanbakooei (2014)	Khalaila (2015)	McComb & Kirkpatrick (2016)
1. แรงจูงใจ (Motive) หรือแรงขับ ประกอบด้วยแรงจูงใจทางสรีระ และแรงจูงใจทางจิตวิทยา	/	/	/	/	/			/
2. แรงจูงใจเป็นแรงขับที่ทำให้มนุษย์เติบโตและพัฒนา	/	/	/	/	/			
3. แรงจูงใจทำให้เกิดกระบวนการรู้คิดและเกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย	/	/	/	/	/	/	/	/
4. แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคลและจะเกิดพฤติกรรมโดยไม่จำเป็นต้องมีรางวัล	/	/	/	/	/	/	/	/
5. แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกที่มาจากบุคคลและลักษณะของเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก	/	/	/	/	/	/		/

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	Hanifi, Parvizy & Joolaee	Usher et al. (2013)	Lemos & Veríssimo (2014)	Hakan & Munire (2014)	Erten (2014)	Cheng, Cheng, Tian & Fan	Gray, Chang & Anderman	Aktas & Karabulut (2016)	Duckworth et al. (2016)
1. แรงจูงใจ (Motive) หรือแรงขับ ประกอบด้วยแรงจูงใจทางสรีระ และแรงจูงใจทางจิตวิทยา 2. แรงจูงใจเป็นแรงขับที่ทำให้มนุษย์เติบโตและพัฒนา	/			/					
3. แรงจูงใจทำให้เกิดกระบวนการรู้คิดและเกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย	/		/	/	/	/	/	/	/
4.แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคลและจะเกิดพฤติกรรมโดยไม่จำเป็นต้องมีรางวัล	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกที่มาจากบุคคลและลักษณะของเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก	/	/	/	/	/	/	/	/	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ	Dupont (2012)	Parlett (2012)	Dolan, et al. (2013)	Kudo et al. (2013)	Kudo et al. (2013)	Binder (2014)	Edward et al. (2015)	Hassankhani, et al. (2015)	Nesje (2015)
1. แรงจูงใจ (Motive) หรือแรงขับ ประกอบด้วย แรงจูงใจทางสรีระ และแรงจูงใจทางจิตวิทยา			/			/			
2. แรงจูงใจเป็นแรงขับที่ทำให้มนุษย์เติบโตและพัฒนา	/								
3. แรงจูงใจทำให้เกิดกระบวนการรู้คิดและเกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย	/	/	/	/		/	/	/	/
4.แรงจูงใจภายในเป็นแรงจูงใจที่มาจากภายในตัวบุคคลและจะเกิดพฤติกรรมโดยไม่จำเป็นต้องมีรางวัล	/	/	/	/	/	/	/	/	/
5.แรงจูงใจภายนอกเป็นแรงจูงใจที่ได้รับอิทธิพลจากภายนอกที่มาจากบุคคลและลักษณะของเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมภายนอก	/	/	/		/	/			/

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า แรงจูงใจ (Motive) มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ ทำให้เกิดข้อค้นพบว่า แรงจูงใจเป็นแรงขับชนิดหนึ่ง ประกอบด้วย แรงจูงใจทางสรีระ และแรงจูงใจทางจิตวิทยาที่ส่งผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโต และการพัฒนาของมนุษย์ ทำให้บุคคลเกิดกระบวนการรู้คิดที่มีความหมาย เกิดพฤติกรรมที่มีเป้าหมาย และเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต โดยแรงจูงใจของแต่ละบุคคลล้วนมีความแตกต่างกันและส่งผลโดยตรงต่อการเกิดพฤติกรรม ซึ่งอาจมีรางวัลเป็นแรงจูงใจภายนอก หรืออาจมีอิทธิพลมาจากบุคคล ลักษณะของเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอกก็ได้ เพื่อทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมนั้น ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอยู่และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

1.4 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน

จากการศึกษางานวิจัยและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ทำให้สามารถสังเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วย (แสดงผลการสรุปและวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนในรูปภาพที่ 2.1)

1. แรงจูงใจภายในของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะมีความสามารถด้านการเรียน (มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์, 2553) เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ เกิดความพึงพอใจในการเรียน (Dupont, 2012) เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน (Dolan, Perz, McComb & Kirkpatrick, 2013) โดย Binder (2014) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของการควบคุมตนเอง และแรงจูงใจภายใน ต่อการประสบความสำเร็จด้านการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมตนเอง การมีเป้าหมายภายใน การรับรู้ตนเอง รวมไปถึงด้านทัศนคติของผู้เรียน ส่งผลโดยตรงการประสบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน โดยหากผู้เรียนได้รับกิจกรรมการเรียนที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ผู้เรียนจะเกิดการรู้คิด เกิดความคิดที่ดีต่อการเรียน และเกิดการรับรู้ความสำเร็จของตน ปัจจัยข้างต้นจึงถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในและเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนได้ (Gray, Chang & Anderman, 2015) แต่หากผู้เรียนไม่ยอมรับและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ มีความวิตกกังวลต่อการเรียน ขาดความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการเรียน ผู้เรียนย่อมไม่เกิดแรงจูงใจภายในและไม่สนใจการเรียน การเรียนก็จะไม่ประสบความสำเร็จ (Kudo et al., 2013) ดังนั้นแรงจูงใจภายในจึงมีความสำคัญยิ่งต่อผู้เรียน อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกคน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนอย่างต่อเนื่อง (Parlett, 2012)

2. แรงจูงใจภายนอกของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจภายนอกเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น และเมื่อกล่าวถึงนักเรียนพยาบาล แน่นอนว่าแรงจูงใจภายนอกถือเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้หากต้องการให้นักเรียนพยาบาลผูกพันต่อวิชาชีพภายหลังจบการศึกษา แรงจูงใจภายนอกขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเงื่อนไขทางสังคม การได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติการพยาบาลที่ท้าทาย (Hanifi, Parvizy & Joolaee, 2013) การดำรงชีวิตที่สะดวกสบาย การได้รับการยอมรับจากสังคม (Kudo et al, 2013) และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว พี่น้อง และอาจารย์ (Vatankhah & Tanbakooei, 2014) ซึ่งหากนักเรียนพยาบาลขาดแรงจูงใจภายนอกก็อาจส่งผลทำให้ขาดแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ และอาจเกิดการลาออกจากวิชาชีพได้ ดังนั้นแรงจูงใจภายนอกจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้เพื่อทำให้นักเรียนพยาบาลคงอยู่ในวิชาชีพอย่างยั่งยืน

จากปัจจัยข้างต้นพบว่า แรงจูงใจภายในและภายนอกถือเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน (Hakan & Munire, 2014) แต่อย่างไรก็ตาม Lemos & Veríssimo (2014) พบว่า แม้ว่าแรงจูงใจภายในและภายนอกมีความสัมพันธ์กัน แต่แรงจูงใจภายในสามารถทำให้เกิดความสำเร็จในการเรียนได้ดีกว่าแรงจูงใจภายนอก และผลการศึกษาของ Mccomb & Kirkpatrick (2016) ที่พบว่าหากบุคคลมีแรงจูงใจภายในสูงจะมีแรงจูงใจภายนอกต่ำ

ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวจึงถือเป็นประเด็นสำคัญที่ควรต้องทำความเข้าใจว่าจะสามารถประยุกต์ใช้แรงจูงใจภายในและภายนอกอย่างไรเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและประสบความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการส่งเสริมหรือจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนเกิดแรงจูงใจในการเรียนและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนในทิศทางที่ดีขึ้น และสามารถบรรลุเป้าหมายในด้านการเรียนที่ตั้งไว้

3. ความคาดหวังมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน

ความคาดหวังเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน หากผู้เรียนมีความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนและจะตั้งใจเรียนเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งหากผู้เรียนมีความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน และมีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง (Cheng, Cheng, Tian & Fan, 2015) ดังนั้นความคาดหวังจึงเป็นปัจจัยที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนและพยายามจะกระทำพฤติกรรมเพื่อให้การเรียนบรรลุเป้าหมาย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน, สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์, บรรยากาศในการเรียนรู้, การรับรู้คุณค่าในตนเอง, ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักศึกษา, และทัศนคติต่อการเรียน (ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล, 2553) ซึ่งหากผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนและจะไม่ประสบความสำเร็จ (Erten, 2014) แต่หากผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนและจะตั้งใจเรียนมากขึ้นเพื่อให้ได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดหวังและต้องการ ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นปัจจัยที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้

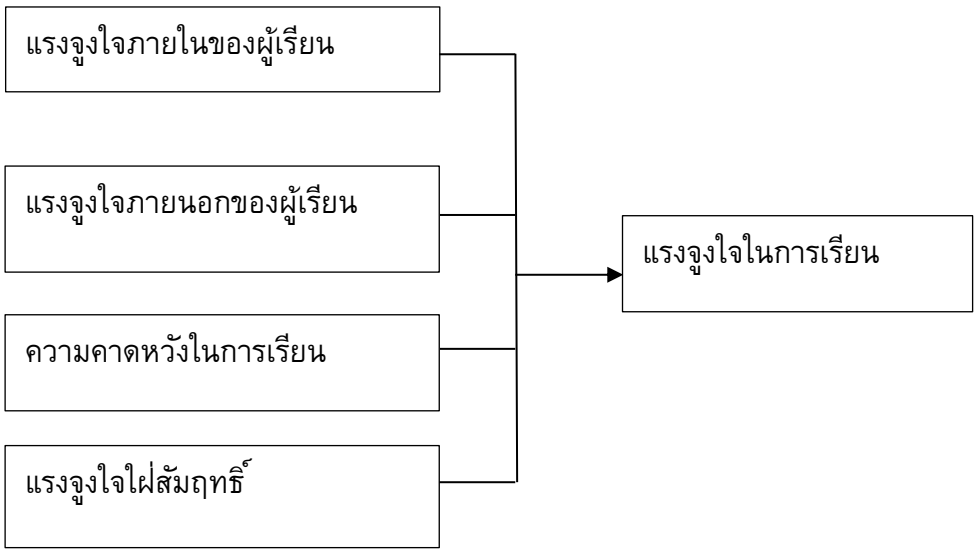

ภาพที่ 2.1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนจากการศึกษางานวิจัยและทบทวนวรรณกรรม

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียสาธก

2.1 ความหมายของสุนทรียสาธก

Cooperrider et al. (2003) ได้ให้ความหมายของสุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry: AI) ว่าเป็นค้นคว้าสิ่งที่ดีที่สุดเกี่ยวกับบุคคล และองค์กร รวมทั้งโลกที่อยู่รอบตัว ดังนั้นสุนทรียสาธก จึงเกี่ยวข้องกับระบบการค้นคว้าที่มีชีวิตชีวา ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด สร้างสรรค์เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ ระบบนิเวศน์ และสิ่งต่างๆ เกี่ยวกับมนุษย์

คำว่า appreciative มีความหมายในทางที่เป็นการชื่นชมในสิ่งที่ดี สิ่งที่งาม ส่วนคำว่า inquiry คือ การวิจัยค้นคว้า ดังนั้น appreciative inquiry คือ การค้นหาและชื่นชมสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในองค์กร สำหรับสุนทรียสาธก มาจากคำว่า สุนทรีย์ ที่มีรากศัพท์ มาจากคำว่า สุนทร คือ ความดีงาม ส่วนคำว่า สาธก คือ การยกตัวอย่างเป็นกรณีให้เห็น แปลความรวมว่า การยกตัวอย่างเป็น กรณีให้เกิดการนิยมชมชื่นในความดีงามที่มีอยู่

สุนทรียสาธกในฐานะเครื่องมือในการบริหารองค์กรนั้น สะท้อนวิธีคิดใหม่ที่ต่างจากการบริหารงานแบบเดิมที่มุ่งไปที่การมองหาและการจัดการปัญหาขององค์กร ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในระบบงานมักได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการค้นหา และจัดการกับปัญหา แต่ไม่มีทักษะหรือเครื่องมือในการค้นหาศักยภาพขององค์กร หรือค้นหาความดีที่ดำรงอยู่ในองค์กร (Mirvis, 1997) สุนทรียสาธกจึงเป็นการมองหาศักยภาพหรือสิ่งที่ดีที่มีอยู่ในองค์กรและสร้างอนาคตองค์กรจากศักยภาพหรือสิ่งที่ดีที่มีอยู่แล้ว

สุนทรียสาธก ใช้ศิลปะและการฝึกฝนในการถามคำถามเพื่อพัฒนาศักยภาพของระบบให้เป็นในเชิงบวกมากขึ้น โดยการใช้สุนทรียสาธก เป็นการใช้คำถามเชิงสร้างสรรค์ จินตนาการ และนวัตกรรมใหม่ ๆ แทนที่การเจรจาต่อรองหรือการวิจารณ์ในทางอคติ โดยคำถามไม่มีเงื่อนไขใด ๆ จึงต้องการความมีเอกภาพระหว่างกลุ่มคนเป้าหมาย และศักยภาพโดยรวมของกลุ่มคนนั้นทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งความคาดหวัง ความมุ่งหมาย ศักยภาพที่ซ่อนเร้น สิ่งใหม่ โอกาส การวางแผน หรือการหยั่งรู้ของแต่ละบุคคล รวมทั้งความมุ่งหมายในอนาคต โดยนำสิ่งทั้งหมดรวมกันเป็นข้อมูลเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวก โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า ทุกๆ ระบบที่มีคนเกี่ยวข้องมักมีแรงจูงใจในเชิงบวก (ภิญโญ รัตนาพันธุ์, 2554)

สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry: AI) พัฒนาขึ้นโดย David Cooperrider และ Suresh Srivasta ในปี ค.ศ. 1980 ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า องค์กรเปลี่ยนไปในทิศทางที่พวกเขาตั้งคำถาม ดังนั้นองค์กรที่มีคำถามเกี่ยวกับปัญหาในทางบวก จะหาทางแก้ไขเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งนี้คำถามที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในองค์กรมี 4 ลักษณะ คือ

1. เล็งเห็นคุณค่า (Appreciative)
2. ประยุกต์ใช้ได้ (Applicable)
3. การกระตุ้นเชิงบวก (Provocative)
4. ความร่วมมือ (Collaborative)

Skinner and Kelly (2006) กล่าวว่า สุนทรียสาธก (Appreciative Inquiry: AI) เป็นการตระหนักถึงความสำคัญในเชิงบวกในแง่ของจิตวิทยา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการวิจัยค้นคว้าหาความน่าสนใจใหม่ ๆ ซึ่งแต่เดิมการค้นคว้าในลักษณะเช่นนี้พบได้น้อย หลักการของสุนทรียสาธก คือ เชื่อว่าแง่คิดเชิงบวกของบุคคลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงขององค์กรในเชิงบวก ส่งผลทำให้องค์กรเข้มแข็งมากขึ้น

ปัจจุบันมีการทำสุนทรียสาธก ในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ (ภิญโญ รัตนาพันธุ์, 2554)

1. สมาชิกในองค์กร และผู้มีส่วนได้เสียบางราย เข้าร่วมกระบวนการ 4-D ซึ่งจะเกิดขึ้นในหลายสถานที่ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง (Whole-system 4-D Dialogue)
2. คนจำนวนมากเข้าร่วมในกระบวนการ 4-D พร้อม ๆ กัน ใช้เวลาประมาณ 2-4 วัน (Appreciative Inquiry Summit)
3. มีการสัมภาษณ์คนจำนวนมาก ในหัวข้อเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคม เมือง ชุมชน หรือทั่วโลก (Mass-mobilized Inquiry)
4. องค์กรหลายองค์กรร่วมมือกันในกระบวนการ 4-D เพื่อสำรวจและพัฒนาเรื่องที่เป็นความสนใจร่วมกัน (Positive Change Consortium)
5. กลุ่มคนเลือกหัวข้อที่สนใจ ออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ (Core Group Inquiry)
6. สมาชิกในองค์กรได้รับการฝึกอบรมเรื่องสุนทรียสาธก พร้อมได้รับการสนับสนุนเรื่องทรัพยากรในการพัฒนาโครงการ และแบ่งปันเอกสาร เรื่องราว และแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดแก่กัน (Positive Change Network)
7. ผู้ที่มีหัวข้อที่สนใจอยู่แล้ว เช่น ทีมประเมิน ทีมพัฒนากระบวนการ ทีมศึกษาความต้องการของผู้บริโภค ทีมพัฒนาระบบงาน หรือกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาและดำเนินโครงการตาม 4-D (AI Learning Teams)
8. องค์กรหรือทีมงานดำเนินการประชุมตาม 4-D โดยใช้ระยะเวลาการประชุม 10-12 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา 2-4 ชั่วโมง (Progressive AI Meetings)

2.2 หลักการพื้นฐานของสุนทรียสาธก

หลักการพื้นฐานของ AI ประกอบด้วย หลักสำคัญ 5 ประการ (Cooperrider et al., 2003) ได้แก่ หลักการสร้าง (The Constructionist Principle) หลักการเกิดพร้อมกัน (The Principle of Simultaneity) หลักการบทกวี (The Poetic Principle) หลักการคาดการณ์ (The Anticipation Principle) และหลักการเชิงบวก (The Positive Principle) ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการพื้นฐานข้างต้นมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อใช้ในการสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล โดยอาศัยหลักการดังนี้

1. หลักการสร้าง (The Constructionist Principle) ผู้นำที่ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลง ต้องมีศิลปะในการทำความรู้จักกับองค์กร AI เป็นวิธีการสร้างความรู้เกี่ยวกับความจริง ความดีงามและความเป็นไปได้ด้วยมิติที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ให้ความสำคัญกับความรู้ของมวลสมาชิกมากกว่าโครงสร้างของสิ่งไม่มีชีวิต
2. หลักการเกิดพร้อมกัน (The Principle of Simultaneity) การค้นหาและการเปลี่ยนแปลงเป็นความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นพร้อมกัน คำถามที่ใช้คือเมล็ดพันธุ์ของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเติบโตกลายเป็นคำพูดและเรื่องราวสำหรับการสร้างอนาคต ความเข้าใจผิดสำคัญประการหนึ่ง คือ คิดว่าการวิเคราะห์และการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงเป็นคนละขั้นตอนกัน แต่ที่จริงแล้วทุกคำถามจะสร้างการเปลี่ยนแปลงขึ้นในเชิงสัมพันธภาพของสมาชิกกลุ่ม ทำให้เกิดบทสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่ดี และสิ่งที่เป็นไปได้
3. หลักการบทกวี (The Poetic Principle) องค์กรมีลักษณะเหมือนหนังสือที่เปิด

โอกาสให้ทุกคนเป็นผู้ประพันธ์ได้ตลอดเวลา อดีต ปัจจุบัน อนาคต เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไม่สิ้นสุด และเป็นบ่อเกิดของความหวัง เราสามารถศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับประสบการณ์ของมนุษย์ได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นระบบหรือองค์กรใด การตั้งคำถามที่หลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมายของการค้นหาและบริบทขององค์กร จะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด

4. หลักการคาดการณ์ (The Anticipation Principle) จินตนาการร่วมของมวลสมาชิกเกี่ยวกับอนาคตหรือทรัพยากรที่ไม่จำกัดในการเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างสร้างสรรค์ ภาพฝันสำหรับอนาคตจะเป็นตัวชี้นำพฤติกรรมในปัจจุบัน การตั้งคำถามที่นำมาสู่ภาพฝันเชิงบวกร่วมกัน คือ ความสำเร็จของ AI เพราะภาพฝันเชิงบวกนำไปสู่การกระทำเชิงบวก เป็นการนำอนาคตมาเป็นพลังในการขับเคลื่อน

5. หลักการเชิงบวก (The Positive Principle) การสร้างโมเมนตัมของการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องใช้ความผูกพันและพลังเชิงบวก เช่น ความหวัง ความตื่นเต้น ความเอื้ออาทร ความสนิทสนม ความรู้สึกว่าเป็นเรื่องด่วน และความสนุกในการสร้างสิ่งที่มีความหมายร่วมกัน ยิ่งใช้คำถามเชิงบวกมากเท่าไหร่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นยิ่งประสบความสำเร็จและยั่งยืนมากขึ้น

2.3 กระบวนการแก้ปัญหาแบบสุนทรียสาธก

จากข้อมูลของ Cooperrider & Whitney (1999) ที่ได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกระบวนการแก้ปัญหาแบบเดิม กับกระบวนการแก้ปัญหาแบบสุนทรียสาธก (AI) ทำให้สามารถสรุปความแตกต่างได้ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.2 การเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการแก้ปัญหาแบบเดิมกับสุนทรียสาธก

การแก้ปัญหาแบบเดิม	สุนทรียสาธก
ความรู้สึกว่าจำเป็น	การยอมรับชื่นชมและการให้คุณค่า
การระบุตัวปัญหา ช่องว่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่และสิ่งที่อยากให้เป็น	สิ่งที่ดีที่สุด อะไรที่เป็นอยู่
วิเคราะห์สาเหตุ การแก้ปัญหาที่เป็นไปได้	การสนทนา อะไรที่ควรเป็น
แผนปฏิบัติการ	การสร้างนวัตกรรม อะไรที่จะเป็น
สมมติฐานเบื้องต้น: องค์กรคือปัญหาที่ต้องแก้	สมมติฐานเบื้องต้น: องค์กรคือความลึกลับที่ต้องสำรวจตรวจค้น และให้คุณค่า

ภิญโญ รัตนาพันธุ์ (2552) กล่าวว่าสุนทรียสาธก เหมาะกับบุคคล ต่อไปนี้

1. คนที่อยากทดลองแนวทางการแก้ปัญหาแบบใหม่ที่เน้นการค้นพบที่ปลายอุโมงค์
2. คนที่อยากได้การแก้ปัญหาที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างสูงจากทุกฝ่าย
3. คนที่อยากได้ยิ่นในสิ่งที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน
4. คนที่อยากได้คำตอบที่ไม่สามารถได้จากการออกแบบสอบถามแบบธรรมดา
5. คนที่อยากได้กลยุทธ์ที่หลายครั้งแทบไม่ต้องลงทุนเพิ่ม
6. คนที่อยากรู้พฤติกรรมลูกค้าเองโดยไม่รู้ตัวว่าทำไมต้องทำเช่นนั้น

7. คนที่อยากเปลี่ยนการสนทนาธรรมดากับใครก็ตามให้เป็นคำตอบของปัญหา
8. คนที่อยากเปลี่ยนลูกน้องหรือคนงานให้วิจัยเป็น
9. คนที่เบื่อการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหา เพราะทำให้ได้ปัญหาที่แก้ไม่ตกมากขึ้น
10. คนที่อยากได้วิธีแก้ปัญหาที่ทำควบคู่กับการทำงานปกติได้อย่างกลมกลืน
11. คนที่เบื่อกับงานวิจัยทั่วไปที่ทำมากเท่าไหร่กลับได้ปัญหา

สุนทรียสาธกจะเน้นการเห็นศักยภาพว่าสำคัญกว่า การรู้ปัญหา การเห็นปัญหาในองค์กรแม้จะมีความสำคัญ แต่การพูดถึงแต่ปัญหาตลอดเวลาก็ยิ่งเป็นการสร้างปัญหาให้มาก ขึ้นไปด้วย และถ้าเราไม่เห็นแง่มุมของศักยภาพองค์กร เราจะ ไม่มีทางออกจากวังวนของปัญหาได้เลย ศักยภาพองค์กรที่พูด ถึงนี้สามารถค้นหาได้จากเรื่องเล่าของผู้คนในองค์กร เพราะใน การเล่าเรื่องนั้น ผู้คนมักจะผนวกเอาจินตนาการหรือความ ใฝ่ฝันเข้าไว้ด้วย เรื่องเล่าที่ดีขององค์กร จึงสามารถสร้างแรงบันดาลใจได้และเป็นหัวใจของการสร้างพลังขับเคลื่อนที่ให้ชีวิตกับองค์กร ช่วยให้องค์กรมีพลังขึ้นมา กล่าวได้ว่าถ้าองค์กรไหนขาดเรื่องเล่าที่มีพลัง องค์กรนั้นก็จะไม่มีพลังที่จะขับเคลื่อนฟันฝ่า อุปสรรคต่าง ๆ ได้ การชื่นชมความดีงามในองค์กรกับการกล่าวโทษจะมี ฐานคิดที่แตกต่างกัน เวลาที่เราใช้ปัญหาเป็นตัวตั้ง เราก็จะมองหาความผิดหรือคนผิด เป็นการมองแบบจับผิด การมุ่งมองหาความผิดทำให้ชีวิตองค์กรฝ่อลง และการชื่นชมศักยภาพ องค์กรจะลดลง ในกลุ่มองค์กรที่ใช้กระบวนการสุนทรียสาธกเข้าไปช่วยพัฒนาศักยภาพให้กับองค์กร ต่าง ๆ เชื่อว่า “ข้อจำกัดขององค์กรใด ๆ ก็คือการเห็นว่าองค์กรมีข้อจำกัด” นี่เป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่สุดขององค์กร

2.4 กระบวนการทำสุนทรียสาธกโดยใช้ 4D Model

กระบวนการหรือขั้นตอนการทำสุนทรียสาธก โดยใช้ 4D Model เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของกลุ่มบุคคล หรือองค์กรเดียวกัน เพื่อทำให้กลุ่มบุคคล หรือองค์กรเกิดการพัฒนาและเจริญเติบโต โดยในงานวิจัยครั้งนี้ กระบวนการสุนทรียสาธกเป็นกระบวนการที่สามารถทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น และเกิดการสร้างแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาล เกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการสุนทรียสาธกแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (Cooperrider et al., 2003)

1. การค้นหา (Discovery) การค้นหาสิ่งดีๆ ที่เป็นแก่น (Positive Core) ในองค์กร ด้วยการเลือกประเด็นที่จะเป็นประเด็นในการค้นหา การสร้างคำถาม การใช้คำถามเพื่อสัมภาษณ์หรือแลกเปลี่ยนเรื่องราว การสรุป Theme ที่ปรากฏจากเรื่องราวที่ได้รับ
2. การวาดฝัน (Dream) การจินตนาการว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นไปได้ในช่วงเวลาที่องค์กรอยู่ในภาวะที่ดีที่สุด
3. การออกแบบ (Design) การสร้างข้อเสนอเพื่อปลุกเร้าพลังและปณิธานร่วมกันเพื่อชี้นำพฤติกรรมของบุคคล กลุ่ม และองค์กร
4. การลงมือทำ (Destiny) การสนับสนุนให้พัฒนาทักษะที่จำเป็น จัดวางโครงสร้างและระบบในองค์กรเพื่อขับเคลื่อนไปข้างหน้า

การก้าวให้พ้นจากวังวนของการเห็นแต่ข้อจำกัดขององค์กรตามแนวทางสุนทรียสาธกนั้นเริ่มต้นจากการเข้าไปค้นหาเรื่องราวดี ๆ ในองค์กร ไปสืบค้นดูว่า ศักยภาพขององค์กรอยู่ตรงไหน

โดยการศึกษาผ่านเรื่องเล่าประสบการณ์การ ทำงานที่ดีที่สุด (stories of best experience) ของสมาชิกในองค์กร (Cooperrider and Whitney, 1999) อำนาจของเรื่องเล่าจะช่วยใน การค้นหาและเปิดเผยเรื่องราวที่ดี ๆ ใน องค์กรที่ทำให้เราเห็นถึงจุดแข็งต่าง ๆ ใน องค์กร เห็นลักษณะของบุคลากรที่เราจะ พัฒนาต่อยอดขึ้นมาได้ และเห็นถึงคุณค่าแรงบันดาลใจรวมทั้งอุดมคติที่มีอยู่ในการทำงาน กระบวนการสุนทรียสาธกเป็น การเข้าไปเรียนรู้เพื่อค้นหาศักยภาพองค์กรว่ามีสิ่งที่ดีอะไรอยู่และจะสามารถพัฒนา เพิ่มเติมศักยภาพที่มีอยู่ได้อย่างไร ศักยภาพองค์กรที่พูดถึงนี้จะสามารถค้นหาได้ในเรื่องเล่า เพราะเรื่องเล่าจะมีจินตนาการรวมอยู่ด้วย ผู้เล่าเรื่องจะผนวกเอาสิ่งที่อยากจะเห็นสิ่งที่ดีต่าง ๆ ในองค์กรมา ใส่ไว้ในเรื่องเล่า และเราจะเข้าใจชีวิตองค์กรผ่านเรื่องเล่าของสมาชิกแต่ละคนว่าเขานิยามองค์กรที่เขาทำงานอยู่อย่างไร (Gergen 1994; Ludema 2002 ; Bushe 2001)

เรื่องเล่าที่ดีขององค์กรจึงสร้างแรงบันดาลใจในการทำงาน และเป็นหัวใจของการสร้างพลังขับเคลื่อนที่ให้ชีวิตกับองค์กร ช่วยให้องค์กรมีพลังขึ้นมาได้ ถ้าองค์กรไหนขาดเรื่องเล่าที่มีพลัง องค์กรนั้นก็จะไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเคลื่อนไปข้างหน้า จะมีแต่ปัญหาให้ต้องคิดแก้ไข การศึกษาศักยภาพองค์กรจากเรื่องเล่าคือ การศึกษาประสบการณ์การทำงานที่ดีที่สุดของสมาชิกในองค์กร สิ่งที่จะได้จากเรื่องเล่าคือทำให้เข้าใจอดีตที่ผ่านมา การดำรงอยู่ของปัจจุบัน ทิศทางในอนาคตขององค์กรและเห็นจุดแข็งต่าง ๆ ในองค์กร

สำหรับกระบวนการ หรือขั้นตอนการทำสุนทรียสาธกโดยใช้ 4D Model ที่คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย

ขั้นตอนแรก (Discovery) การค้นหาประสบการณ์ด้านแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนที่สอง (Dream) การสร้างภาพฝันที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ขั้นตอนที่สาม (Design) การออกแบบปัจจัยสนับสนุนที่ทำให้ภาพฝันประสบความสำเร็จ

ขั้นตอนสุดท้าย (Destiny) การวางแผนกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝัน ประสบความสำเร็จ

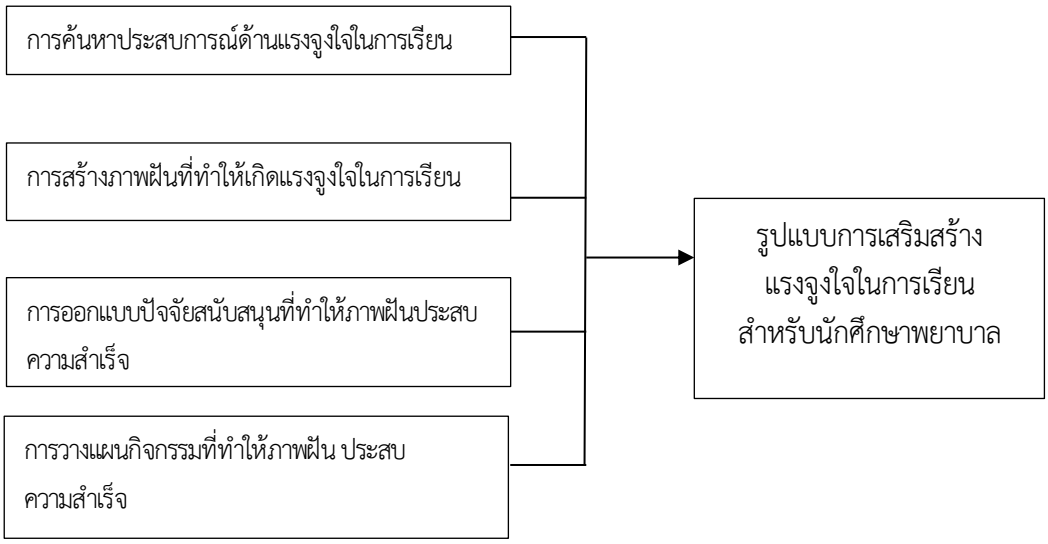

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการทำสุนทรียสาธกโดยใช้ 4D Model เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ตอนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

บริบทของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มีความเชื่อว่า บัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพต้องเป็นผู้มุ่งประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความสามารถในการบูรณาการความรู้จากศาสตร์และศิลปะทางการพยาบาล และมีคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลข้างต้น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จึงเป็นสถาบันที่เน้นความโดดเด่นด้านการดูแลสุขภาพเด็กปฐมวัยและผู้สูงอายุ และมุ่งสร้างบัณฑิตพยาบาลให้เป็นที่ยอมรับในระดับชาติและภูมิภาคอาเซียน

นักศึกษาพยาบาล ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตจึงเป็นกลุ่มนักศึกษาที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากนักศึกษาคณะอื่น ประกอบด้วย การเรียนภาคทฤษฎีเกี่ยวกับโรคและการพยาบาลต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยตามสภาพความเจ็บป่วย และการเรียนภาคปฏิบัติที่ต้องเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง เพื่อพร้อมเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดี และสำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (พิริยลักษณ์ ศิริศุภลักษณ์, 2557)

จากเหตุผลข้างต้น รูปแบบการเรียน หรือโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต จึงมีความแตกต่างจากหลักสูตรอื่น ๆ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ความหมายของโปรแกรมการสอน

โปรแกรมการสอน หมายถึง รายละเอียดของแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไปหรือผู้เรียนที่มีคุณลักษณะพิเศษ เช่น เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการ เด็กที่มีผลการเรียนต่ำ ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายหรือลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้ เช่น การพัฒนาโปรแกรมการศึกษา โปรแกรมการพัฒนาและส่งเสริมผู้ที่มีความสามารถพิเศษ โปรแกรมการเตรียมความพร้อมทางวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่รายละเอียดของโปรแกรมประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย ลักษณะของโปรแกรม การคัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลโปรแกรม

ทิศนา แขมมณี และคณะ (2540) กล่าวว่า โปรแกรมการสอนมีลักษณะเฉพาะ เป็นโปรแกรมพิเศษ ซึ่งจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นับว่าเป็นโปรแกรมที่นิยมจัดในสถานศึกษาเพราะมีลักษณะการจัดตามความถนัด ความสนใจ และเน้นการฝึกคิดอย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์

3.2 องค์ประกอบของโปรแกรมการสอน

อรวรรณ ดวงสีใส (2546) ได้กล่าวว่าโปรแกรมการสอนมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1) จุดประสงค์
2) ความต้องการของผู้เรียน ลักษณะผู้เรียน ความสามารถของนักเรียนที่สอน
3) กระบวนการเรียนการสอน
4) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ หนังสือ เกม และสิ่งอื่นที่จำเป็นต้องใช้

3.3 การพัฒนาโปรแกรมการสอน

ประภาศรี รอดสมจิตร์ (2542) ได้สรุปเกี่ยวกับลำดับขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การประเมินผู้เรียน
2) การตั้งเป้าหมายและจุดประสงค์การสอน
3) การวิเคราะห์ผลงาน
4) การเลือกและใช้กลยุทธ์ในการสอน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์
5) การประเมินผลโปรแกรม

จากที่กล่าวไปสรุปได้ว่า การพัฒนาโปรแกรมการสอน เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของโปรแกรม ลักษณะของโปรแกรม การตัดเลือกนักศึกษาเข้าร่วมโปรแกรม วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลโปรแกรม

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์ (2553) ศึกษาแรงจูงใจภายในด้านการเรียน และบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพ ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายในด้านการเรียนแลบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพของนักเรียนพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2552 และเก็บข้อมูลในนักเรียนพยาบาลศาสตร์ 220 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านแรงจูงใจภายในด้านการเรียนโดยรวมและด้านความต้องการการมีความสามารถมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับด้านบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพ จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาลมีแรงจูงใจภายในด้านการเรียน โดยเฉพาะการสนับสนุนกิจกรรมท้าทายความสามารถในการเรียนวิชาชีพการพยาบาล และควรมีการส่งเสริมบุคลิกภาพด้านความสุภาพอ่อนโยน ความซื่อตรงต่อหน้าที่ รวมทั้งมีการพัฒนาบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์

ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล (2553) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่1-4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีอุดรธานี ปีการศึกษา 2553 จำนวน 225 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ด้วยวิธีเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้น ๆ (Stepwise) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนพยาบาล มี 6 ด้านได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน การรับรู้คุณค่าในตนเอง บรรยากาศในการเรียนรู้ ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักศึกษา ทัศนคติต่อการเรียน และ

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ โดยตัวแปรทั้ง 6 ด้าน สามารถทำนายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ จึงควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนพยาบาล ส่งเสริมให้นักศึกษามีการรับรู้คุณค่าในตนเองในทิศทางที่ดีและควรสนับสนุนให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน และควรจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เน้นให้นักศึกษาพยาบาลเห็นความสำคัญของตนเองในบทบาทต่างๆเพื่อพัฒนาการรับรู้คุณค่าในตนเองของนักศึกษา

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Dupont (2012) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนพยาบาลในคณะพยาบาล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในคณะซึ่งวัดโดย Keller's ARCS model, and the frequency และศึกษาโปรแกรมการใช้ simulation ในการเรียนการสอนทางการพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า attention, relevance, confidence, and satisfaction มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญเมื่อใช้โปรแกรม simulation ในการเรียนการสอนทางการพยาบาล จึงควรนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อเสริมแร้งแรงจูงใจ ทัศนคติที่ดี และความตั้งใจเรียน ให้แก่นักเรียนพยาบาล

Parlett (2012) ศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจของนักเรียนพยาบาลในระดับปริญญาตรี และเก็บข้อมูลโดยใช้คำถาม กับนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 และปีที่ 4 ใช้ระยะเวลา 1 ปี ผลการศึกษาพบว่า ไม่พบความแตกต่างระหว่างทักษะการสร้างแรงจูงใจและการประสบความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนในปี 2 และ 4 จึงควรมีการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดความคิดเชิงบวกต่อสังคมและควรสร้างปัจจัยสนับสนุนทางสังคม เพื่อให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถให้การพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Dolan, Perz, McComb & Kirkpatrick (2013) ศึกษาเปรียบเทียบการรู้คิดที่ซับซ้อนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนพยาบาลและนักเรียนวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และปี 3 เก็บข้อมูลในนักเรียนพยาบาลและนักเรียนวิศวกรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 และปี 3 จำนวน 310 คน in the College of Engineering and School of Nursing ปีการศึกษา 2012 ผลการศึกษาพบว่าแรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้การเรียนประสบความสำเร็จ เกิดความรู้ เกิดการเรียนรู้ที่ดีและเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนสอน จึงควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทด้านการเรียนการสอนที่มีความแตกต่างกันตามหลักสูตรให้ชัดเจน

Hanifi, Parvizy & Joolaee (2013) ศึกษากระบวนการการสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาคปฏิบัติในคลินิกของนักเรียนพยาบาล เก็บข้อมูลกับนักเรียนพยาบาล 16 คน และอาจารย์พยาบาล 4 คน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนพยาบาลได้แก่ เงื่อนไขทางสังคม การสนับสนุนในการปฏิบัติการพยาบาลที่ท้าทาย และการลาออกจากวิชาชีพ จึงควรศึกษาปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ในคลิ นิกของนักศึกษาพยาบาล

Kudo et al. (2013) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของนักเรียนพยาบาลในการสอบและการคงอยู่ในวิชาชีพของนักเรียนพยาบาล เก็บข้อมูลกับนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 (ผู้หญิง) จำนวน 3,417 คน จาก 29 โรงเรียน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างการคงอยู่ในวิชาชีพ และ แรงจูงใจที่มีต่อการสอบวิชาชีพเพื่อให้สอบผ่าน และวิเคราะห์โดยใช้ Factor

analysis ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีแรงจูงใจในระดับสูงเพื่อให้สอบผ่าน แต่มีระดับการคงอยู่ในวิชาชีพน้อยกว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 และ 2 และพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักเรียนพยาบาลคงอยู่ในวิชาชีพคือการดำรงชีวิตที่สบาย และการยอมรับจากสังคม จึงควรต้องพัฒนาวิธีการสอนทางคุณธรรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน เพื่อให้เกิดการคงอยู่ในวิชาชีพ

Kudo et al. (2013) ศึกษาเหตุผลที่ทำให้นักเรียนพยาบาลขาดแรงจูงใจในการเรียนระบบสุขภาพและสาธารณสุข เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 จำนวน1,553 คน จาก 29 โรงเรียน ของประเทศญี่ปุ่น และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Factor Analysis ผลการศึกษาพบว่า 5 เหตุผลที่ทำให้นักเรียนพยาบาลขาดแรงจูงใจในการเรียนระบบสุขภาพและสาธารณสุข ได้แก่ เนื้อหาที่ยาก, ไม่ยอมรับและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์, การคิดและกังวลในการสอบมากเกินไป, การขาดความเข้าใจต่อการให้ความสำคัญในการเรียน, และไม่มีความคิดเกี่ยวกับการทำงานในระบบสาธารณสุขภายหลังจบการศึกษา จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทำนายเรื่องการขาดแรงจูงใจในการเรียนระบบสุขภาพและสาธารณสุข

Binder (2014) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ การควบคุมตนเอง การตั้งใจ และอายุ ที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการอ่าน โดยเก็บข้อมูลในนักเรียนชั้นปีที่ 1 จำนวน 145 คน in College Preparatory Reading class at an urban community college ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนที่สนใจการอ่านและประสบความสำเร็จในการอ่านในชั้นเรียนกับนักเรียนที่มีความเชื่อว่าจะต้องเรียนอย่างไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการควบคุมตนเอง, ความวิตกกังวล, เป้าหมายภายในและการรับรู้ตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จ จึงควรต้องมีการพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น เกิดเป้าหมาย และความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน

Erten (2014) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการเรียนและการประสบความสำเร็จในการเรียน เก็บข้อมูลในนักเรียนปี 4 (four-year teacher education programme) จำนวน 256 คน โดยผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง GPA กับการขาดแรงจูงใจในการเรียน แต่พบว่า GPA มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก โดยแรงจูงใจภายในและภายนอกส่งผลทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้ แรงจูงใจภายนอกมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแรงจูงใจภายในด้านความรู้ และ Amotivation และพบว่านักเรียนผู้ชายขาดแรงจูงใจในการเรียนมากกว่าผู้หญิง จึงควรมีการสร้างแรงจูงใจภายนอกเพื่อให้บุคคลเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานภายหลังการสำเร็จการศึกษา และควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยและเหตุผลของการเกิด amotivation โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของเพศ ในนักเรียนระดับมหาวิทยาลัย

Hakan & Munire (2014) ศึกษาแรงจูงใจในการเรียน โดยการเปรียบเทียบ เพศ ความคิด และผลการศึกษา โดยเก็บข้อมูลในนักเรียนระดับปริญญาตรี at Yildiz Technical University จำนวน 750 คน เกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างแรงจูงใจในการเรียนกับเพศ ความคิด และพบว่า แรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน จึงควรมีการส่งเสริมแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

Gray, Chang & Anderman (2015) ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนมัธยมต่อการทำนายระดับความต้องการในการรู้คิดและผลลัพธ์ของแรงจูงใจในการเรียน และเก็บข้อมูลโดยการสำรวจจากนักเรียนในโรงเรียน 660 คน เพื่ออธิบายการควบคุมตนเองและความต้องการในการรู้คิดของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและผลการเรียนต่ำ ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในชั้นเรียนมีผลต่อทัศนคติของนักเรียน และกิจกรรมการเรียนที่เสริมสร้างแรงจูงใจของนักเรียนมีผลต่อการรับรู้ความสำเร็จและความต้องการในการรู้คิดที่มีต่อการเรียน จึงควรนำกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจและการรู้คิดของนักเรียนไปใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และควรมีการสร้างแรงจูงใจให้แก่นักเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนบทเรียนนั้น ๆ และเกิดการรู้คิดที่ดีในการเรียน

Khalaila (2015) ศึกษาประสิทธิผลทางตรงและทางอ้อมของการรับรู้ตนเองบนความสำเร็จในการเรียน และตรวจสอบแรงจูงใจภายในที่ทำให้ความวิตกกังวลลดลงบนสำเร็จในการเรียน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณกับนักเรียนพยาบาลทั้งสี่ชั้นปี ในมหาวิทยาลัย Israel โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนพยาบาล 170 คน ผลการศึกษาพบว่า ระดับความวิตกกังวลและแรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ตนเอง และความสำเร็จในการเรียน โดยแรงจูงใจภายในมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความวิตกกังวลที่ลดลงบนความสำเร็จในการเรียน และถ้าบุคคลเกิดการรับรู้ตนเองในระดับสูงจะประสบความสำเร็จในการเรียนเพิ่มขึ้น ผู้เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจและประยุกต์ใช้ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน (เช่น การรับรู้ตนเอง และแรงจูงใจ) และควรลดปัจจัยที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ไม่มีประสิทธิภาพต่อการเรียน (ความวิตกกังวล) เพื่อพัฒนานักเรียนพยาบาลให้เกิดความสำเร็จในการเรียน

Aktas & Karabulut (2016) ศึกษาการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อการเรียนรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก แรงจูงใจ และการตัดสินใจในคลินิก โดยศึกษาในนักเรียนพยาบาลระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 2-4 (n = 222) ในช่วงปี 2014–2015 ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการเรียนรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกกับแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนพยาบาลทั้งสามชั้นปี แต่ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการเรียนรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกกับการตัดสินใจในคลินิก จึงควรมีการฝึกให้นักเรียนพยาบาลเกิดความสามารถในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก และควรมีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนพยาบาลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก

ภาพที่ 2.3 กรอบแนวความคิดการวิจัย

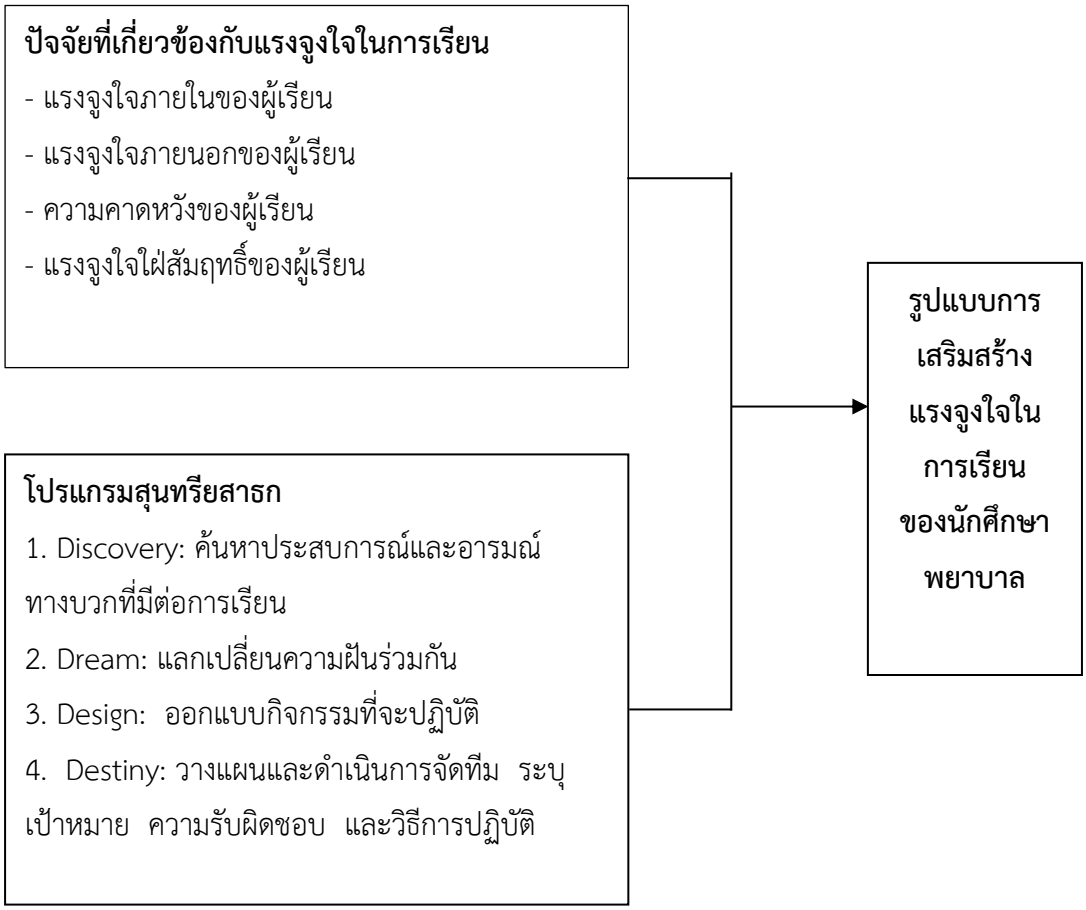

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed method) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และเพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้ 4D Model จำนวน 4 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย ขั้นการค้นหา (Discovery) ขั้นการวาดฝัน (Dream) ขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นการลงมือทำ (Destiny) เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล และเกิดแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล พร้อมทั้งตรวจสอบคุณภาพของคู่มือโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน และจิตวิทยาการศึกษา

ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงที่สุดตามลำดับจำนวนทั้งสิ้น 10 คน และยินดีเข้าร่วมการวิจัย เนื่องจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกจำเป็นต้องใช้ในกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะความคิดเห็นหรือวิถีการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน เพื่อร่วมกันสร้างองค์ความรู้ที่เป็นการพัฒนาบุคคลหรือองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุดตามลำดับ จำนวน 10 คน จึงเป็นกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะการเรียนรู้ใกล้เคียงกัน

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ โปรแกรมสุนทรียสาธก เพื่อดำเนินการใช้โปรแกรมกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยโปรแกรมนี้มีการออกแบบกระบวนการทั้งหมดจำนวน 4 ขั้นตอน โดยใช้ 4D

Model ประกอบด้วย ขั้นการค้นหา (Discovery) ขั้นการวาดฝัน (Dream) ขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นการลงมือทำ (Destiny) เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล และเกิดแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

ในแต่ละขั้นตอนจะมีแนวคำถามที่มาจากโปรแกรมสุนทรียสาธกอย่างชัดเจน โดยขั้นตอนแรก ได้แก่ ขั้นการค้นพบ เป็นการค้นหาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน ขั้นตอนที่สอง ได้แก่ ขั้นการสร้างภาพฝัน เป็นการสร้างภาพฝันที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน ขั้นตอนที่สาม ได้แก่ ขั้นการออกแบบ เป็นการออกแบบปัจจัยที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จ และขั้นตอนสุดท้าย ได้แก่ ขั้นการทำให้เป็นจริง เป็นการออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จ โดยมีวิธีการและรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการค้นพบ (Discovery)

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการทำกิจกรรมกลุ่มโดยใช้กิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์และอารมณ์ทางบวกที่มีต่อการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยแนวคำถามสำหรับกิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) เช่น

"....ช่วยเล่าให้ฟังถึงบทบาทหน้าที่ของคุณขณะเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และส่วนที่คุณคิดว่าดีที่สุดในบทบาทของคุณ...."

"....ช่วยเล่าประสบการณ์หรือเรื่องราวที่ดีของคุณที่มีต่อการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต...."

2. คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากกิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) ให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากกิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) เพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการสร้างฝัน (Dream)

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายกลุ่ม (focus group) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความฝันร่วมกัน โดยแนวคำถาม เช่น

"....หากคุณต้องการมีแรงจูงใจในการเรียน คุณคิดว่าคุณต้องเป็นอย่างไร...."

2. คณะผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลได้เลือกหรือระบุคุณลักษะของการมีแรงจูงใจในการเรียนร่วมกัน ซึ่งจะเป็นความฝันของกลุ่มที่แสดงถึงนักศึกษาพยาบาลมีแรงจูงใจในการเรียน โดยแนวคำถาม เช่น

"....เหตุการณ์หรือสถานการณ์อะไรเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลทำให้คุณมีแรงจูงใจในการเรียน...."

"....หากคุณมีแรงจูงใจในการเรียน คุณคิดว่าคุณน่าจะอยู่ในส่วนไหนของความสำเร็จ...."

"....คุณจะขอพรอะไรบ้าง 3 ข้อ ที่คุณคิดว่าจะทำให้คุณมีแรงจูงใจในการเรียน..."

3. คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากกิจกรรมทั้งหมดให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ เพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการออกแบบ (Design)

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้อภิปรายและวางแผนร่วมกันเพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนได้จริง โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการกระตุ้นให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ตัดสินใจเลือกกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน โดยแนวคำถาม เช่น

"....คุณคิดว่าใครจะเป็นคนช่วยให้คุณเกิดแรงจูงใจในการเรียน...."

"....คุณคิดว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะทำให้คุณเกิดแรงจูงใจในการเรียน...."

"....คุณคิดว่ากิจกรรมอะไรที่ดีที่สุดและน่าจะทำให้คุณเกิดแรงจูงใจในการเรียน และควรมีใครบ้างเข้ามาเกี่ยวข้องกับคุณในกิจกรรมนี้...."

2. คณะผู้วิจัยให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดำเนินการเขียนข้อความที่แสดงถึงแรงจูงใจในการเรียน เพื่อการมีแรงจูงใจในการเรียน เพื่อกระตุ้น เร้าใจ และสร้างแรงบันดาลใจร่วมกัน

3. คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้จากกิจกรรมทั้งหมดให้แก่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้เพื่อใช้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นทำให้เป็นจริง (Destiny)

1. คณะผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายกลุ่ม (focus group) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นจากกิจกรรมที่จะปฏิบัติในขั้นตอนที่ 3

2. คณะผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความประสงค์และความร่วมมือที่จะให้กับกลุ่ม พร้อมทั้งคิดรายละเอียดของกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ความรับผิดชอบ และขั้นตอนและกิจกรรมที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน โดยแนวคำถาม เช่น

"....คุณจะออกแบบกิจกรรม หรือวิธีการต่าง ๆ อย่างไร เพื่อทำให้ภาพฝันของคุณเป็นจริง และประสบความสำเร็จ และเกิดแรงจูงใจในการเรียน...."

3. คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นที่ได้เกี่ยวกับรายละเอียดและวิธีการดำเนินการในสิ่งที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนจะต้องไปปฏิบัติ พร้อมทั้งมอบหมายให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้ไปปฏิบัติกิจกรรมที่วางแผนไว้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเอง พร้อมทั้งติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในการวิจัยระยะต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยขออนุมัติจริยธรรมการวิจัย ฯ จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต เพื่อเตรียมเก็บข้อมูลการวิจัย

2. ภายหลังงานวิจัยได้รับการอนุมัติจริยธรรมการวิจัย ฯ จากมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

2) เป็นนักศึกษาพยาบาลที่มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงที่สุดและลดหลั่นตามลำดับ จำนวน 10 คน

3) ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

3. คณะผู้วิจัยศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนและโปรแกรมสุนทรียสาธก จากนั้นสร้างและพัฒนาเป็นเครื่องมือการวิจัย

4. คณะผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ชี้แจงวัตถุประสงค์ รายละเอียด วิธีการ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมการวิจัย และการพิทักษ์สิทธิ์ จากนั้นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย และสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ตลอดเวลาเมื่อไม่ต้องการโดยจะไม่มีผลกระทบต่อการเรียน

5. คณะผู้วิจัยดำเนินการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก จำนวน 4 ขั้นตอนหลัก ประกอบด้วย ขั้นการค้นหา (Discovery) ขั้นการวาดฝัน (Dream) ขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นการลงมือทำ (Destiny) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามเครื่องมือการวิจัยที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

6. คณะผู้วิจัยสรุปประเด็นเกี่ยวกับรายละเอียดและวิธีการดำเนินการในสิ่งที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนจะต้องไปปฏิบัติ และมอบหมายให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้ไปปฏิบัติกิจกรรมที่วางแผนไว้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเอง

7. ภายหลังการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกในแต่ละขั้นตอน คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและประเด็นที่ได้ทั้งหมดภายหลังการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกทั้ง 4 ขั้นตอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมทั้งเขียนบรรยายเนื้อหาที่เน้นความชัดเจน และลึกซึ้งของข้อมูล เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในระยะต่อไป

8. คณะผู้วิจัยติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระยะเวลา 2 เดือนหลังการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(content analysis) จากข้อมูลและประเด็นที่ได้ทั้งหมดภายหลังการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกทั้ง 4 ขั้นตอนกับผู้กลุ่มให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างเป็นรุปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย ขั้นการค้นพบ (Discovery) ขั้นการสร้างฝัน (Dream) ขั้นการออกแบบ (Design) และขั้นทำให้เป็นจริง (Destiny)

ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) เริ่มต้นด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ตามด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ ฯ

ประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ได้รับโปรแกรมสุนทรียสาธกจำนวนทั้งสิ้น 10 คน โดยเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มเดียวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระยะที่ 1

เครื่องมือในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ แนวคำถามที่ใช้ในการอภิปรายกลุ่ม (focus group) เพื่อศึกษาผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแนวคำถาม เช่น

"...ภายหลังการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน คุณคิดว่าการปฏิบัตินั้นมีผลดีต่อคุณ และต่อการเรียนของคุณอย่างไร..."

"...คุณคิดว่าวิธีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนมีข้อบกพร่องหรือไม่ อย่างไร และควรแก้ไขอย่างไร..."

"...ภายหลังการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน คุณคิดว่าคุณรู้สึกอย่างไร และคุณได้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง..."

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ภายหลังจากที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้ไปปฏิบัติกิจกรรมที่วางแผนไว้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนด้วยตนเอง คณะผู้วิจัยจะติดตามผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน 1 - 2 เดือน

2. คณะผู้วิจัยศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน จากนั้นสร้างเป็นแนวคำถามที่ใช้ในการอภิปรายกลุ่ม

3. คณะผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายกลุ่ม (f0cus group) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อศึกษาผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

4. คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและประเด็นที่ได้ทั้งหมดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) พร้อมทั้งเขียนบรรยายเนื้อหาที่เน้นความชัดเจน ลึกซึ้งของข้อมูล และสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้ เพื่อสรุปผลลัพธ์ของการปฏิบัติกิจกรรม

5. คณะผู้วิจัยนำรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกที่สร้างขึ้นในระยะที่ 1 และผลลัพธ์ของการปฏิบัติกิจกรรมที่ได้จากขั้นตอนก่อนหน้านี้มาบูรณาการร่วมกัน เพื่อสร้างเป็นคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

6. คณะผู้วิจัยนำคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ ฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน โดยถือเกณฑ์ความคิดเห็นที่ตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเกณฑ์สำหรับระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าส่วนประกอบของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายละเอียดของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่ารายละเอียดของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ ไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

จากนั้นนำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) รายด้าน จำนวนทั้งสิ้น 8 ด้าน (ส่วนแรก บทนำ จำนวน 5 ด้าน และส่วนที่สอง เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน จำนวน 3 ด้าน) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างส่วนประกอบของคู่มือฯ แต่ละด้าน กับแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยส่วนประกอบของคู่มือฯ แต่ละด้านจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5

7. ภายหลังการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ คณะผู้วิจัยปรับปรุงคู่มือ ฯ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และสร้างคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาลฉบับสมบูรณ์เพื่อนำคู่มือที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed Method) โดยในการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากบทสนทนาในกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม (focus group) เพื่อศึกษาผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และในการวิจัยเชิงปริมาณจะเป็นการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาลโดยการนำคู่มือ ฯ ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยกำหนดเกณฑ์ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าส่วนประกอบของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่ารายละเอียดของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่ารายละเอียดของคู่มือฯ ด้านนั้น ๆ ไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

จากนั้นคณะผู้วิจัยนำคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน มาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างส่วนประกอบของคู่มือฯ แต่ละด้านกับแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยถือค่าดัชนีความสอดคล้องของส่วนประกอบแต่ละด้านมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง และสร้างเป็นคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาลฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับนักศึกษาพยาบาลต่อไป

การพิทักษ์สิทธิ์ผู้เข้าร่วมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาความเห็นชอบด้านจริยธรรมจากคณะกรรมการวิจัยและจริยธรรม ของมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเมื่อได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจึงเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต (นักศึกษาพยาบาลสามารถปฏิเสธไม่เข้าร่วมในการศึกษาได้)ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของโครงการให้นักศึกษาพยาบาลทราบและเข้าใจชัดเจนก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย โดยนักศึกษาพยาบาลยินดีให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ ข้อมูลของนักศึกษาพยาบาลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากการวิจัยนี้ถือเป็นความลับ จะถูกระบุถึงโดยใช้หมายเลขการวิจัยเท่านั้นที่จะบันทึกในเอกสารการวิจัย และชื่อของนักศึกษาพยาบาลจะไม่ปรากฏในรายงานหรือเอกสารตีพิมพ์ที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ (งานวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยโดยคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เอกสารรับรองเลขที่ SDU-RDI 2018-013)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และเพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยนี้คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิตที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงที่สุดตามลำดับ และยินดีเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 10 คน โดยผลการวิจัยนำเสนอเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรม และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ระยะที่ 1 การใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ภายหลังจากคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงที่สุดตามลำดับ และยินดีเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 10 คนแล้ว จึงดำเนินการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยผลการวิจัยจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกในแต่ละขั้นตอนสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การค้นพบแรงจูงใจในการเรียน (Discovery)

ขั้นตอนนี้เป็นการค้นหาประสบการณ์และอารมณ์ทางบวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยการใช้กิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) เพื่อกระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ อารมณ์ทางบวก รวมไปถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากบทสนทนาในประเด็นการค้นพบแรงจูงใจในการเรียน (ขั้น Discovery) โดยขอนำเสนอผลการวิจัยจำนวน 4 ประเด็น ดังนี้

1.1 การเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพพยาบาล

แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน หากผู้เรียนคนใดมีแรงจูงใจภายในต่อการเรียนสูงจะเป็นแรงขับสำคัญที่ทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนให้ดีขึ้น อาทิเช่น การมีความขยันหมั่นเพียรและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น การมีความพร้อมในการเรียน รวมไปถึงการมีความอดทนต่อการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลทำให้

ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน สำหรับวิชาชีพพยาบาลถือเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคมเนื่องจากเป็นวิชาชีพที่มีหน้าที่ในการช่วยเหลือและดูแลเพื่อนมนุษย์ ระบบการศึกษาพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วยการเรียนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลที่จบการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตเกิดความพร้อมในการดูแลผู้ป่วย และเกิดความสามารถที่จะให้การดูแลผู้ป่วยด้วยหัวใจของการดูแลอย่างแท้จริง วิชาชีพพยาบาลจึงเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่นักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องใช้ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร และต้องใช้แรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำตนเองเกิดความพร้อมในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

ระบบการศึกษาพยาบาลถือเป็นบริบทการศึกษาที่มีเอกลักษณ์และมีลักษณะเฉพาะของวิชาชีพ โดยนักศึกษาพยาบาลทุกคนต้องเรียนองค์ความรู้ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับโรคและการพยาบาลต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วย และต้องนำองค์ความรู้ที่มีไปประยุกต์สู่การดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริงในการเรียนภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลคนใดที่มีความชื่นชอบในวิชาชีพพยาบาล มีความเมตตากรุณา รวมไปถึงการมีความต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เป็นความต้องการส่วนบุคคล จะทำให้นักศึกษาพยาบาลคนนั้น ๆ เกิดความตั้งใจและมีความสุขในการเรียนพยาบาล เมื่อพวกเขาได้เข้ามาเรียนพยาบาลจะมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต และวิธีการเรียนรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้วยตนเองเพื่อทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียน และจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงกันข้าม หากนักศึกษาพยาบาลคนใดที่เข้ามาเรียนพยาบาลแต่ขาดแรงจูงใจภายในต่อการเรียนพยาบาล ได้แก่ การไม่มีความรักและความชื่นชอบในวิชาชีพ เมื่อพวกเขาต้องเรียนรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลที่เป็นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับการพยาบาลและการดูแลผู้อื่น อาจจะส่งผลทำให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ในการเรียน และขาดความสุขในการเรียน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปสู่การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ และนำไปสู่การหยุดเรียนหรือลาออกกลางภาคการศึกษาได้ ดังนั้น การเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพพยาบาลจึงกลายเป็นจุดเริ่มต้นของแรงจูงใจภายในของนักศึกษาพยาบาล ช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกรักในวิชาชีพและต้องการที่จะช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้อย่างยั่งยืน ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

> *"...พยาบาลนี่คือความฝันตั้งแต่เด็กคะ เคยได้มีโอกาสเข้าไปฝึกงานที่โรงพยาบาลก็ได้เห็นชีวิตของพยาบาลก็พบว่าพยาบาลนี่ทำงานเหนื่อย แต่มันมีข้อดีนะตรงที่เราก็จะได้ช่วยเหลือคนอื่น รวมไปถึงการดูแลครอบครัวของเราด้วย..." (ID 3)*
>
> *"...จริง ๆ อยากเรียนหมอ ในใจเราอยากเรียนหมอ แต่สอบไม่ติดก็เลยคิดว่าอย่างนั้นเราเรียนสายพยาบาลก็ได้ พยาบาลก็น่าจะเรียนได้ เราก็ได้ช่วยเหลือคนอื่นเหมือนกัน เลยตั้งเป้าไว้ว่าจะเรียนครั้งนี้ให้ดีที่สุด..." (ID 4)*
>
> *"...ส่วนตัวนี่ไม่ค่อยชอบการพยาบาลเท่าไหร่ เรารู้สึกว่างานนี้หนักมาก ทุกคนก็ใฝ่ฝันอยากจะทำงานที่สบาย แต่ว่าพอเราได้มาเรียนมากขึ้นเราก็เหมือนกับว่า เราได้ช่วยคนนะคะ แต่พอเรามาเรียน anatomy มันเกี่ยวกับ*

ร่างกายมนุษย์ เราชอบมากขึ้นค่ะ เราเริ่มชอบพยาบาล วิชานี้ทำให้เราเริ่มชอบพยาบาล มันเป็นพื้นฐานชีวิตของมนุษย์ เราก็ต้องพยายามเรียนให้ดี ที่บ้านเราก็ไม่ค่อยแข็งแรง เขาผ่าตัดสมองมา เราจะได้ดูแลเขา มันทำให้เราตั้งใจเรียนมาโดยตลอด...” (ID 5)

“...ก็คือตอนเด็ก ๆ น้าเป็นพยาบาล แล้วเราก็ไปเอาชุดพยาบาลน้ามาใส่ก็รู้สึกว่าสวยจัง น้าชอบมาเล่าว่าไปทำอะไรมา เจออะไรมาบ้าง เวลาที่น้าไปดูแลคนไข้ก็จะมีคนมายกมือไหว้น้า ทั้ง ๆ ที่น้าไม่ได้เป็นอะไรกับเขา ทั้ง ๆ ที่น้าก็แก่กว่าแต่เขาก็ยกมือไหว้ เลยรู้สึกว่าอยากเป็นพยาบาล อยากช่วยเหลือคนอื่นด้วย พยาบาลเป็นวิชาชีพที่ดีมาก...” (ID 6)

1.2 ความต้องการพัฒนาตนเอง

แรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยกำหนดกิจกรรมและทิศทางการดำเนินชีวิตเพื่อทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดี และมีเป้าหมายไปสู่การประสบความสำเร็จในชีวิตภายหลังจบการศึกษา แรงจูงใจในการเรียนของแต่ละบุคคลจึงมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรับรู้ ความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกที่มีต่อการเรียน ถ้าผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีและชื่นชอบต่อการเรียนในสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่จะกลายเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น เกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง และเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จทั้งในการเรียนและการใช้ชีวิต แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่ดีและไม่สนใจต่อสาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ เช่น การรู้สึกว่าสาขาวิชาที่ศึกษาอยู่เป็นสิ่งที่ไม่ชอบและไม่ถนัด รวมไปถึงการไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา ผลลัพธ์ที่ตามมาคือ ความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน และเกิดความล้มเหลวในการเรียน แรงจูงใจในการเรียนจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เนื้อหาจากบทสนทนาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการใช้กิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) ทำให้พบว่า แรงจูงใจการเรียนมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้อย่างชัดเจน และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนและเกิดความต้องการที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยเฉพาะด้านความสำคัญของแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองเป็นแรงจูงใจภายในที่สำคัญ เป็นแรงขับ แรงผลักดัน และเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น ได้แก่ การตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น การมีความขยันและไม่ย่อท้อต่อการเรียน การมีความอดทน และการมีแรงมุมานะต่อการเรียน ผู้เรียนคนใดมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองจึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนสูง แต่หากผู้เรียนขาดแรงจูงใจภายในโดยเฉพาะการขาดความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ผู้เรียนอาจเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน และขาดความสุขในการเรียน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือความล้มเหลว

และไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ได้แก่ การสอบตก การเรียนซ้ำชั้น ดังนั้น ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองของผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจภายใน และเป็นปัจจัยเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

"...เดิมทีไม่ได้อยากเรียนพยาบาลเราอยากเป็นหมอ แต่ว่าสอบไม่ติด แล้วเราก็มาสอบติดพยาบาล พอได้มาเรียนแล้วเราก็อยากจะเรียนให้ดีที่สุด อยากเรียนให้สูงขึ้น อยากไปทำงานที่ต่างประเทศ มันทำให้เราขยันและตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น..." (ID 2)

"...คือเราไม่อยากเรียนแล้วก็สอบตกเพราะเราไม่ต้องการสอบซ่อม เราก็ต้องการที่จะสอบผ่านครั้งเดียวมันก็ทำให้เราตั้งใจมากขึ้น ขยันอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นแล้วก็อีกอย่างเกรดเฉลี่ยนี่ก็มีผลนะคะเวลาที่เราจะไปทำงานต่อ มันก็จะทำดีไปเพื่อตัวเราเองในอนาคต เราก็ต้องทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด..." (ID 5)

"...ตอนเรียน ม. ปลายเราเคยสอบตกคะก็เสียใจกับตัวเอง มันแย่มาก เราจะไม่เป็นแบบนี้อีกแล้ว ก็เลยเป็นจุดที่ว่าจากที่เราไม่เคยสนใจอะไรเลย เราก็เลยตั้งใจอ่านหนังสือ อ่านให้หนักเพื่อการเรียนในอนาคต เวลาที่เราอ่านหนังสือ เราก็จะให้กำลังใจตนเอง เวลาผลสอบออกมาก็มีผลสอบที่ดีนะ เราก็พยายามเอาชนะใจตนเองแล้วก็ลุกขึ้นมา เราก็ชนะใจตนเองแล้ว เราต้องทำอะไรให้ดีที่สุด ไม่ใช่ว่าทำอะไรแล้วออกมาแย่เราจะเสียใจภายหลัง..." (ID 6)

"...เราก็เหมือนแบบว่าเราได้เข้ามาเรียนพยาบาลแล้ว มันเรียนหนักจริงแต่ว่าก็คือถ้าหากเราท้อแท้ก็ไม่ดี เราเป็นคนเลือกมาเรียนเอง เราก็ต้องทำตรงนี้ให้ดีที่สุดคะ..." (ID 7)

"...ในอดีตเหมือนว่าพ่อต้องการให้เรารับราชการ แต่ว่าอย่างที่ผ่านมาพอเราตัดสินใจมาเรียนที่นี่ เราก็ต้องทำตรงนี้ให้ดีที่สุด เราก็เลยตั้งใจเรียน ขยันอ่านหนังสือ เวลาเราจบแล้วเราก็สามารถไปรับราชการให้พ่อได้..." (ID 8)

1.3 ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัว

แรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการรับรู้ สิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัว รวมไปถึงบริบทของครอบครัว สังคม และวัฒนธรรม ผู้เรียนคนใดที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรและตั้งใจเรียนอยู่เสมอ เมื่อเจออุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ ในการเรียน พวกเขาจะเกิดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อทำให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่ต้องการ และสำหรับ

วิชาชีพพยาบาลพบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนของระบบการศึกษาพยาบาล นักศึกษาพยาบาลจะต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และต้องให้การดูแลและให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยในสถานการณ์จริง ซึ่งนักศึกษาพยาบาลที่ขาดแรงจูงใจในการเรียน การเรียนที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงการเรียนตามบทบาทและหน้าที่เท่านั้น ผู้เรียนจะเกิดความเหนื่อยล้า เบื่อหน่าย และขาดความสุขในการเรียน เมื่อเจอปัญหาต่าง ๆ ในการเรียนจะไม่สามารถแก้ไขได้ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจและนำไปสู่ความล้มเหลวในการเรียน แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจึงมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียน และทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น

และเมื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจึงทำให้เกิดข้อค้นพบว่า แรงจูงใจภายนอกก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนใหญ่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่อธิบายว่า แม้ว่าแรงจูงใจในการเรียนจะมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก แต่แรงจูงใจสำคัญที่ทำให้ตั้งใจเรียน และไม่ย่อท้อต่อปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ นั่นคือครอบครัว หรืออาจกล่าวได้ว่า แรงจูงใจภายนอกที่มาจากความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า พวกเขาเป็นความหวังของครอบครัว พวกเขาจึงมีหน้าที่ต้องทำให้ครอบครัวภาคภูมิใจ และจากข้อมูลข้างต้นจึงถือเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง และเกิดความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนตนเอง เพื่อให้มีพฤติกรรมการเรียนในทิศทางที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและการใช้ชีวิต ได้แก่ ครอบครัวเกิดความภาคภูมิใจ ในความสำเร็จและจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ ดังนั้น ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความขยันหมั่นเพียร และตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

> *"...คือพ่อกับแม่ก็ตามใจเวลาที่เราเลือกเรียนพยาบาล แต่พอมาที่นี่เราก็อยากให้เขาภูมิใจ เราก็พยายามรักษาเกรด พยายามเอาเกียรตินิยมให้ได้ คือง่าย ๆ ก็คือเราอยากให้เขาภูมิใจ..." (ID 1)*

> *"...สำหรับตัวเองคือว่า จริง ๆ แล้วแม่ก็อยากเรียนพยาบาล แต่ว่าแม่เรียนไม่ได้เพราะว่าแม่เป็นลูกสาวคนโต เลยต้องสละให้น้องได้เรียน แม่ไม่ได้เรียนต่อ แม่เขาก็เลยอยากให้เราได้เรียนพยาบาล เราก็เลยมาเรียนให้ แล้วก็เวลาเราเรียนใช่ไหมคะ เราก็ชอบโทรไปหาแม่ เราก็จะได้กำลังใจจากเขา เขาก็จะเป็นกำลังใจให้เราเวลาสอบ เราจะมีกำลังใจเวลาอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ครอบครัวนี่มีส่วนสำคัญมากเลย อีกอย่างพอเราเรียนจบเราก็จะสามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวได้..." (ID 2)*

"...คือคุณยายเขาตั้งความหวังไว้กับเรา ยายเขาจะคอยถามแม่ตลอดว่าตอนนี้เรากำลังทำอะไร เราเรียนอะไรอยู่ เมื่อไหร่จะเรียนจบ แล้วเราก็เลยอยากจะทำให้ครอบครัวภูมิใจในตัวเรา..." (ID3)

"...คือเราเหมือนเป็นความหวังของครอบครัว เพราะว่าที่บ้านมีพี่ค่อนข้างจะเกเร เราก็เหมือนแบบว่าเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัว อีกอย่างคือเราเคยมีญาติที่เป็นพยาบาล แม่เคยมางานรับขีดหมวกเขา แม่เคยบอกว่าอยากมางานรับขีดหมวกวันที่เราจบ เราก็อยากให้แม่ได้มาร่วมงานรับขีดหมวกเวลาเราจบด้วย..." (ID 7)

"...แล้วก็จริง ๆ แล้วคือเราอยากเรียนพยาบาล ที่บ้านก็เลยต้องยืมเงินที่อื่นมาให้เรา ตา ยาย ป้าช่วยกันรวบรวมเงินมาให้ เราก็เลยคิดว่าจะตั้งใจทำงานและตั้งใจเรียนเพราะพวกเขาเหนื่อยเพื่อเราคะ สำหรับเราแล้วคือตอนแรกแม่เขาทำงานที่ต่างจังหวัดคะ ทีนี้พอเรามาเรียนพยาบาลที่ กทม. แม่ก็เลยย้ายมาทำงานที่ กทม. ด้วยเลยคะ เพื่อที่จะได้อยู่ใกล้ๆกัน เวลาเรียนแล้วท้อ ก็จะโทรไปหาเขา แม่เขาก็ถามว่าเรียนเหนื่อยไหม เขาภูมิใจที่เราได้เรียนที่นี่..." (ID 8)

"...คือตอนแรกไม่ได้อยากเรียนพยาบาลเลย แต่พอเราบอกว่าเราจะเรียนพยาบาลให้ แม่จะดีใจมากเลย เวลาสอบ funda ไม่ผ่านแบบนี้ เราก็โทรไปหาแม่คะขอกำลังใจ แม่ก็จะบอกว่าไม่มีใครทำอะไรได้ตั้งแต่เกิด เราก็เลยตั้งใจว่าจะทำอะไรให้ดีที่สุด อยากให้เขาภูมิใจ อยากให้ครอบครัวเราภูมิใจ เราก็สามารถจบและทำงานได้..." (ID 9)

1.4 ความต้องการยอมรับจากสังคม

แรงจูงใจในการเรียนเป็นกระบวนการของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความต้องการของผู้เรียน เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีและไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ แรงจูงใจในการเรียนจึงถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีและประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ เมื่อกล่าวถึงแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลก็พบว่า แรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลมีทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก ซึ่งทั้งสองแรงจูงใจล้วนมีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการเรียนที่ดีของนักศึกษาพยาบาล ทำให้นักศึกษาพยาบาลเอาใจใส่ต่อการเรียนเพิ่มขึ้น และประสบความสำเร็จในการเรียน

นอกจากนี้ เมื่อศึกษาบริบทของนักศึกษาพยาบาลเพิ่มเติมจึงทำให้เกิดข้อค้นพบว่า แรงจูงใจภายนอกก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากมีอิทธิพลทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกผูกพันกับวิชาชีพพยาบาลภายหลังจบการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงจูงใจภายนอกที่ได้แก่ ความต้องการการยอมรับจากสังคม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรม

สุนทรียสนทนา (dialogue) ที่พบว่า สังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน นักศึกษาพยาบาลคนใดที่เกิดความต้องการการยอมรับจากสังคมและญาติพี่น้องในระดับสูง จะเกิดแรงจูงใจและเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในระดับสูง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน และจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ ดังนั้นความต้องการการยอมรับจากสังคมจึงกลายเป็นแรงจูงใจสำคัญในการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนได้ ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

"...เกรดเฉลี่ยนี่มีผลนะคะเวลาที่เราจะไปทำงานพยาบาล ถ้าเราเรียนไม่เก่ง แต่เราตั้งใจทำงาน ตั้งใจเรียน เขาก็อาจจะรับเราเข้าทำงานพยาบาลได้ แต่เราก็ไม่สามารถเปลี่ยนความคิดใครได้ เราก็ต้องทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุด..." (ID 5)

" ...คือเหมือนป้าเขามาบอกแม่ตลอดว่าอยากให้เรียนพยาบาล แม่เลยอยากให้เราเรียนพยาบาล เราก็ติด เราก็ดีใจ เราทำได้ แต่เหมือนเราจะโดนเปรียบเทียบตลอดจากญาติ ๆ เราก็อยากลบคำสบประมาทที่คนอื่นเคยว่าเราคะว่าเราเรียนอะไรไม่ได้ แล้วที่เรามาเรียนพยาบาลเราเลยรู้สึกดีใจมากคะที่เราทำได้ เอาจริง ๆ ถึงแม้เราจะไม่มีอะไรแต่เราก็ไม่อยากให้ใครมาดูถูกครอบครัวเราคะ เราอยากทำให้สำเร็จ เราก็สามารถจบพยาบาลและทำงานได้..." (ID 9)

"...คือหนูเป็นพี่คนโต ครอบครัวของญาติ ๆ เขาได้เรียนหนังสือ คือเขาเคยมาว่าเราว่าเราเรียนอะไรก็ไม่ได้ มันเหมือนเป็นแรงฮึดให้เราตั้งใจเรียนมากขึ้น เพื่อให้เราประสบความสำเร็จ เวลาเราท้อก็ทำให้เรารู้สึกว่าเราต้องฮึดสู้ทุกครั้ง..." (ID 10)

ขั้นตอนที่ 2 ภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน (Dream)

ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน (Dream) ให้แก่นักศึกษาพยาบาลโดยการใช้กิจกรรม Think-Pair-Share และการอภิปรายกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้บอกเล่าประสบการณ์และภาพฝันของตนเองต่อกลุ่ม และได้สร้างภาพฝันที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดภาพฝันที่สวยงาม เกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน และเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น โดยผลการวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับภาพฝันที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของแต่ละคนสามารถสรุปได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ภาพฝันขณะที่กำลังศึกษา และภายหลังจบการศึกษา โดยรายละเอียดดังนี้

2.1 การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง และประสบความสำเร็จในการเรียนพยาบาล

ภายหลังการใช้กิจกรรม Think-Pair-Share และการอภิปรายกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนได้บอกเล่าและอธิบายภาพฝันของตนเองแก่กลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่

ใกล้เคียงกันว่า พวกเขาต้องการประสบความสำเร็จในการเรียนพยาบาล เมื่อได้มาเรียนพยาบาลแล้วก็อยากจะทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ซึ่งสิ่งที่เป็นภาพฝันในขณะที่กำลังศึกษาอยู่นั่นคือ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงและตรงกับเป้าหมายทางการเรียนที่ได้กำหนดเอาไว้ โดยพวกเขาเชื่อว่า ความต้องการที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง จะเป็นแรงจูงใจสำคัญการเรียนพยาบาล เป็นพลังและกำลังใจให้ตั้งใจเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และสามารถจบเป็นพยาบาลวิชาชีพภายในสี่ปีตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางคนยังมีความคิดเห็นว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการเรียนและการใช้ชีวิตในปัจจุบัน การสอบภาษาอังกฤษเช่น toeic จึงมีความสำคัญและเป็นทางเลือกหนึ่งที่พวกเขาสามารถนำผลการสอบที่มีไปใช้ประโยชน์ต่อทั้งในการทำงาน และการเรียนต่อในอนาคต อาทิเช่น การไปเรียนต่อต่างประเทศ หรือการไปทำงานเป็นพยาบาลที่ต่างประเทศ เป็นต้น ดังนี้ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

"...เราก็มีภาพฝันคืออยากทำคะแนนให้ได้ดี สอบผ่าน มีเกรดเฉลี่ยเยอะๆ ..." (ID 1, 2)

"...พอเราเรียนจบเราสามารถสอบ toeic 500 ผ่านได้ เราเรียนจบ เราได้รับปริญญา แล้วก็ประสบความสำเร็จ เราเองบางทีก็อยากไปเรียนต่อหมอ ส่วนเพื่อนอีกคนก็อยากไปเรียนต่อเฉพาะทางด้านโรค อีกอย่างคือถ้าไปต่างประเทศได้ก็จะไปด้วยคะ บางทีอาจจะเรียน หรือไปทำงานก็ได้..." (ID 3, 4)

"...คือเราอยากสอบผ่านการพยาบาลในทุกวิชาโดยเฉพาะในเรื่องการสอบสภา จะได้ใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลมาทำงาน..." (ID 5)

"...ที่สำคัญคือสอบ toeic ได้คะแนน 500 เราก็จะได้ที่ทำงานที่ดี ๆ สิ่งแวดล้อมดี ๆ..." (ID7,8)

2.2 การมีอาชีพที่มั่นคง และสร้างความสุขสบายให้กับตัวเองและครอบครัว

เมื่อวิเคราะห์เป้าหมายหลัก และภาพฝันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนทำให้พบว่า การประสบความสำเร็จในการเรียน จบการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ เป็นภาพฝันสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ของผู้ให้สำคัญทุกคน เนื่องจากภายหลังจบการศึกษาและจบเป็นพยาบาลวิชาชีพแล้ว นักศึกษาพยาบาลจะสามารถทำงานเป็นพยาบาลวิชาชีพ และเก็บเงินเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัว โดยผู้ให้สำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า ภายหลังเรียนจบในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษาพยาบาลทุกคนจะจบเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีหน้าที่การงานที่มั่นคง มีเงินเดือนจากการทำงานในแต่ละเดือน และสามารถนำเงินเดือนที่ได้รับมาสร้างความสุขสบายให้ทั้งกับตนเองและครอบครัวได้ เช่น การซื้อบ้านและรถที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิต การไปเที่ยวพักผ่อนกับครอบครัวในสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในประเทสและต่างประเทศ เป็นต้น ดังตัวอย่างบทสนทนาดังนี้

"...ภาพฝันที่เป็นแรงจูงใจให้เราในการเรียนนั่นก็คือ การมีบ้านกับอนาคตที่มั่นคง อีกอย่างคือในอนาคตสังคมไทยจะเป็นสังคมสูงอายุ เราก็อยากจะทำงานเก็บเงินแล้วก็อยากเปิด Home-care และอยากจะเปิดคลินิกเสริมความงาม แล้วเวลาที่เราทำงานพยาบาลเราเองก็อยากได้เพื่อนร่วมงานที่ดี คิดว่าน่าจะทำให้พวกเรามีความสุข มีกำลังใจในการทำงาน..." (ID 1)

"...มีรถ มีบ้าน ได้ไปต่างประเทศ ได้ไปดูคอนเสิร์ตที่อยากไป อีกอย่างคือเราอยากใช้หนี้ให้ครอบครัวหลังจบเป็นพยาบาล ครอบครัวเราก็จะได้ไม่ต้องมาเหนื่อย..." (ID 2)

"...อยากเรียนจบเร็วๆ อยากเก็บเงินสร้างบ้านให้ครอบครัว อยากซื้อรถกับบ้านให้ครอบครัว พาครอบครัวไปเที่ยวต่างประเทศ แล้วเราได้ไปเรียนต่อต่างประเทศ ได้ไปทำงานที่ต่างประเทศ..." (ID 5,6)

"...เมื่อเราจบเป็นพยาบาลแล้วจบเป็นพยาบาลที่ดี ช่วยเหลือให้คนไข้เขาหายแล้วกลับมาสุขภาพที่ดี เราก็จะทำเพื่อคนที่เรารัก ครอบครัวก็จะมีความสุขครอบครัวจะภูมิใจ แล้วเราก็จะพาครอบครัวไปเที่ยว..." (ID 7)

"...อีกอย่างคือเวลาเราจบแล้วเราจะซื้อบ้าน ซื้อรถ ปลดหนี้ให้ครอบครัวคะทำให้ครอบครัว ให้ตัวเองมีความสุข..." (ID 8)

"...ทำงานเก็บเงินพาครอบครัวไปเที่ยวรอบโลก แล้วบางทีอาจย้ายไปอยู่ต่างจังหวัด ริมทะเล..." (ID 9)

"...เวลาเรียนจบเราได้ดูแลคนไข้ เราก็จะดูแลคนไข้มีความสุข..." (ID 10)

เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนสร้างภาพฝันภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนของตนเองแล้ว กิจกรรมต่อมาคือการอภิปรายกลุ่มเพื่อร่วมกันสร้างภาพฝันร่วมกัน โดยภาพฝันที่ทุกคนสร้างร่วมกันนั่นคือ **"การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี"** นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกคนได้ร่วมกันวาดภาพฝันและตั้งคติพจน์เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียนร่วมกันด้วย สำหรับคติพจน์ของกลุ่มคือ **"ความสำเร็จจะเกิดได้ต้องเริ่มที่ตัวเรา"** ดังรายละเอียดรูปภาพดังนี้

ภาพที่ 4.1 การนำเสนอภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน

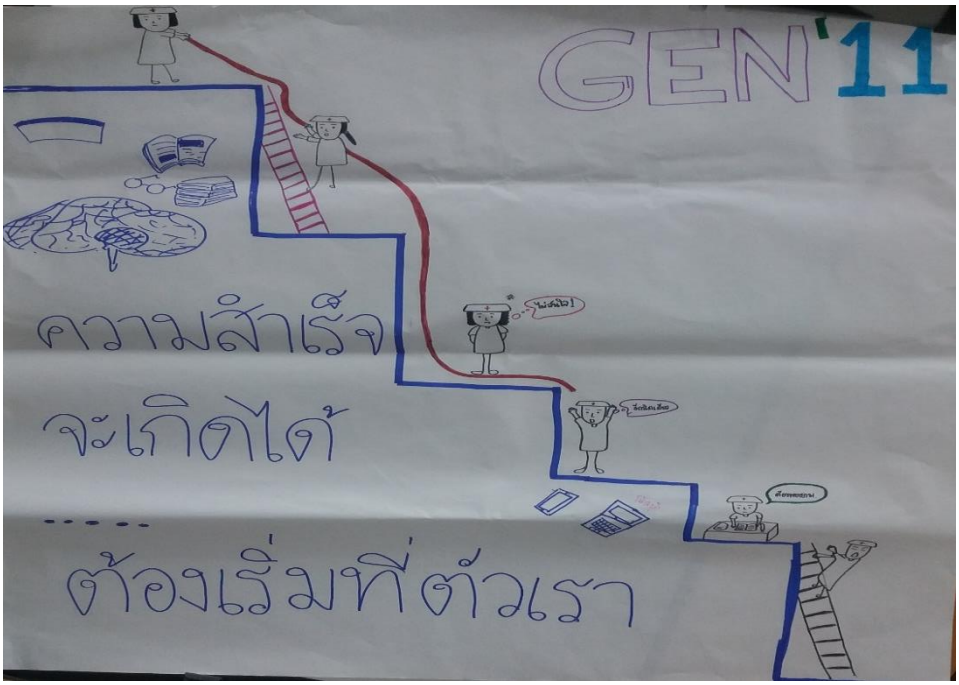

ภาพที่ 4.2 รายละเอียดภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน
"การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี"

ขั้นที่ 3 การออกแบบ (Design)

การออกแบบ (Design) ต่อเนื่องมาจากขั้นที่ 2 หรือขั้นภาพฝัน (Dream) ในขั้นตอนนี้เป็นการผสมผสานระหว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ในปัจจุบันกับภาพฝันในอนาคตที่ปรารถนาให้องค์กรของตนเป็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญอาศัยความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกมาใช้ในการค้นหาศักยภาพขององค์กร พัฒนา ออกแบบวิธีการทำงาน เลือกกิจกรรม และปัจจัยสนับสนุน คณะผู้วิจัยดำเนินการโดยแบ่งนักศึกษาพยาบาลออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน จากนั้นใช้เทคนิคระดมสมองเพื่อกระตุ้นให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญร่วมกันค้นหาพลังทางบวกเพื่อทำให้ภาพฝันที่มีร่วมกันประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งภาพฝันที่นักศึกษาพยาบาลมีร่วมกัน คือ “การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี” ภายหลังจากการที่ระดมสมองร่วมกันสำเร็จ ให้แต่ละกลุ่มนำเสนอและอภิปรายผลร่วมกัน ผลการวิจัยที่สำคัญสามารถสรุปออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

3.1 ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มนำเสนอ พบว่าปัจจัยภายนอกเป็นสิ่งสนับสนุนที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียน โดยสามารถแบ่งปัจจัยภายนอกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ปัจจัยภายนอกที่เป็นบุคคล ภายหลังการระดมสมอง และอภิปรายร่วมกัน พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละกลุ่มมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่ากำลังใจจากบุคคลรอบข้างมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในภาพฝันขององค์กร ซึ่งบุคคลรอบข้างที่เป็นกำลังใจประกอบด้วย ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และคนรัก โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมา คือ เพื่อน และอาจารย์ ในขณะที่คนรักหรือแฟนมีความสำคัญน้อยที่สุด เนื่องจากอยู่ในวัยเรียน และเหตุที่คิดว่าครอบครัวสำคัญที่สุดเพราะให้การสนับสนุนทางการเงิน และค่าเล่าเรียน นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นแรงผลักดันและจุดเริ่มต้นสำคัญในมาเรียนต่อในสาขาพยาบาล อีกทั้งยังเป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษาในยามที่รู้สึกท้อแท้

2. ปัจจัยภายนอกที่ไม่ใช่บุคคล จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ไม่ใช่บุคคลส่งผลต่อความสำเร็จในภาพฝันของนักศึกษาพยาบาล ทั้งนี้ทั้ง 2 กลุ่มให้ข้อมูลสอดคล้องตรงกันว่าอุปกรณ์หรือสิ่งที่อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ได้แก่ หนังสือ เอกสารประกอบการเรียน คอมพิวเตอร์หรือโน๊ตบุ๊ค โทรศัพท์มือถือ การบ้าน และข้อสอบ นอกจากนี้รางวัลจากครอบครัวหรือคนรอบข้างยังเป็นแรงสนับสนุนที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนหรือความสำเร็จแห่งภาพฝันขององค์กร รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน สถานที่ โดยปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม สรุปผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

ปัจจัยสนับสนุนภายนอก	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
1. ปัจจัยที่เป็นบุคคล		
1.1 ครอบครัว	✓	✓
1.2 เพื่อน	✓	✓
1.3 อาจารย์	✓	✓
1.4 แฟน/ คนรัก	✓	
2. ปัจจัยที่ไม่ใช่บุคคล		
2.1 คอมพิวเตอร์	✓	✓
2.2 โทรศัพท์มือถือ	✓	✓
2.3 หนังสือ		✓
2.4 เอกสารประกอบการเรียน	✓	
2.5 การบ้าน		✓
2.6 ข้อสอบ		✓
2.7 สภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่		✓
2.8 รางวัลจากครอบครัว	✓	

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ปัจจัยที่เป็นบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และแฟน/ คนรัก โดยใน 3 ประเด็นแรกทั้ง 2 กลุ่มนำเสนอตรงกัน ในขณะที่กลุ่มที่ 2 เสนอว่าแฟนหรือคนรักถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน และ 2) ปัจจัยที่ไม่ใช่บุคคล ประเด็นที่นักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม เสนอตรงกัน ได้แก่ คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ ซึ่งนักศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือมีความสำคัญเพราะใช้ในการเชื่อมต่ออินเตอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลผ่านเว็บไซต์และใช้ในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนและอาจารย์ ในส่วนของประเด็นที่ทั้ง 2 กลุ่มเห็นต่างกัน ได้แก่ รางวัลจากครอบครัว และจากการสังเกตข้อมูลพบว่ากลุ่มที่ 2 ให้ข้อมูลที่มีประเด็นหลากหลายมากกว่ากลุ่มที่ 1 เช่น การบ้าน ข้อสอบ และสภาพแวดล้อม

3.2 ปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มนำเสนอ พบว่าปัจจัยภายในที่สนับสนุนความสำเร็จของภาพฝันหรือการเรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย จากข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญตระหนักถึงความสำคัญของการมีสุขภาพกายที่แข็งแรงเพื่อให้สามารถมีกำลังในการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ได้แก่ การพักผ่อน ซึ่งนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม อธิบายว่าการนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะการนอนพักผ่อนไม่เพียงพอส่งผลให้เหนื่อยล้าและเสียสมาธิในการเรียน ในขณะที่

นักศึกษากลุ่มที่ 2 เพิ่มเติมประเด็นของอาหารและเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ ซึ่งจากการพูดคุยสนทนาผู้ให้ข้อมูลสำคัญอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นของอาหารและเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพว่า ในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลเป็นการเรียนทั้งในภาคทฤษฎีและปฏิบัติทำให้เกิดปัญหาความเหนื่อยล้าของสุขภาพร่างกาย การเลือกรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มเพื่อบำรุงสุขภาพจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ช่วยให้ร่างกายมีความพร้อมในการเรียน และการอ่านหนังสือในช่วงที่มีการสอบ จากการพูดคุยอภิปรายนักศึกษาให้ข้อมูลต่อไปว่าในเวลาที่เหนื่อยล้า หรือรู้สึกเครียดจากการเรียนชอบดื่มน้ำที่มีรสหวาน เช่น น้ำผลไม้ และนมรสช็อคโกแล็ต เพราะทำให้รู้สึกสดชื่นและลดความเหนื่อยล้าจากการเรียนได้

2. ด้านจิตใจ จากการนำเสนอข้อมูลผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม มีความเห็นตรงกันว่าการให้กำลังใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญมากในการก้าวต่อไปในสายวิชาชีพพยาบาล โดยอธิบายเพิ่มเติมว่าในช่วงเวลาที่รู้สึกว่ายากลำบาก เช่น ในตอนที่เรียนวิชาที่รู้สึกว่ายาก หรือช่วงเตรียมสอบ เป็นช่วงที่ตนต้องให้กำลังใจตนเอง โดยเทคนิคสำคัญคือ การมีคำพูดสั้น ๆ กับตนเอง ได้แก่ *“สู้ไว้ย” “เหนื่อยก็พัก หนักต้องไปต่อ” “ท้อได้ แต่อย่าหยุดทำ”* เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เทคนิคการคิดถึงคนที่เขาลำบากกว่าตน คือ คิดว่าแม้ตนจะเหนื่อยแต่โชคดีกว่าคนอีกมากที่ไม่มีโอกาสได้เรียน นอกจากการให้กำลังใจตนเอง นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ 2 ยังเสนอว่า การจัดการเวลาอย่างเหมาะสม เป็นสิ่งสำคัญนั่นคือไม่เพียงแต่มีการจัดการด้านอารมณ์หรือความรู้สึกด้วยการให้กำลังใจตนเองในยามที่ท้อถอยหรือเผชิญกับสิ่งที่เป็นอุปสรรค เช่น การเรียนวิชาที่ยาก ในช่วงเวลาเตรียมสอบ แต่ยังต้องมีทักษะการคิดการจัดการเวลาหรือแบ่งเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุขและสอบผ่านทุกวิชาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีได้ภายใน 4 ปี โดยปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันของนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม สรุปผลดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

ปัจจัยสนับสนุนภายใน	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
1. ด้านร่างกาย		
1.1 การพักผ่อนนอนหลับ	✓	✓
1.2 อาหารและเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ		✓
2. ด้านจิตใจ		
2.1 กำลังใจจากตนเอง	✓	✓
2.2 การจัดการเวลาอย่างเหมาะสม		✓

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันของนักศึกษาพยาบาลแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การพักผ่อนนอนหลับ และอาหารเครื่องดื่มบำรุงสุขภาพ ซึ่งในกลุ่มที่ 1 และ 2 เห็นตรงกันในประเด็นที่ 1 ในขณะที่นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ 2 เพิ่มเติมในส่วนของประเด็นการรับประทานอาหารที่เสริมสร้างดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงพร้อมรับมือกับการเรียนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ 2) ด้านจิตใจ สิ่งที่

นักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่มเห็นตรงกันว่ามีความสำคัญมากในการประสบความสำเร็จในการเรียนเพื่อเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีภายใน 4 ปี คือ การให้กำลังใจตนเองในยามที่ท้อถอย ในขณะที่นักศึกษากลุ่มที่ 2 เพิ่มเติมในส่วนประเด็นการจัดการเวลาอย่างเหมาะสมที่จะส่งผลต่อการเรียนอย่างมีคุณภาพและมีความสุข

3.3 กิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

จากการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมระดมสมอง นำเสนอความคิด และอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันของนักศึกษาพยาบาล พบว่ากิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ประกอบด้วย การออกกำลังกาย เช่น การเต้นแอโรบิค การขึ้นวอร์ด การเรียนแบบได้ลงมือปฏิบัติ การให้ผู้เรียนนำเสนองานหน้าชั้นเรียน การเรียนรู้จากคลิปวีดีโอ การสรุปใจความสำคัญของบทเรียน กิจกรรมรับน้อง การอมรมและสัมมนาในหัวข้อต่าง ๆ เช่น การอบรมมารยาทและบุคลิกภาพ การทบทวนบทเรียนร่วมกับเพื่อน ท่องศัพท์ภาษาอังกฤษวันละ 10 คำ และทำตารางชีวิตประจำวัน ซึ่งกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม นำเสนอสามารถแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ การขึ้นวอร์ด การเรียนแบบได้ลงมือปฏิบัติ การให้ผู้เรียนนำเสนองานหน้าชั้นเรียน การเรียนรู้จากคลิปวีดีโอ การสรุปใจความสำคัญของบทเรียน การท่องศัพท์ภาษาอังกฤษวันละ 10 คำ การอบรมและสัมมนาในหัวข้อต่าง ๆ การทบทวนบทเรียนร่วมกับเพื่อน และการทำตารางชีวิตประจำวัน
2. กิจกรรมเสริมสร้างบุคลิกภาพ ได้แก่ การออกกำลังกาย เช่น การเต้นแอโรบิค การอบรมมารยาทและบุคลิกภาพการเป็นพยาบาลที่เหมาะสม
3. กิจกรรมเสริมสร้างสัมพันธภาพ เช่น กิจกรรมรับน้อง

กิจกรรมภายในองค์กรที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลทั้ง 2 กลุ่ม นำเสนอสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 กิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

ลักษณะกิจกรรม	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
1. ด้านการเรียน		
1.1 ขึ้นวอร์ด	✓	✓
1.2 เรียนแบบได้ลงมือปฏิบัติ		✓
1.3 นำเสนองานหน้าชั้นเรียน		✓
1.4 เรียนรู้จากคลิปวีดีโอ		✓
1.5 สรุปใจความสำคัญของบทเรียน	✓	✓
1.6 ท่องศัพท์ภาษาอังกฤษวันละ 10 คำ	✓	
1.7 อบรมสัมมนาในหัวที่เกี่ยวกับการเรียน		✓
1.8 ทบทวนบทเรียนร่วมกับเพื่อน	✓	✓
1.9 ทำตารางชีวิตประจำวัน	✓	

ลักษณะกิจกรรม	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2
2. ด้านบุคลิกภาพ 2.1 ออกกำลังกาย	✓	✓
2.2 อบรมมารยาทและบุคลิกภาพ	✓	✓
3. สัมพันธภาพ 3.1 กิจกรรมรับน้อง	✓	✓

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมนักศึกษาพยาบาลทั้งกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมภายในองค์กรที่คิดว่าส่งผลต่อความสำเร็จของภาพฝันหรือการเรียนของนักศึกษา มิได้มุ่งเน้นเฉพาะด้านการเรียน แต่ควรมีด้านอื่นสนับสนุน โดยทั้ง 2 กลุ่มเห็นตรงกันว่า ควรมีการส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยในการออกกำลังกายเพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและรูปร่างสมส่วน และให้มีการอบรมมารยาทในการเป็นพยาบาลที่ดี รวมถึงกิจกรรมรับน้อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างสุขภาพกายสุขภาพใจ รวมทั้งสัมพันธภาพอันดีระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง และระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ผู้สอน

ในส่วนของกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียน ประเด็นที่นักศึกษาพยาบาลาทั้ง 2 กลุ่ม เห็นตรงกัน ได้แก่ การขึ้นวอร์ด การสรุปใจความสำคัญจากบทเรียน และการทบทวนบทเรียนร่วมกับเพื่อน ทั้งนี้จากคำตอบของนักศึกษาเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกับเพื่อนสอดคล้องกับหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาพยาบาลที่มีการเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อช่วยกันดูแลพยาบาลผู้ป่วย ตลอดจนการเรียนการสอนที่ให้นักศึกษาได้ทำงานกลุ่มเพื่อให้เกิดความสามัคคีและรู้จักการแบ่งหน้าที่ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมอันจะส่งผลให้การเรียนและการทำงานเกิดประสิทธิผล อย่างไรก็ตามในประเด็นที่ทั้งสองกลุ่มเห็นต่างกัน เช่น กลุ่มที่ 1 ให้ความเห็นว่าควรมีกิจกรรมท่องศัพท์ภาษาอังกฤษวันละ 10 คำ โดยแต่ละคนร่วมกันรับผิดชอบในส่วนของตน เป็นการสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลให้ความสำคัญกับเรื่องของภาษาอังกฤษ จากการพูดคุยสนทนาระหว่างการอภิปรายร่วมกัน คณะผู้วิจัยได้ให้กำลังใจและสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว เพราะในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการประกอบอาชีพในปัจจุบัน ภาษาอังกฤษในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีบทบาทสำคัญอย่างมาก และส่งผลต่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

3.4 กิจกรรมภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

จากการให้นักศึกษาพยาบาลทั้งกลุ่มที่ 1 และ 2 ระดมสมองร่วมกัน นำเสนอ และอภิปราย พบว่ากิจกรรมภายนอกที่นักศึกษาเห็นว่าส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันขององค์กร ได้แก่ การเข้าค่ายต่าง ๆ เช่น ค่าย จปร. และค่ายคุณธรรม โดยในส่วนของกิจกรรมการเข้าค่ายทั้ง 2 กลุ่ม นำเสนอตรงกันว่าเป็นค่าย จปร. และค่ายคุณธรรม จากการพูดคุยสนทนาเพิ่มเติม นักศึกษาอธิบายว่าเหตุที่เลือกค่าย จปร. เพราะตอนที่พวกตนได้มีโอกาสไปเข้าค่ายนั้น ได้ประสบการณ์มากมาย มีความประทับใจ และได้สัมผัสกับบรรยากาศธรรมชาติ นอกจากนี้นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ 2 ได้เสนอความคิดว่า การลงชุมชน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีคุณค่าและเป็นการช่วยเหลือชุมชน อีกทั้งเป็นการเรียนรู้การสร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้อื่น โดยกิจกรรมในขั้นที่ 3 การออกแบบ (Design) แสดงดังภาพประกอบ 4.3

ภาพที่ 4.3 การนำเสนอปัจจัยและกิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จของภาพฝัน

ขั้นที่ 4 การลงมือทำ (Destiny)

การลงมือทำ (Destiny) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจร 4D ในขั้นนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องของการฝึกฝนปฏิบัติ การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ การทดลอง และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมกันของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ซึ่งแผนการที่จะนำไปปฏิบัติเกิดมาจากการออกแบบและการเห็นพ้องต้องกันของกลุ่มว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสิ่งสำคัญของการลงมือปฏิบัติตามแผนเริ่มจากการที่บุคคลแต่ละคนมีวิสัยทัศน์และความคิดที่เห็นคุณค่าและความสำคัญ ตลอดจนยอมรับในแนวทางหรือกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องเกิดขึ้นจากความยินยอมพร้อมใจของสมาชิกที่เกี่ยวข้องทุกคน

ในขั้นนี้คณะผู้วิจัยดำเนินการด้วยการให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละคนคิดวางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมที่ตนจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยกิจกรรมดังกล่าวต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและทดลองทำในระยะเวลาประมาณ 1 เดือน หรือ 21 วัน จากนั้นให้แต่ละคนนำเสนอแนวคิดของตนร่วมกันในกลุ่ม ด้วยการคิดถึงผลดีผลเสียและความเป็นไปได้ ตลอดจนแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนอันเป็นภาพฝันที่นักศึกษาร่วมกันคิดขึ้นในขั้นก่อนหน้า จากกิจกรรมในขั้นที่ 4 สรุปผลการวิจัยสำคัญได้ดังนี้

4.1 กิจกรรมด้านการเรียน

จากการระดมสมองร่วมกันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 คน นำเสนอแผนการที่จะนำไปปฏิบัติใน 1 เดือน ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเรียนโดยตรง ประกอบด้วย

1. ทำสรุปเรื่องที่เรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนำเสนอว่า การทำสรุปเรื่องที่เรียนเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการเรียนรู้อย่างเข้าใจ และควรทำสรุปบทเรียนภายหลังการเรียนทุกครั้ง อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติจริงที่ผ่านมามักไม่ได้ทำการสรุปบทเรียนด้วยภาษาของตนเอง ส่งผลให้เรียนตามเพื่อนไม่ทัน

หรือไม่เข้าใจเนื้อหาอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 10 คน จึงเห็นห้องต้องกันว่าจะทำการสรุปบทเรียนในแต่ละรายวิชาด้วยตนเอง

2. อ่านหนังสืออย่างน้อยวันละ 2 ชั่วโมง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่า ควรอ่านหนังสือเพื่อทบทวนบทเรียนหรือศึกษาบทเรียนล่วงหน้าอย่างน้อยวันละ 2 ชั่วโมง โดยแบ่งเวลาในการอ่านตามความสะดวกของแต่ละคน แต่ควรอ่านให้ได้ไม่ต่ำกว่าวันละ 2 ชั่วโมง

3. รวมกลุ่มติวก่อนสอบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่าในการสอบแต่ละครั้ง ควรมีการรวมกลุ่มกันและเปลี่ยนความรู้และทบทวน ทำความเข้าใจบทเรียนก่อนสอบร่วมกับกลุ่มเพื่อน

4. ทำความเข้าใจบทเรียนก่อนเข้าเรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอว่าควรมีการทำความเข้าใจบทเรียนก่อนเข้าเรียนอย่างน้อย 2 วิชา ที่ตนสนใจ ซึ่งนักศึกษาบางคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าสามารถเน้นในรายวิชาที่แต่ละคนคิดว่ายาก เพื่อให้สามารถเรียนทันเพื่อนหรือเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น เพราะหากไม่ทำการศึกษาบทเรียนมาล่วงหน้าอาจเรียนไม่ทันเพื่อน และสุดท้ายจะสอบไม่ผ่านในรายวิชานั้นๆ

4.2 กิจกรรมด้านสุขภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่าควรให้ความสำคัญในการออกกำลังกายอย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ เพื่อให้ร่างกายแข็งแรงและมีความพร้อมในการเรียนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยกิจกรรมการออกกำลังกายที่สำคัญ คือ การเต้นแอโรบิค เพราะเป็นการบริหารร่างกายทุกส่วน และสร้างความแข็งแรงต่ออวัยวะภายในและภายนอก เช่น กล้ามเนื้อ หัวใจ และปอด เป็นต้น

4.3 กิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเสนอว่า ในการเป็นนักศึกษาพยาบาลมีบางครั้งที่เครียดและเหน็ดเหนื่อยจากการเรียน ดังนั้นการที่ทุกคนได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่ตนชื่นชอบ หรือพักผ่อนอย่างเต็มที่อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน มีความสำคัญในการฟื้นฟูและเสริมสร้างสุขภาพใจให้สดชื่นแจ่มใสพร้อมรับกับปัญหาและความเครียดในการเรียน นอกจากนี้การจัดทำตารางชีวิตที่เหมาะสมของแต่ละคนยังเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะในการเรียนควรมีการแบ่งเวลาอย่างเหมาะสม เพราะหากไม่แบ่งเวลาอย่างเหมาะสมอาจส่งผลให้เครียด และขาดวินัย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้

ภายหลังจากการนำเสนอแผนการปฏิบัติเพื่อความสำเร็จตามภาพฝันขององค์กร คณะผู้วิจัยกล่าวสรุปให้กำลังใจให้นักศึกษาพยาบาลทดลองนำไปปฏิบัติ และจะมาติดตามผลหรือความก้าวหน้าใน 1 เดือนหลังจากนี้ โดยกิจกรรมในขั้นที่ 4 การลงมือทำ (Destiny) แสดงดังภาพ

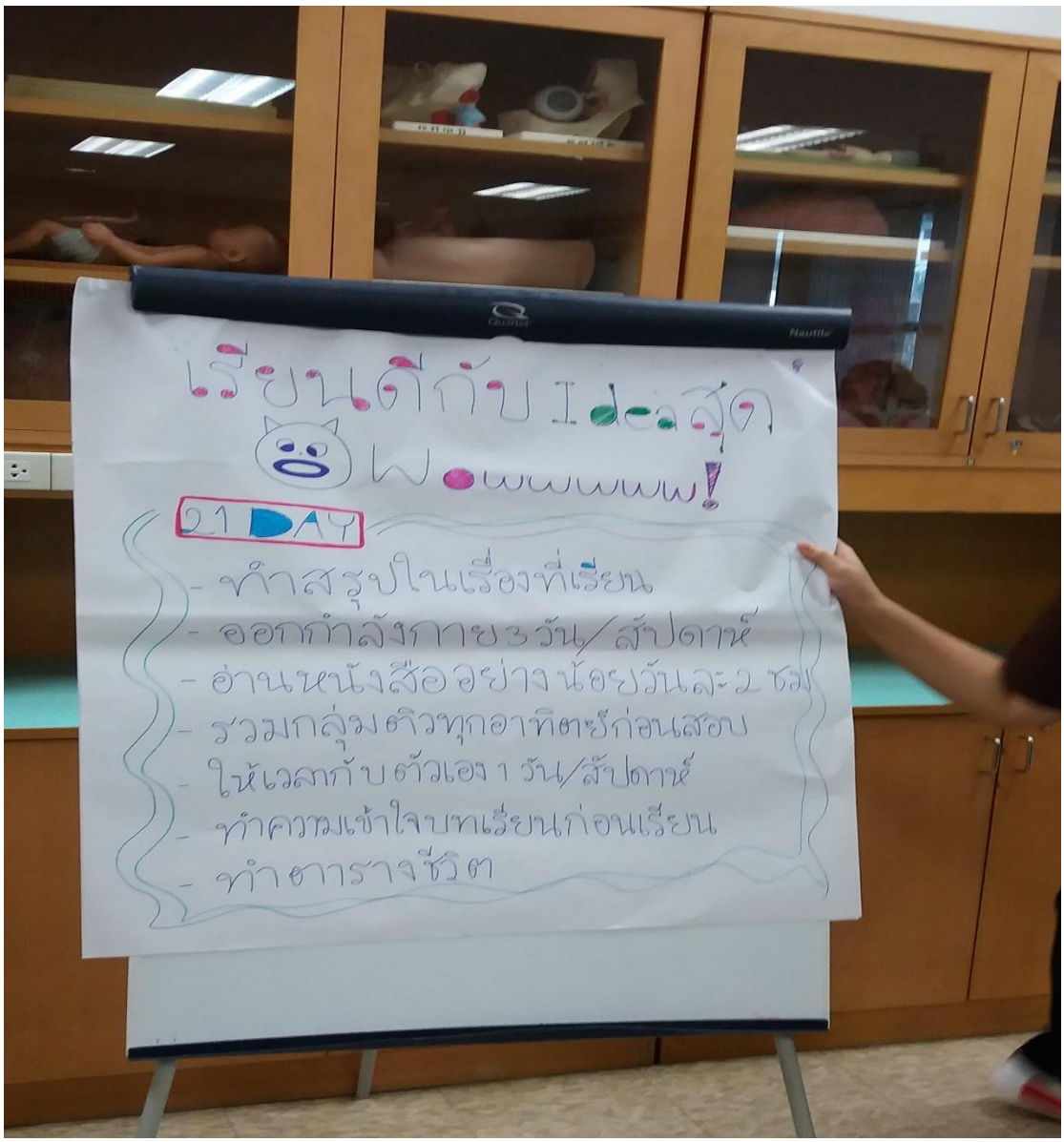

ภาพที่ 4.4 แผนการปฏิบัติเพื่อความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ระยะที่ 2 การติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรม และสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

การวิจัยระยะนี้เป็นการวิจัยที่เกิดขึ้นภายหลังจากนักศึกษาพยาบาลที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดำเนินการใช้แผนการปฏิบัติที่สร้างจากโปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยขั้นตอนนี้ คณะผู้วิจัยได้มีการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรม และสร้างเป็นคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งผลการวิจัยนำเสนอได้ดังนี้

1. ผลลัพธ์ของการปฏิบัติกิจกรรม

จากการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ปฏิบัติกิจกรรมที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมสุนทรียสาธกในการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริงได้แก่ "การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี" โดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้จำนวนทั้งสิ้น 3 ประเด็น ดังนี้

1.1 การมีระบบการเรียนรู้ที่ดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จากการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นำกิจกรรมด้านการเรียนที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมสุนทรียสาธกไปปฏิบัติ โดยกิจกรรมด้านการเรียนประกอบด้วย การทำความเข้าใจบทเรียนก่อนเข้าเรียน การทำสรุปเรื่องที่เรียนและสรุปบทเรียนภายหลังการเรียน การอ่านหนังสืออย่างน้อยวันละ 2 ชั่วโมง และการรวมกลุ่มติวก่อนสอบเพื่อทำความเข้าใจบทเรียนก่อนสอบ และเมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมด้านการเรียนทำให้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรมข้างต้นส่งผลทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น ได้แก่ การสอบผ่านตามเกณฑ์ในหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่เตรียมตัวมา การมีคะแนนสอบที่สูงขึ้น การมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (เกรด) ที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ยังสามารถเชื่อมโยงให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดแรงจูงใจในการเรียน และเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ด้วย และจากข้อมูลข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษาพยาบาลสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านการเรียนได้ตามที่กำหนดไว้ จึงน่าจะมีส่วนสนับสนุนให้พวกเขาเกิดความสุขในการเรียน ประสบความสำเร็จในการเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"...เราก็ได้ติวหนังสือก่อนสอบ คะแนนสอบก็ผ่าน คะแนนก็โอเคขึ้น... คือตอนแรกเราไม่ได้ติวหนังสือ แต่พอเราได้ติวกับเพื่อนได้แลกเปลี่ยนกันก็เข้าใจมากขึ้น อ่านหนังสือมากขึ้นทำให้เข้าใจบทเรียนมกขึ้นคะ...แล้วเวลาที่เราทำตารางชีวิตเราก็รู้ว่าตนเองต้องทำอะไร วันไหนบ้าง ก็ช่วยให้จัดตารางชีวิตได้ง่ายขึ้น...คือพอทำแล้วมันก็สะดวกต่อการใช้ชีวิต..." (ID1)

"...ปกติทำตารางชีวิตอยู่แล้ว...มันไม่ได้ทำให้การเรียนเราเสียไปเพียงแค่เราหันมาเขียนตารางชีวิตของเรา แล้วก็พยายามจะจัดให้เป็นระเบียบ อันไหนควรทำก่อนทำหลัง เช่น อ่านหนังสือ มันยังไม่ต้องทำก็ได้ แต่หากไม่ทำจะหนักตนเองตอนสอบ แล้วก็ทำสรุป เวลาเรียนในห้องเรียนเราก็จะตั้งใจเรียน ทำให้เราเข้าใจ แล้วก็กลับหอไปอ่านเลยเพราะว่าเดี๋ยวลืม..." (ID2)

"...เราเองก็เป็นคนจัดตาราง บางครั้งก็ทำตามนั้น แต่บางครั้งก็ไม่ได้ทำ ลืม ๆ บางทีเราก็ได้มาลองทำตามตาราง เราก็ช่วยจัดตารางชีวิตได้ดีขึ้นว่าเราควรทำอะไร ส่วนเรื่องอ่านหนังสือ ปกติอ่านก่อนสอบ ปกตินี่เราไม่ค่อยเขียน แต่พอหลัง ๆ มาพอได้อ่านหนังสือ ได้เขียนสรุป มันช่วยให้เราจำได้ดีขึ้น คะแนนก็ดีขึ้นด้วย..." (ID3)

"...ถ้าเราทำโน้ตเราจะจำได้แม่น แต่ถ้าอ่านหลายรอบเราก็จะหน้าได้ แต่ถ้าเราเขียนด้วยเราจะจำได้แม่นเลย บางทีเราก็จินตนาการเป็นรูปจะจำได้มากขึ้น เช่นวิชาปฏิบัติเราก็จะนั่งนึกเป็นรูปว่า นึกเป็น pattern เวลาไปสอบก็นึกเป็น pattern ก็จะจำได้มากขึ้น คะแนนสอบก็ดีขึ้น เราจะจำได้ แต่ถ้าเกิดว่าเวลาอันไหนที่สำคัญ เราเองจะเขียนทวนด้วยคะเพื่อให้จำได้ดีขึ้น..." (ID5)

"...เราอ่านหนังสือวันเดียวไม่ค่อยเข้าใจต้องอ่านหลาย ๆ วัน เพื่อทำให้ตนเองเข้าใจให้ได้ สำหรับเราจะอ่านหนังสือให้หมดตามที่ตั้งใจไว้ จะไม่ทิ้งไว้ต้องอ่านให้จบให้ได้ แม้ว่ามันอาจจะไม่เข้าใจแต่ก็ต้องอ่านให้หมดแบบนี้ เพราะว่าถ้าเราไม่อ่านถ้าออกข้อสอบมาเราจะทำไม่ได้ แต่ถ้าเราอ่านหมดพอข้อสอบมา มันผ่านตาก็จะทำได้บ้าง อย่างน้อยจากคะแนน 0 ก็อาจเป็น 1 คะแนนได้..." (ID6)

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า แม้ว่ากิจกรรมข้างต้นจะเป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีและช่วยให้ประสบความสำเร็จในการเรียนได้ แต่จากบริบทของการเรียนทางการพยาบาลที่จะต้องมีการเรียนทั้งภาคทฤษฎี และการฝึกภาคปฏิบัติ จึงอาจกลายเป็นอุปสรรค ที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วน แต่ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งจากบุคคลที่ปฏิบัติกิจกรรมด้านการเรียนได้ครบถ้วน และปฏิบัติกิจกรรมด้านการเรียนได้เพียงบางส่วนก็ไม่แตกต่างกันมากนักหากพวกเขามีความพยายามและมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ ดังนั้น บริบทข้างต้นจึงถือเป็นความท้าทายของนักศึกษาพยาบาลในการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ และวิธีการเรียนของตนเองเพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสุขในการเรียน และเกิดความสามารถในการใช้ชีวิตโดยเฉพาะด้านการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"...เวลาที่เราหัวตื้อ ๆ บางทีเราจะสับสนว่าต้องทำอะไรก่อน บางทีเวลามีเหตุการณ์มาแทรกเราก็ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร แต่เราก็ต้องมาแก้ไขตารางเราก่อน มาปรับตารางชีวิต แล้งก็ปรับแผนใหม่..." (ID2)

"...จากที่เราไม่เคยวางตารางชีวิตเราก็จะ list ไว้วันไหนมีสอบบ้าง ไม่สอบบ้าง เขียนใส่ปฏิทินไว้ไม่ก็เขียนใส่กระดาษไว้ แต่ก่อนเวลาอ่านหนังสือจะอ่านได้เยอะคะสามรอบขึ้นแต่เดี๋ยวนี้คืออ่านแล้วก็จำไม่ได้...พักหลังมานี้ เราไม่ค่อยได้อ่านหนังสือก่อนสอบหนึ่งอาทิตย์แล้ว เพราะว่างานเยอะ แพลนงานก็ต้องส่ง ก็จะได้แค่อ่าน one night หรือสองวันก่อนสอบแทน...เราเองก็อยากจะอ่านหนึ่งอาทิตย์แต่มันทำไม่ได้..." (ID7)

1.2 การมีความเครียดลดลง และรู้สึกผ่อนคลาย

จากการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นำกิจกรรมด้านสุขภาพที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมสุนทรียสาธกไปปฏิบัติ โดยกิจกรรมประกอบด้วย การให้ความสำคัญต่อการออกกำลังกาย และการออกกำลังกาย

อย่างน้อย 3 วันต่อสัปดาห์ อาทิเช่น การเต้นแอโรบิค การวิ่ง และเมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมด้านสุขภาพทำให้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันได้แก่ การออกกำลังกายมีผลดีต่อสุขภาพทำให้ร่างกายแข็งแรง โดยร่างกายมีการสูบฉีดเลือดไปเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ต่อร่างกายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยทำให้ผู้ที่ออกกำลังกายมีความสุข รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า และช่วยลดความเครียดที่เกิดขึ้นทั้งจากเรื่องส่วนตัว และเรื่องเรียน การปฏิบัติกิจกรรมด้านสุขภาพจึงส่งผลทำให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ที่เห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย และมีการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย และมีระดับความเครียดลดลง และยังมีส่วนทำให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนต่าง ๆ ในสาขาพยาบาลศาสตร์ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เกิดความสามารถที่จะเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จในการเรียน และจากข้อมูลข้างต้นจึงแสดงให้เห็นว่า หากนักศึกษาพยาบาลสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้านสุขภาพได้ตามที่กำหนดไว้ จึงน่าจะมีส่วนสนับสนุนให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย มีระดับความเครียดลดลง เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"...ช่วงที่เราขี้เกียจ เราก็จะไปวิ่ง เรารู้สึกว่าออกกำลังกายจะทำหัวโล่งคะ แล้วก็กลับมาอ่านหนังสือ เวลาที่เราหัวตื้อ ๆ บางทีเราจะสับสนว่าต้องทำอะไรก่อน บางทีเวลามีเหตุการณ์มาแทรกเราก็ไม่รู้ว่าต้องทำอะไร เราก็จะไปออกกำลังกาย ไปวิ่ง...แล้วก็ปรับแผนใหม่..." (ID2)

"...คือเมื่อก่อนชอบออกกำลังกาย แต่เดี๋ยวนี้คือเวลาน้อย พอพักผ่อนไม่เพียงพอก็จะมึนหัว แต่เราก็จะพยายามไปออกกำลังกาย แล้วก็จะมีกิจกรรมผ่อนคลายมาติดด้วยระหว่างที่เราอ่านหนังสือ...มันคลายเครียด..." (ID4)

"...ออกกำลังกายนี่สำคัญนะ พอเราได้ออกกำลังกายมันจะทำให้เรารับเนื้อหาเข้าได้เยอะมากขึ้น เราได้คลายเครียด หัวเราจะโล่งคะ บางทีถ้าเราไม่ได้ออกกำลังกายเวลาเรียนเราจะง่วง แต่พอเราไปออกกำลังกายเราจะไม่ง่วงเลยคะ อ่านหนังสือได้มากขึ้น..." (ID7)

"...เราจะออกกำลังกายประจำอยู่แล้วคือออกเสาร์อาทิตย์ ส่วนวันธรรมดาจะไม่ค่อยได้ออกกำลังกายเท่าไหร่ คือเราจะวิ่ง จะไปวิ่งกรมแถวบ้าน ช่วงสี่โมงถึงหกโมงอาบน้ำถ้าไม่เหนื่อยมากจะอ่านหนังสือต่อ มันทำให้เราคลายเครียดนะ..." (ID10)

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางส่วนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า จากรายละเอียดของการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ที่นักศึกษาพยาบาลต้องมีการเรียนองค์ความรู้ภาคทฤษฎี และต้องนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การดูแลผู้ป่วยในสถานการณ์จริง มีส่วนทำให้ไม่มีเวลาให้ความสำคัญต่อสุขภาพของตนเอง และไม่สามารถออกกำลังกายได้ตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ โดยอาจทำได้เพียงแค่การออกกำลังกายในห้องนอนเพียงเล็กน้อยเพื่อผ่อนคลายเท่านั้น เช่น การแกว่งแขน การยกดัมเบล ฯลฯ แต่ไม่สามารถไปออกกำลังกายในสถานที่ที่เหมาะสมต่อการออกกำลังกาย เช่น สวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ เนื่องจากไม่มีเวลาที่

จะเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เพราะต้องเตรียมการเรียนรู้ในแต่ละวันที่จะต้องเตรียมองค์ความรู้เพื่อไปขึ้นฝึกภาคปฏิบัติในคลินิก แต่พวกเขาก็ได้ให้ความคิดเห็นที่สนับสนุนว่า การออกกำลังกายเป็นสิ่งที่ดี และมีประโยชน์ ช่วยทำให้บุคคลที่ออกกำลังกายได้ผ่อนคลาย มีความเครียดลดลง และเกิดพร้อมที่จะเรียนรู้เพิ่มขึ้น ดังนั้น กิจกรรมด้านสุขภาพจึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย คลายเครียด เกิดแรงจูงใจในการเรียน และเกิดวามพร้อมที่จะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"...ออกกำลังกายนี่ไม่ค่อยได้ทำ ไม่มีเวลา แต่ถ้าเกิดมีเวลาจะออกกำลังกายในห้อง แล้วก็บางทีเวลาเราปวดหัว เราก็จะทำกิจกรรม relax ก็จะมีกิจกรรมนี้มาแทรกเวลาปวดหัว เช่น เล่นเกมส์ มันทำให้เราคลายเครียดแล้วก็ผ่อนคลาย..." (ID5)

"...แล้วก็เมื่อก่อนออกกำลังกายทุกวันสามครั้งต่อสัปดาห์ แต่เดี๋ยวนี้คือเพลียคะ ไม่ได้ไปออกกำลังกาย งานมันเยอะ แต่เวลาเราเครียด ๆ เราก็จะชอบนั่งสมาธิ เราจะไม่ชอบเล่นเกมส์ เราก็จะผ่อนคลายได้คะ ทำให้เราเรียนได้มากขึ้นด้วย..." (ID9)

1.3 การมีความสามารถในการบริหารเวลา และใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน

จากการที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้นำกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคนที่สร้างขึ้นจากโปรแกรมสุนทรียสาธกไปปฏิบัติ โดยกิจกรรมประกอบด้วย การจัดทำตารางชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง และการมีโอกาสทำกิจกรรมที่ชื่นชอบ หรือพักผ่อนอย่างเต็มที่อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน และเมื่อดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคนทำให้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันได้แก่ การจัดทำตารางชีวิตมีส่วนทำให้พวกเขาใช้ชีวิตอย่างเป็นระบบ และมีแบบแผนมากขึ้น โดยสามารถรู้ได้ว่าในแต่ละวัน เดือน หรือปี ต้องมีการเตรียมตนเองในด้านต่าง ๆ อย่างไร โดยเฉพาะด้านการเรียนคือ พวกเขาสามารถรู้เกี่ยวกับรายละเอียดของช่วงเวลาการสอบ และสามารถเตรียมตัวเองในการอ่านหนังสือสอบได้อย่างทันเวลาและถูกต้อง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ การสอบผ่านและได้รับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับสูงขึ้นตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสำหรับด้านการทำกิจกรรมที่ชื่นชอบ หากพวกเขามีตารางชีวิตย่อมมีตารางเวลา และสามารถรับรู้ได้ว่าช่วงวันเวลาใดที่ตนเองสะดวก และสามารถพักผ่อนได้อย่างเต็มที่ พวกเขาจะสามารถเลือกการใช้ชีวิตของตนเองได้อย่างเป็นอิสระ และมีความสุข

นอกจากนี้ ในระหว่างช่วงเวลาที่ได้ทำตารางชีวิตไว้แล้ว หากมีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้ตารางชีวิตที่กำหนดไว้ไม่เป็นไปตามแผน พวกเขาจะรับรู้ว่าจะต้องเตรียมตนเองอย่างไรเพื่อแก้ปัญหานั้น ๆ เพื่อทำให้งานที่กำหนดไว้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในตารางชีวิต จึงอาจกล่าวได้ว่า การจัดทำตารางชีวิตมีส่วนสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดความสามารถในการบริหารเวลา และสามารถบริหารจัดการเวลาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเกิดความสามารถในการวางแผนการใช้ชีวิต

สามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นระบบและมีแบบแผนมากขึ้น และยังเชื่อมโยงให้เกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และประสบความสำเร็จในการเรียน ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ ดังนี้

"...ถ้าเราจัดการอะไร ๆ ให้เป็นระบบวางแผนก่อนหลัง อะไรควรทำไม่ควรทำ ก็จะทำให้เราราบรื่นเลย จะไม่มีอะไรสะดุดเลย เราก็สามารถทำทุกอย่างได้สมบูรณ์เลย เพราะเราวางแผนไว้แล้วว่าสามารถทำอันนี้ก่อนอันนี้ทีหลัง เราจะประสบความสำเร็จในหนึ่งชม. ไม่ได้ แต่เราก็จะต้องสู้กับตนเอง เราก็จะประสบความสำเร็จ..." (ID2)

"...ในทุก ๆ อย่างที่เราวางแผน เราก็จะประสบความสำเร็จ แต่เราอาจมีอุปสรรคมาแทรกบ้าง มีมารมาผจญแต่หากเราจัดการมันได้ อย่างตารางชีวิตที่วางไว้เราก็จะมีอะไรมาแทรกตลอดเลย แต่อยู่ที่ว่าเราจะปรับมันยังไงให้เราผ่านมันมาได้ ถ้าผ่านมาได้ก็จะดีมาก..." (ID6)

"...เรารู้สึกว่าถ้าเราทำได้เราจะภูมิใจเล็ก ๆ เราก็จะทำต่อไปเรื่อย ๆ คะ อย่างตารางชีวิตเมื่อก่อนไม่ได้ทำ แต่เดี๋ยวนี้พอทำเราก็จะมีการปรับตารางชีวิตตลอด บางทีมีอะไรเปลี่ยนแปลง แต่เราก็สามารถวางแผนจัดการชีวิตเราได้..." (ID8)

"...อยู่ดีๆ มีกิจกรรมมาแทรกกะทันหัน เราปรับไม่ทัน เราก็จะยกไปกองไว้วันท้าย ๆ พอวันนั้นเราจะหัวร้อน รวนไปหมด...แต่หากเรามีตารางชีวิตเราก็จะสามารถวางแผนมันได้...เราแก้ปัญหาต่างได้ดีขึ้น เก่งขึ้น รู้วิธีการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจได้ดีมากขึ้น..." (ID9)

"...เราคิดอะไรเป็น pattern มากขึ้น มีระบบ เรารู้ว่าเราสามารถทำตารางชีวิตให้ดีได้ สามารถเรียงลำดับชีวิตตนเองได้ดีขึ้น ...ปกติเวลาที่เราจะสอบเราก็จะรู้ว่ามีอ่านเพื่อสอบ แต่ถ้าไม่ทำตารางไว้ก็จะไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ ก็จะสอบตก ถ้าตกก็ต้องแก้ แต่พอเราได้มาทำตารางชีวิต เราว่าเรามีแบบแผนเป็นระบบ เ ราทำได้ดีมากขึ้น การเรียนเราเป็นลำดับมากขึ้น..." (ID10)

2. การสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลบทสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมเพื่อทำให้ภาพฝันเป็นจริง (ภาพฝัน ได้แก่ การจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพภายในสี่ปี) และเพื่อเสริมสร้างให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน ขั้นตอนต่อมา คณะผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นมาบูรณาการร่วมกับผลการวิจัยในระยะที่ 1 และการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสร้างเป็นคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

2.1 คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล พบว่า คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

ส่วนที่ 2 เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วย เทคนิคด้านการเรียน เทคนิคด้านสุขภาพ และเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย

2.2 ผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

จากการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนทั้งสิ้น 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์จำนวน 2 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 1 ท่าน ด้วยเกณฑ์ความคิดเห็นที่ตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC) สำหรับผลการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือฯ สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ พบว่า ด้านที่มีค่า IOC = 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ด้าน ได้แก่ ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และด้านที่มีค่า IOC = 0.67 มีจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน

นอกจากนี้ มีการปรับรายละเอียดบางส่วนของคู่มือฯ ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้คู่มือฯ มีความชัดเจน กระชับ และอ่านเข้าใจง่ายมากขึ้น ได้แก่

1) ด้านความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน มีการปรับคู่มือโดยเขียนเชื่อมโยงให้เห็นความสำคัญของแรงจูงใจที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

2) ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน มีการปรับคู่มือโดยก่อนการตั้งเป้าหมายมีการประเมินตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน (prompting) และในมุมมองของ cognitive psychology เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียน โดยครูควรให้ความสำคัญกับ ความเชื่อ (beliefs) ทัศนคติ (attitudes) ความต้องการ (preference) ความปรารถนา (wish) ระบบคุณค่าที่ผู้เรียนยึดถือยึดถือ (values) ฯลฯ และมีการเพิ่มเรื่องทัศนคติต่อวิชาชีพ ความรักในวิชาชีพ และประสบการณ์ภูมิหลังที่มีต่อวิชาชีพอันส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3) ด้านกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน มีการปรับคู่มือโดยในการประเมินผลนอกเหนือจากครูประเมินพฤติกรรมของผู้เรียนแล้ว มีการให้ผู้เรียนประเมินตนเองว่าอะไรคือ positive reinforcement หรือ negative reinforcement ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของตนในแต่ละภาคการศึกษาเนื่องจากแรงจูงใจในการเรียนรู้ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏให้เห็นชัดเจน

ส่วนที่ 2 เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน พบว่า ด้านที่มีค่า IOC = 1 มีจำนวน 1 ด้าน ได้แก่ เทคนิคด้านการเรียน และด้านที่มีค่า IOC = 0.67 มีจำนวน 2 ด้าน ได้แก่ เทคนิคด้านสุขภาพ และเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย

นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดของการปรับคู่มือ ฯ เพื่อให้มีความชัดเจน และสามารถนำไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1) เทคนิคด้านสุขภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้คำแนะนำว่า เรื่องพฤติกรรมสุขภาพ น่าจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยเสริมแรงจูงใจ และเป็นอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อการเกิดแรงจูงใจในการเรียน แต่จากการทบทวนวรรณกรรม และจากการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาพยาบาลภายหลังการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนในเทคนิคด้านสุขภาพทำให้พบว่า เทคนี้ด้านนี้มีอิทธิพลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งนักศึกษาพยาบาลให้เหตุผลว่า เมื่อพวกเขาได้ออกกำลังกายทำให้สมองปลอดโปร่งและมีแรงจูงใจในการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น จึงไม่ได้มีการปรับคู่มือในด้านนี้ตามคำแนะนำ

2) เทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้คำแนะนำว่า ควรปรับเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัยเป็นเทคนิคการผ่อนคลาย หรือเป็นแบบแผนการเผชิญความเครียดที่มีประสิทธิภาพ แต่จากการสนทนากลุ่มกับนักศึกษาพยาบาลภายหลังการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนในเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัยทำให้พบว่า นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ยังมีการอธิบายเกี่ยวกับกิจกรรมที่พวกเขาได้ไปปฏิบัติ และเชื่อว่า การทำกิจกรรมตามอัธยาศัยทำให้พวกเขาผ่อนคลายและมีแรงจูงใจในการอ่านหนังสือและในการเรียนเพิ่มขึ้น จึงไม่ได้มีการปรับชื่อของคู่มือในด้านนี้ตามคำแนะนำ

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และเพื่อสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาคือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก (4D Model) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

1.1 ขั้นตอนที่ 1 การค้นหาประสบการณ์ด้านแรงจูงใจในการเรียน (Discovery) เพื่อค้นหาประสบการณ์และอารมณ์ทางบวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พบประสบการณ์ด้านแรงจูงใจในการเรียน 4 ประเด็น ได้แก่ การเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพพยาบาล ความต้องการพัฒนาตนเอง ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัว และความต้องการยอมรับจากสังคม

1.2 ขั้นตอนที่ 2 การสร้างภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน (Dream) พบภาพฝัน 2 ประเด็น ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง และประสบความสำเร็จในการเรียนพยาบาล การมีอาชีพที่มั่นคง และสร้างความสุขสบายให้กับตัวเองและครอบครัว

1.3 ขั้นที่ 3 การออกแบบปัจจัยที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จ (Design) โดยปัจจัยที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จสรุปออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน ปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน กิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน และกิจกรรมภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

1.4 ขั้นที่ 4 การออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จ (Destiny) โดยกิจกรรมที่ทำให้ภาพฝันเป็นจริงและประสบความสำเร็จมี 3 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมด้านการเรียน กิจกรรมด้านสุขภาพ และกิจกรรมตามความสนใจของแต่ละคน

2. คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 บทนำ ได้แก่ ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และส่วนที่ 2 เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ได้แก่ เทคนิคด้านการเรียน เทคนิคด้านสุขภาพ และเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยจำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก และ 2) ประเด็นการสร้างคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก

จากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อสร้างเป็นรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล สามารถอภิปรายผลการวิจัยจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกในแต่ละขั้นตอนเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลดังนี้

1. การค้นพบแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

จากการศึกษาและค้นพบแรงจูงใจในการเรียนด้วยการใช้กระบวนการในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ ขั้นการค้นพบแรงจูงใจในการเรียน (Discovery) เพื่อค้นหาประสบการณ์และอารมณ์ทางบวกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยจากการค้นหาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงในการเรียนด้วยการสนทนากลุ่ม พบองค์ประกอบที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนจำนวนทั้งสิ้น 4 ประเด็น ได้แก่ การเห็นคุณค่าในวิชาชีพพยาบาล ความต้องการพัฒนาตนเอง ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัว และความต้องการการยอมรับจากสังคม โดยผลการวิจัยพบว่า การเห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพพยาบาลเป็นจุดเริ่มต้นของแรงจูงใจภายในของนักศึกษาพยาบาล ความต้องการที่จะพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจภายใน และเป็นปัจจัยเชื่อมโยงทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัวมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความขยันหมั่นเพียร และตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น และความต้องการการยอมรับจากสังคมเป็นแรงจูงใจสำคัญในการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียนได้

โดยเมื่อนำผลการวิจัยข้างต้นมาวิเคราะห์ตามแนวทางทฤษฎีแรงจูงใจของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ (Coon & Mitterer, 2013; สุรางค์ โค้วตระกูล, 2556) สามารถแบ่งประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงในการเรียนได้เป็น 2 ลักษณะ คือ แรงจูงใจภายใน ได้แก่ การเห็นคุณค่าในวิชาชีพพยาบาล และความต้องการพัฒนาตนเอง จึงกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความต้องการที่จะมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จในการเรียน (มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์, 2553) และแรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ความหวังและความภาคภูมิใจของครอบครัว และความต้องการการยอมรับ

จากสังคม จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น เพื่อให้สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อศึกษารายละเอียดของแรงจูงใจภายในจึงพบว่า แรงจูงใจภายในมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน โดยมุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์ (2553) พบว่า แรงจูงใจภายในสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะมีความสามารถด้านการเรียน ทั้งนี้ยังพบอีกว่า หากอาจารย์และผู้เกี่ยวข้องมีรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถเสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ดีในการเรียน ตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น เกิดความพร้อมในการเรียน และเกิดความมั่นใจและพึงพอใจต่อการเรียนเพิ่มขึ้น ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของ Dupont (2012) ที่กล่าวว่า หากมีรูปแบบการเรียนการสอนที่เสริมสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะตั้งใจเรียน เกิดความพร้อมในการเรียน เกิดความมั่นใจและพึงพอใจในการเรียน (Gray, Chang & Anderman, 2015) แต่ในทางตรงกันข้าม หากผู้เรียนขาดแรงจูงใจภายในต่อการเรียน จะทำให้ผู้เรียนไม่พึงพอใจในการเรียน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ มีความวิตกกังวลต่อการเรียน และไม่ให้ความสำคัญในการเรียน ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือ ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อการเรียน ไม่สนใจเรียน และทำให้การเรียนไม่ประสบความสำเร็จ (Kudo et al, 2013) แรงจูงใจภายในจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

นอกจากนี้ แรงจูงใจภายนอกยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนมากขึ้น โดยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของนักศึกษาพยาบาลแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันทั้งจากปัจจัยด้านเงื่อนไขทางสังคม การได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติการพยาบาลที่ท้าทายจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (Hanifi, Parvizy & Joolaee, 2013) การดำรงชีวิตที่สะดวกสบาย การได้รับการยอมรับจากสังคม (Kudo et al, 2013) รวมไปถึงการได้รับการสนับสนุนทางสังคมทั้งจากครอบครัว พี่น้อง และอาจารย์ (Vatankhah & Tanbakooei, 2014) โดย Hanifi, Parvizy, & Joolaee (2013) พบว่า หากนักเรียนพยาบาลขาดแรงจูงใจภายนอกอาจส่งผลทำให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน และแรงจูงใจในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ และสามารถเชื่อมโยงไปสู่การลาออกจากวิชาชีพได้ในอนาคตภายหลังจากที่นักศึกษาพยาบาลจบการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต แรงจูงใจภายนอกจึงถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ขาดไม่ได้ และมีส่วนทำให้นักเรียนพยาบาลรู้สึกผูกพันต่อวิชาชีพและอยู่ในวิชาชีพได้

อย่างไรก็ตาม Lemos & Veríssimo (2014) พบว่า แม้ว่าแรงจูงใจภายในและภายนอกมีความสัมพันธ์กัน แต่แรงจูงใจภายในก่อให้เกิดความสำเร็จในการเรียนได้ดีกว่าแรงจูงใจภายนอก (Mccomb & Kirkpatrick, 2016) แต่จากข้อค้นพบดังกล่าวถือเป็นประเด็นสำคัญที่อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของการเสริมสร้างแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอกที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาพยาบาล และวิธีการที่จะสามารถประยุกต์ใช้แรงจูงใจภายในและภายนอกเพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียน

ดังนั้น อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรมีการส่งเสริมหรือมีการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่องทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก

เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลทุกคนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น และบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านการเรียนตามที่ต้องการ

2. ภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลด้วยการใช้กระบวนการขั้นที่ 2 (Dream) ได้แก่ การค้นหาภาพฝันที่ช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อค้นหาภาพฝันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยจากการค้นหาภาพฝันที่เสริมสร้างแรงจูงในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue) พบภาพฝันที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนจำนวนทั้งสิ้น 2 ประเด็น ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูงและประสบความสำเร็จในการเรียนพยาบาล โดยนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ความต้องการที่จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับสูง จะเป็นแรงจูงใจสำคัญการเรียนพยาบาล เป็นพลังและกำลังใจให้ตั้งใจเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และสามารถจบเป็นพยาบาลวิชาชีพภายในสี่ปีตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และการมีอาชีพที่มั่นคง และสร้างความสุขสบายให้กับตัวเองและครอบครัว โดยนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภายหลังเรียนจบในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษาพยาบาลทุกคนจะจบเป็นพยาบาลวิชาชีพ มีหน้าที่การงานที่มั่นคง และมีเงินเดือนจากการทำงานในแต่ละเดือน และสามารถนำเงินเดือนที่ได้รับมาสร้างความสุขสบายให้ทั้งกับตนเองและครอบครัวได้

โดยเมื่อวิเคราะห์ภาพฝันของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษามีภาพฝันในอนาคตที่เกี่ยวกับความสำเร็จในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นหลัก ได้แก่ การมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่สูง และการมีอาชีพที่มั่นคง โดยในประเด็นด้านการมีความต้องการที่จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่สูง นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า การมีความต้องการที่จะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนที่สูงเป็นภาพฝันที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cheng, Cheng, Tian & Fan (2015) ที่ระบุว่า หากผู้เรียนมีความคาดหวังหรือความฝันที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา ผู้เรียนจะเกิดแรงจูงใจในการเรียนและจะตั้งใจเรียนเพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและความคาดหวังที่ได้กำหนดไว้ หากนักศึกษาพยาบาลมีแรงจูงใจในการเรียนจะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีพฤติกรรมการเรียนที่ดี มีการรับรู้คุณค่าในตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนในระดับสูง (ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล, 2553) และมีบุคลิกภาพที่ดีและพร้อมต่อการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพในอนาคต (มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกา, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์, 2553) ผู้เรียนที่มีความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนจึงมีแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพพยาบาลภายหลังจบการศึกษา

นอกจากนี้ ยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล (2553) ที่พบว่า ความต้องการมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ Parlett (2012) ที่พบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อการประสบความสำเร็จในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล Dolan, Perz, McComb & Kirkpatrick (2013)

ที่พบว่า แรงจูงใจในการเรียนเป็นปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนสอน เกิดการเรียนรู้ที่ดี และประสบความสำเร็จในการเรียน และยังเกี่ยวข้องกับการคงอยู่ในวิชาชีพ และการลาออกจากวิชาชีพอีกด้วย (Hanifi, Parvizy & Joolaee, 2013)

สำหรับผลการวิจัยในประเด็นด้านการมีอาชีพที่มั่นคง นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า การมีอาชีพที่มั่นคงเป็นอีกภาพฝันหนึ่งที่ช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้ ซึ่งใกล้เคียงกับ Usher et al. (2013) ที่อธิบายว่า แรงจูงใจในการเรียนเกี่ยวข้องกับ 4 แนวคิดหลัก ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น การมีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจน และการได้รับเงินและมีความสามารถในทางวิชาชีพ การมีความต้องการมีอาชีพที่มั่นคงจึงมีส่วนช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ Kudo et al. (2013) ยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า 5 เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลขาดแรงจูงใจในการเรียนได้แก่ การมีเนื้อหาที่ยาก การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ การคิดและกังวลในการสอบและในการเรียนมากเกินไป การขาดความเข้าใจต่อการให้ความสำคัญในการเรียน และการไม่มีความคิดที่จะทำงานในวิชาชีพและในระบบสาธารณสุขภายหลังจบการศึกษา แต่หากทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังและมีแรงจูงใจในการเลือกประกอบวิชาชีพพยาบาล จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความคาดหวังต่อการเรียนและมีแรงจูงใจในการเรียนระดับสูง มีความวิตกกังวลลดลง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีความต้องการที่จะประกอบวิชาชีพเพิ่มขึ้น (Nesje, 2015; Cheng, Cheng, Tian & Fan, 2015)

ดังนั้น หากอาจารย์พยาบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงจูงใจที่เสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตร์ เกิดความต้องการมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และเกิดความต้องการที่จะมีอาชีพที่มั่นคงภายหลังจบการศึกษา จึงน่าจะมีส่วนทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น เกิดความพึงพอใจในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยสนับสนุนให้ภาพฝันประสบความสำเร็จ

การออกแบบ (Design) ต่อเนื่องมาจากขั้นที่ 2 หรือขั้นภาพฝัน (Dream) ในขั้นตอนนี้เป็นการผสมผสานระหว่างองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ในปัจจุบันกับภาพฝันในอนาคตที่ปรารถนาให้องค์กรของตนเป็น โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญอาศัยความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกมาใช้ในการค้นหาศักยภาพขององค์กร พัฒนา ออกแบบวิธีการทำงาน เลือกกิจกรรม และปัจจัยสนับสนุน ผลจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนให้ภาพฝันของนักศึกษาพยาบาลมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้นและประสบความสำเร็จดังภาพฝันที่วางไว้ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน 2) ปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน 3) กิจกรรมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน และ 4) กิจกรรมภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนหรือภาพฝันที่วางไว้สำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย 2 ปัจจัยหลัก คือ 1) ปัจจัยที่เป็นบุคคล ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ และคนรัก และ 2) ปัจจัยที่ไม่ใช่บุคคล เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ หนังสือ สภาพแวดล้อม เป็นต้น โดยในส่วนของประเด็นที่ 1 ปัจจัยที่เป็นบุคคล นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลว่าถ้าให้จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน นักศึกษามีความเห็นว่าครอบครัว สำคัญมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เพราะให้การสนับสนุนทางการเงิน และค่าเล่าเรียน นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นแรงผลักดันและจุดเริ่มต้นสำคัญในมาเรียนต่อในสาขาพยาบาล อีกทั้งยังเป็นผู้รับฟังและให้คำปรึกษาในยามที่รู้สึกท้อแท้ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม แย้มย้อย, สุมาลี สังข์ศรี, โสภาพันธ์ สอาด และสุเทพ ศรีทอง (2557) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจภายนอกด้านผู้ปกครองอันประกอบด้วยความคาดหวังและการสนับสนุนในการเรียน สำคัญมากเป็นอันดับแรก ในขณะที่ครูผู้สอนสำคัญในระดับมากเป็นอันดับรองลงมา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของ มาลี จุฑา (2542) ที่กล่าวว่าผู้ปกครองเป็นแรงสนับสนุนสำคัญต่อผู้เรียน และผลการวิจัยของ รุ่งกานต์ เพ็ชรสดใส (2545) ที่พบว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองและพฤติกรรมการสอนของครูส่งผลต่อแรงจูงใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา นอกจากผู้ปกครองและครูอาจารย์เป็นแรงสนับสนุนภายนอกที่สำคัญ ยังพบว่า เพื่อน เป็นปัจจัยสนับสนุนภายนอกที่สำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนในแง่ที่ว่าช่วยกันอ่านหนังสือหรืออธิบายในรายวิชาที่ไม่ถนัดหรือเนื้อหาการเรียนการสอนที่ผู้เรียนไม่เข้าใจ รวมทั้งรวมกลุ่มกันอ่านหนังสือทบทวนความรู้ก่อนสอบกลางภาคและปลายภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชเนตร กาฬสมุทร์ และประสพชัย พสุนนท์ (2558) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษามากเป็นอันดับแรก ในขณะที่สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับผู้ปกครอง และความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักศึกษาสำคัญเป็นอันดับรองลงมา ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีผลการวิจัยที่ต่างไปจากงานวิจัยครั้งนี้และงานวิจัยก่อนหน้า (นิคม แย้มย้อย, สุมาลี สังข์ศรี, โสภาพันธ์ สอาด และสุเทพ ศรีทอง, 2557) ในประเด็นของการจัดลำดับความสำคัญ

ในส่วนของประเด็นที่ 2 ปัจจัยที่ไม่ใช่บุคคลพบว่า นักศึกษาพยาบาลให้ข้อมูลสอดคล้องตรงกันว่า อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียน ได้แก่ หนังสือ เอกสารประกอบการเรียน คอมพิวเตอร์หรือโน๊ตบุ๊ค โทรศัพท์มือถือ การบ้าน และข้อสอบ เป็นสิ่งสำคัญนอกจากนี้รางวัลจากครอบครัวหรือคนรอบข้างยังเป็นแรงสนับสนุนที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนหรือความสำเร็จแห่งภาพฝันขององค์กร รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ได้แก่ บรรยากาศในชั้นเรียน สถานที่ เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน สื่อการเรียน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อแรงจูงใจและความสุขของผู้เรียน ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษาควรจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งการจัดสถานที่ให้มีสะอาด ร่มรื่น ตลอดจนปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีงามให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน (ธีรวัฒน์ ยุวรรณะ, 2549) นักศึกษาพยาบาลให้ความเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกทางการเรียนได้อย่างเหมาะสมส่งผลต่อความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ ไม่ก่อให้เกิดความเครียด และส่งผลต่อการเรียนรู้ที่ดีขึ้น

จึงนำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน ดังนั้นบรรยากาศในการเรียนการสอนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุคลธร แจ่มฤทธิ์ (2544) และ กนกวรรณ ทองฉวี (2545) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ขนาดห้องเรียนที่เหมาะสม มีแสงสว่างอย่างเพียงพอ รวมทั้งการมีอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ที่เหมาะสมและเพียงพอมีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน

ประเด็นปัจจัยสนับสนุนภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียน นักศึกษาพยาบาลให้ความเห็นว่า การดูแลรักษาร่างกายและจิตใจให้อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญมาก โดยการดูแลร่างกายนั้น ควรมีการนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ เพราะในการเรียนพยาบาลเป็นการเรียนที่ต้องมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้การนอนหลับเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ หากนอนหลับไม่เพียงพอจะส่งผลให้สุขภาพร่างกายอ่อนล้า ง่วงนอนตอนกลางวัน ภูมิคุ้มกันลดลง และมีผลกระทบต่อสุขภาพจิต อีกทั้งมีความจำลดลง หงุดหงิดง่าย ขาดสมาธิ และเป็นปัญหาในการทำงาน (Ben, 2001; Buboltz, Brown, & Soper, 2001) นอกจากการดูแลร่างกายแล้ว ด้านจิตใจถือเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญต่อแรงจูงใจในการเรียน โดยการจัดการด้านอารมณ์ ความเครียดหรือความรู้สึกด้วยการให้กำลังใจตนเองในยามที่ท้อถอยหรือเผชิญกับสิ่งที่เป็นอุปสรรค เช่น การเรียนวิชาที่ยาก ในช่วงเวลาเตรียมสอบ แต่ยังต้องมีทักษะการคิดการจัดการเวลาหรือแบ่งเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อให้สามารถเรียนได้อย่างมีความสุขและสอบผ่านทุกวิชาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีได้ภายใน 4 ปี การจัดการความเครียดเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียน เพราะในการเรียนการสอนวิชาชีพพยาบาลต้องศึกษาเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์และมีการลงมือปฏิบัติ จึงต้องใช้ความรอบคอบ ระมัดระวัง และรับผิดชอบอย่างสูง ดังนั้นนักศึกษาพยาบาลจึงมีแนวโน้มเกิดความเครียดในการเรียนสูงกว่านักศึกษาในบางสาขา (Shaban et al., 2012) สอดคล้องกับการศึกษาของ Chris et al. (2010) ที่ศึกษาการเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ความเครียดของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่มีความสลับซับซ้อน ดังนั้นหากนักศึกษามีการจัดการความเครียดในการเรียนอย่างเหมาะสมด้วยการให้กำลังใจตนเองย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนตามที่มุ่งหวัง

นอกจากปัจจัยภายนอก เช่น ครอบครัว สภาพแวดล้อม และปัจจัยภายใน เช่น ความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ ยังพบว่ากิจกรรมภายในและภายนอกองค์กรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในภาพฝันของนักศึกษาพยาบาล นักศึกษามีความเห็นว่ากิจกรรมต่าง ๆ เช่น การขึ้นวอร์ด การออกกำลังกาย ตลอดจนการเข้าค่ายคุณธรรม และการลงชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเรียนจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีในอนาคต การออกลังกายเป็นกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาพยาบาลสามารถทำตามความสนใจในสถานศึกษา เช่น วิ่ง เต้นแอโรบิค เป็นต้น ทั้งนี้การออกกำลังกายเป็นปัจจัยที่ช่วยลดความเครียดในการเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะมีผลกระตุ้นระบบประสาทอิสระและทำ

ให้ร่างกายกระปรี้กระเปร่า ผ่อนคลายและสดชื่น (สืบตระกูล ตันตลานุกูล และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560)

ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเรียนจบตามหลักสูตรและประสบความสำเร็จในการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีต่อไป

4. กิจกรรมที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามภาพฝัน

การลงมือทำ (Destiny) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจร 4D ในขั้นนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องของการฝึกฝนปฏิบัติ การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ การทดลอง และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมกันของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล ซึ่งแผนการที่จะนำไปปฏิบัติเกิดมาจากการออกแบบและการเห็นพ้องต้องกันของกลุ่มว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ซึ่งสิ่งสำคัญของการลงมือปฏิบัติตามแผนเริ่มจากการที่บุคคลแต่ละคนมีวิสัยทัศน์และความคิดที่เห็นคุณค่าและความสำคัญ ตลอดจนยอมรับในแนวทางหรือกิจกรรมที่จะนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ต้องเกิดขึ้นจากความยินยอมพร้อมใจของสมาชิกที่เกี่ยวข้องทุกคน โดยกิจกรรมที่นักศึกษาพยาบาลร่วมกันคิดและวางแผน ประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ 1) กิจกรรมด้านการเรียน 2) กิจกรรมด้านสุขภาพ และ 3) กิจกรรมตามความสนใจ

กิจกรรมด้านการเรียนที่นักศึกษาเห็นพ้องต้องกันว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามภาพฝัน คือ การสำเร็จการศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีในอนาคต ประกอบด้วย 1) ทำสรุปเรื่องที่เรียน 2) อ่านหนังสืออย่างน้อยวันละ 2 ชั่วโมง 3) รวมกลุ่มติวก่อนสอบ และ 4) ทำความเข้าใจบทเรียนก่อนเข้าเรียน ในส่วนของการทำสรุปบทเรียนนักศึกษาพยาบาลให้ความเห็นว่าเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้อย่างเข้าใจมากที่สุด และหากเป็นไปได้ควรทำสรุปทุกครั้งภายหลังการเรียนในแต่ละบทเรียน และสรุปด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้จดจำได้และเข้าใจอย่างกระจ่างชัดเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนในแต่ละรายวิชา การสรุปบทเรียนถือเป็นทักษะหนึ่งที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถรวบรวมความคิดความเข้าใจข้อเท็จจริง หรือหลักเกณฑ์ โดยการทำสรุปบทเรียนสามารถทำได้ในระหว่างบทเรียนหรือสรุปปิดท้ายบทเรียน (กันยา กันต์สุข, 2551; พัทยา การะเจดีย์, 2545) อย่างไรก็ตามการสรุปความสามารถสรุปได้เป็นตัวอักษร และภาพหรือสัญลักษณ์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับกุสุมาลย์ ตรีเนตร (2549) ที่ได้กล่าวถึงการสรุปความด้วยการใช้เทคนิคแผนผังมโนทัศน์ อันเป็นการสรุปด้วยการใช้ภาพประกอบพร้อมข้อความ และมีการใช้สีให้เป็นประโยชน์ในความจำ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาได้แสดงแนวคิดและให้มีอิสระในการแสดงกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การสรุปใจความจากสิ่งที่อ่านควรสรุปด้วยภาษาของตนเองเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้ง (Kintsch, 1998)

การรวมกลุ่มติวหนังสือก่อนสอบ เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักศึกษาพยาบาลเห็นว่ามีความสำคัญ เพราะการอ่านหนังสือคนเดียวบางครั้งอาจไม่สามารถทำความเข้าใจได้อย่างกระจ่างชัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาที่ไม่ถนัด การเรียนรู้แบบกลุ่มย่อมส่งผลดีต่อความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่นักศึกษาพยาบาลคิดว่าส่งผลให้การอ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบประสบความสำเร็จคือการมีวินัยควบคุมตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Binder (2014) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ การควบคุมตนเอง การตั้งใจ และอายุ ที่ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการอ่าน

โดยเก็บข้อมูลในนักเรียนชั้นปีที่ 1 จำนวน 145 คน in College Preparatory Reading class at an urban community college ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักเรียนที่สนใจการอ่านและประสบความสำเร็จในการอ่านในชั้นเรียนกับนักเรียนที่มีความเชื่อว่าจะต้องเรียนอย่างไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการควบคุมตนเอง, ความวิตกกังวล, เป้าหมายภายในและการรับรู้ตนเองเพื่อให้ประสบความสำเร็จ จึงควรต้องมีการพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนในชั้นเรียนมากขึ้น เกิดเป้าหมาย และความคาดหวังที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน

ในส่วนของการทำความเข้าใจบทเรียนด้วยตนเองล่วงหน้าก่อนเข้าชั้นเรียน นักศึกษาพยาบาลให้ความเห็นว่าควรมีการทำความเข้าใจบทเรียนก่อนเข้าเรียนอย่างน้อย 2 วิชา ที่ตนสนใจ ซึ่งนักศึกษาบางคนให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สามารถเน้นในรายวิชาที่แต่ละคนคิดว่ายาก เพื่อให้สามารถเรียนทันเพื่อนหรือเข้าใจบทเรียนได้มากขึ้น และเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ซึ่งเรียนเน้นหนักทางภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ ดังนั้นนักศึกษาจึงมิได้มุ่งประเด็นไปที่เรื่องของการเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนในรายวิชาที่เน้นภาคปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การเตรียมความพร้อมทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีความสำคัญสำหรับนักศึกษาพยาบาล (ศิริจิตร จันทร, และธัญลักษณ์ บรรลิขิตกุล, 2555) เพราะเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้พัฒนานิสัยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รู้จักควบคุมตนเอง ตลอดจนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เพิ่มศักยภาพแรงจูงใจในการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น (มณี อาภานันทิกุล และคณะ, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล มีชัย และวัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย (2557) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง หรือการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกชั้นเรียนของผู้เรียน ดังนั้นหากนักศึกษามีความุ่งมั่น เตรียมความพร้อมด้วยการอ่าน หรือค้นหาข้อมูลก่อนเข้าชั้นเรียนย่อมส่งผลในทางบวกต่อแรงจูงใจในการเรียน

กิจกรรมด้านสุขภาพ และกิจกรรมตามความสนใจเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อการเรียนวิชาชีพพยาบาลเป็นอย่างมาก เพราะในการเรียนวิชาชีพพยาบาลเป็นการเรียนที่มีความเครียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนในชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาเปลี่ยนผ่านจากวัยรุ่นตอนปลายเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (อายุระหว่าง 18-23 ปี) นักศึกษาต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงหลายด้าน เช่น ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ และการเงิน (Cress & Lampman, 2007) สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 ส่วนมากมีความเครียดอยู่ในระดับสูง เพราะเป็นช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนมาสู่การเรียนในระดับอุดมศึกษา โดยสาเหตุของความเครียดเป็นผลมาจากความคาดหวังของตนเองเกี่ยวกับผลสัมฤทธ์ทางการเรียน (ปวิดา โพธิ์ทอง, สุพัตรา พุ่มพวง, และสุนทรี ชะชาตย์, 2554) ดังนั้นการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายรวมทั้งการผ่อนคลายความเครียดด้วยการทำกิจกรรมที่ตนสนใจจึงเป็นแนวทางทางหนึ่งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเครียดในการเรียน สอดคล้องกับ สิบตระกูล ตันตลานุกูล, และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์ (2560) ที่เสนอแนวทางการป้องกันความเครียดด้วยการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ ด้วยการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ พักผ่อนให้เพียงพอ จัดสรรเวลาให้กับตนเองในการทำกิจกรรมที่ผ่อนคลายความเครียดจากการเรียน เช่น เล่นดนตรี ร้องเพลง เต้นรำ ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ

เล่นกีฬาที่ถนัด พบปะสังสรรค์ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เปลี่ยนบรรยากาศไปท่องเที่ยว ฝึกการคิดบวก เป็นต้น ซึ่งการลดความเครียดด้วยการดูแลสุขภาพและทำกิจกรรมตามความสนใจ จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลลดอัตราเสี่ยงจากการขาดแรงจูงใจในการเรียน

ดังนั้น การกระตุ้นและส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักศึกษาพยาบาลด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย พร้อมทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาคิดวางแผนและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง จึงเป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาสุขภาพกายและใจ รวมทั้งภาวะท้อแท้ในการเรียนของนักศึกษา ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเรียนรู้แบบนำตนเอง รวมทั้งมุ่งพัฒนาให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาตนเองในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณได้อย่างสมดุล อันเป็นลักษณะเด่นของการเรียนในสาขาวิชาชีพพยาบาล (บุญทิวา สุวิทย์, 2556)

2. คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล

คู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ส่วน คือ 1) บทนำ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ความรู้และปัจจัยที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล ดังนี้ ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน และกระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ในส่วนที่ 2) เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน ประกอบด้วยเทคนิคด้านการเรียน เทคนิคด้านสุขภาพ และเทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย

คู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล เป็นคู่มือที่สร้างขึ้นจากการใช้โปรแกรมสุนทรียสาธกเพื่อสร้างรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาล จากนั้นติดตามผลลัพธ์การปฏิบัติกิจกรรมของนักศึกษาพยาบาล และสร้างเป็นคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล โดยคู่มือที่สร้างขึ้นใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้จำนวน 1 ท่าน พบว่าคู่มือที่พัฒนามีองค์ประกอบที่เหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับนักศึกษาพยาบาลได้จริง ทั้งนี้ในการจัดทำคู่มือคณะผู้วิจัยได้คำนึงถึงองค์ประกอบคู่มือตามแนวทางของทิศนา แขมมณี (2550) ที่อธิบายว่า คุณภาพและแนวทางในการจัดทำคู่มือควรมีความชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการจัดทำ การใช้ประโยชน์จากคู่มือ เนื้อหาหรือความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้ใช้คู่มือ การเรียงลำดับเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการดำเนินการ และมีการใช้ภาษาที่กระชับ สื่อสารได้ชัดเจน นอกจากนี้การใช้คู่มือให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้สอนควรคำนึงถึงบริบทและทำความเข้าใจผู้เรียนเกี่ยวกับแรงจูงใจและปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้เรียน (ทิศนา แขมมณี, 2538)

คู่มือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมาขึ้น เพราะคู่มือคือเอกสารที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง อ่านง่ายและสะดวกในการนำมาใช้ สามารถศึกษาทดลองด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ ทวีศักดิ์ (2555) และอมรรัตน์ ศูนย์กลาง (2544) ที่พัฒนาคู่มือสำหรับครูเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า คู่มือเป็นเครื่องมือที่ครูสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางใน

การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มพูนความรู้และแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีความสะดวกรวดเร็วในการศึกษาและทำความเข้าใจ ทั้งนี้ ปรีชา ช้างขวัญยืน (2539) อธิบายว่าคู่มือที่ดีต้องมีลักษณะที่บอกให้ผู้อ่านได้รู้และเข้าใจเนื้อหาและกระบวนการในคู่มือ อีกทั้งสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากคู่มือไปใช้ปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางให้อาจารย์พยาบาล และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำรูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนไปใช้กับนักศึกษาพยาบาลในทุกระดับชั้นปี เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาล เกิดแรงจูงใจในการเรียน เกิดความพึงพอใจในการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

2. เป็นแนวทางให้อาจารย์พยาบาล และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ดูแลช่วยเหลือนักศึกษาพยาบาลที่มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับต่ำ เพื่อทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มขึ้น เกิดพฤติกรรมการเรียนที่ดีขึ้น และประสบความสำเร็จในการเรียน

3. ควรมีการใช้คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่สร้างขึ้นในงานวิจัยครั้งนี้ และวัดระดับแรงจูงใจในการเรียนก่อนและหลังการใช้คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลก่อนและหลังการใช้คู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาคู่มือการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. อาจารย์พยาบาล และผู้เกี่ยวข้องควรมีการศึกษาวิจัยในประเด็นการพัฒนากลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่สามารถเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่นักศึกษาพยาบาลในทุกระดับชั้นปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษาพยาบาลเกิดแรงจูงใจในการเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนสาขาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

2. ควรมีการศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดในเรื่องแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

กันยา กันต์สุข. (2551). *การสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านดงคู่ อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย*. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

เฉลิมพล มีชัย. (2554). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของนักศึกษาในคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*. สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. ใน: การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 23 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน ระหว่างวันที่ 23-24 ธันวาคม 2554.

ทิศนา แขมมณี. (2550). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิคม แย้มย้อย, สุมาลี สังข์ศรี, โสภาพันธ์ สอาด, และสุเทพ ศรีทอง (2557). แรงจูงใจในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*. 25(1): 31-38.

นุชเนตร กาฬสมุทร์, และประสพชัย พสุนันท์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.* 7(2): 27-40.

บุญทิวา สุวิทย์. (2556). *กระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาตนแบบองค์รวมของนักศึกษาพยาบาล.* ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปวิดา โพธิ์ทอง, สุพัตรา พุ่มพวง, และสุนทรี ชะชาตย์. (2554). ความเครียด การปรับตัว และความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี.* 22(2): 1-14.

พิริยลักษณ์ ศิริศุภลักษณ์. (2013). การสอนนักศึกษาพยาบาลเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.*วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา.* 19 (2): 5-19.

ภิญโญ รัตนาพันธุ์. (2554). *Appreciative Inquiry คืออะไร ใครใช้.* สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2559, จาก https://www.gotoknow.org/posts/314324.

มณี อาภานันทิกุล และคณะ. (2551). การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลไทยระดับปริญญาตรี. *วารสารการพยาบาล.* 23(2): 54-55.

มุสลินท์ โต๊ะกานิ, ดาริน โต๊ะกานิ, ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, และ บุญยิ่ง ทองคุปต์. (2553). แรงจูงใจภายในด้านการเรียนและบุคลิกภาพพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *Princess of Naradhiwas University Journal*. 2 (2): 1-15.

วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 7: 78-91.

ฤทัยรัตน์ ชิดมงคล และเปรมฤดี บริบาล. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุดรธานี. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*. 98-108.

ศิริจิตร จันทร, และธัญลักษณ์ บรรลิขิตกุล. (2555). ความพร้อมในการฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลพื้นฐานของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลสภาพกาชาดไทย. *วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย.* 5(1): 32-45.

สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล. (2558). *จิตวิทยาพื้นฐาน (เอกสารประกอบการสอน).* ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สืบตระกูล ตันตลานุกุล, และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2560). ความเครียดและการจัดการความเครียดของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์*. 9(1): 81-92.

สุกิจ ทวีศักดิ์. (2555). *การพัฒนาคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาที่ขาดแรงจูงใจ: การวิจัยแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวีวิทยาการวิจัยการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรางค์ โค้วตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

Aktas, Y.Y., Karabulut, N. (2016). A Survey on Turkish nursing students' perception of clinical learning environment and its association with academic motivation and clinical decision making. *Nurse Education Today*. 36: 124–128.

Ben, DT., Lee TJ. (2001). Sleep duration, subjective sleep disturbances and associated factors among university students in Korea, *J Korea Med Sci*. 16: 475-480.

Binder, J. (2014). *Locus of Control and Academic Achievement Motivation as Predictors of Student Success in Reading Developmental Education*. College of Social and Behavioral Sciences. Walden University

Buboltz, WC., Brown, FC., Soper, B. (2001). Sleep habits and patterns of college students: a preliminary study. *J Am Coll Health*. 50: 131-135.

Bushe, G.R. (2001). *Clear Leadership*. Palo Alto, CA: Davies – Black.

Cheng, M., Cheng, C., Tian, y., & Fan, x. (2015). Student nurses' motivation to choose gerontological nursing as a career in China: A survey study. *Nurse Education Today.* 35: 843–848.

Chris, G., et al. (2010). Stress, coping and satisfaction in nursing students. *Journal of Advanced Nursing.* 67(3): 621-632.

Coon, D., & Mitterer, J. O. (2013). *Introduction to pshchology: gateways to mind and behaviour.* 11th ed. Belmont, CA: Wadsworth.

Cooperrider, D., Whitney. D. (1999). *Appreciative Inquiry: A Positive Revolution in Change*. San Francisco: Berrett-Koenler Publishers.

Cooperrider, D., Whitney.D.,& Stavors, J. (2003). *Appreciative Inquiry Handbook: The First in A Series of AI Workbooks for Leaders of Change*. San Francisco: Berrete-Koehler Publisher.

Cress, V.C.,& Lampman, C. (2007). Hardiness, stress, and health-promoting behaviors among college students. *Psi Chi J Undergrad Res*. 12(1): 18-23.

Dolan, K., Perz, A., McComb, S., & Kirkpatrick, J. (2013). *Comparing Undergraduate Students' Cognitive Complexity and Motivation to Learn.* Industrial and Systems Engineering Research Conference. 538-545.

Duckworth, L. A., & et al. (2016). Will not want: Self-control rather than motivation explains the female advantage in report card grades. *Learning and Individual Differences.* 39: 13– 23

Dupont, S. J. (2012). *Nursing faculty motivation to use high-fidelity simulation: An application of keller's arcs model*. the Degree Doctor of Philosophy. Capella University.

EdwardL. K., & et al. (2015). Motivations of nursing students regarding their educational preparation for mental health nursing in Australia and the United Kingdom: a survey evaluation. BMC Nursing.1-5.

Erten, H. I. (2014). Interaction between academic motivation and student teachers' academic achievement. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 152: 173 – 178.

Fletcher, L.K., & Meyer, M. (2016). Coaching Model + Clinical Playbook = Transformative learning. *Journal of Professional Nursing*. 32(2): 121–129.

Gergen, K.J. (1994). *Realities and Relationships*. Cambridge, MA: Harvard.

Gray, L. D., Chang, Y., & Anderman, E. M. (2015). Conditional effects of mastery goal structure on changes in students' motivational beliefs: Need for cognition matter. *Learning and Individual Differences*. 40: 9–21.

Hakan, K., & Munire, E. (2014). Academic Motivation: Gender, Domain and Grade Differences. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 143: 708 – 715.

Hanifi, N., Parvizy, S., & Joolaee, S. (2013). Motivational journey of Iranian bachelor of nursing students during clinical education: a grounded theory study. *Nursing and Health Sciences.*15: 340–345.

Hassankhani, H., Aghdam, M. A., Rahmani, A., Mohammadpoorfard, Z. (2015). The Relationship between Learning Motivation and Self Efficacy among Nursing Students. *Res Dev Med Educ*. 4(1): 97-101.

Khalaila, R. (2015). The relationship between academic self-concept, intrinsic motivation, test anxiety, and academic achievement among nursing students: Mediating and moderating effects. *Nurse Education Today*. 35: 432–438.

Kintsch, W. (1998). *Comprehension: A paradigm for cognition*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Kudo, Y., & et al. (2013). Five Reasons for the Lack of Nursing students' Motivation to Learn Public Health. *Tohoku J. Exp. Med*. 231: 179-186.

Kudo, Y., & et al. (2013). Nursing Students' Learning Motivation Toward Technical Knowledge and Their Ethics Regarding Patients' Rights. *Tohoku J. Exp. Med.* 230: 33-42.

Lazic, J. & et al. (2011). Implementation of a nurse education programme in paediatric oncology using appreciative inquiry: A single center experience in Belgrade, Serbia. *European Journal of Oncology Nursing*. 15: 524-527.

Lemos, S.M., & Veríssimo, L. (2014). The relationships between intrinsic motivation, extrinsic motivation, and achievement, along elementary school. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 112: 930 – 938.

Mccomb, A.S., & Kirkpatrick, M.J. (2016). Impact of pedagogical approaches on cognitive complexity and motivation to learn: Comparing nursing and engineering undergraduate students. *Nurs Outlook*. 64: 37-48.

Mirvis, Philip H. (1997). Soul Work' in Organizations. *Organization Science*. 8(2): 193 – 206.

Nesje, K. (2015). Nursing students' prosocial motivation: does it predict professional commitment and involvement in the job. *Journal of Advanced Nursing*. 71(1): 115–125.

Parlett, D. (2012). *A Comparison of Associate and Bachelor Degree Nursing Students' Motivation.* College of Social and Behavioral Sciences. Walden University.

Ridley-Duff, J. R. & Duncan, G. (2015). What is critical appreciation? Insights from studying the critical turn in an appreciative inquiry. *Human relations*. 68(10): 1579–1599.

Saifan, A., AbuRuz, E. M., & Masa , R. (2015). Theory Practice Gaps in Nursing Education: A Qualitative Perspective. *Journal of Social Sciences*. 11 (1): 20-29.

Schunk, H. D., Pintrich, R. P., & Meece, L. J. (2008). *Motivation in Education Theory, Research, and Applications*. 3rd edition. New Jersey: Pearson Education .

Shaban, I.A,,et al. (2012). Undergraduate nursing students' stress sources and coping behaviors during their initial period of clinical training: A Jordanian perspective. *Nurse Educ Pract*. 12(4): 204-209.

Tosati, S., Lawthong, N., & Suwanmonkha, S. (2015). Development Of An Appreciative Inquiry And Assessment Processes For Students' Self-Knowing And Self-Development. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 191: 753 – 758.

Trajkovski, S., & et al. (2013). Using appreciative inquiry to transform health care. *Contemporary Nurse.* 45(1): 95–100.

Usher, K., & et al. (2013). Motivations to nurse: An exploration of what motivates students in Pacific Island countries to enter nursing. *International Journal of Nursing Practice.* 19: 447–454

Vatankhah, M. & Tanbakooei, N. (2014). The Role of Social Support on Intrinsic and Extrinsic Motivation among Iranian EFL Learners. *Procedia - Social and Behavioral Sciences.* 98: 1912 – 1918.

Watkins, S., Dewar, B., & Kennedy, C. (2016). Appreciative Inquiry as an intervention to change nursing practice in in-patient settings: An integrative review. *International Journal of Nursing Studies.* 60: 179–190.

Wikipedia. (2016). *Transformative learning*. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2559, จาก https://en.wikipedia.org/wiki/Transformative_learning.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนสำหรับนักศึกษาพยาบาล

1. รศ.ดร.วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. ดร.บุญส่ง สุประดิษฐ์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3. ดร.ประชุมพร บัวคลี่ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข

ใบรับรองจริยธรรมการวิจัย

เอกสารยืนยันการยกเว้นการรับรอง
โดยคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

เอกสารรับรองเลขที่ :	SDU-RDI 2018-013
ชื่อโครงการ :	รูปแบบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยใช้โปรแกรมสุนทรียสาธก
รหัสโครงการ :	012/2561
ชื่อหัวหน้าโครงการ :	อาจารย์ลัดดาวัลย์ เตชางกูร
หน่วยงานต้นสังกัด :	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

โครงการวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยที่เข้าข่ายยกเว้นการรับรอง (Research with Exemption)

วันที่ออกเอกสาร : 10 ตุลาคม พ.ศ. 2561

ขอรับรองว่าโครงการดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับคำประกาศเฮลซิงกิ จากคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ลงนาม.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิชานนท์)
ประธานคณะอนุกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ภาคผนวก ค

ภาพประกอบขั้นตอนการวิจัย

การค้นพบ (Discovery) : กิจกรรมสุนทรียสนทนา (dialogue)

“มาสร้างภาพฝัน (Dream) กันเถอะ”

“กิจกรรม think-pair-share”

“การสร้างภาพฝันร่วมกัน”

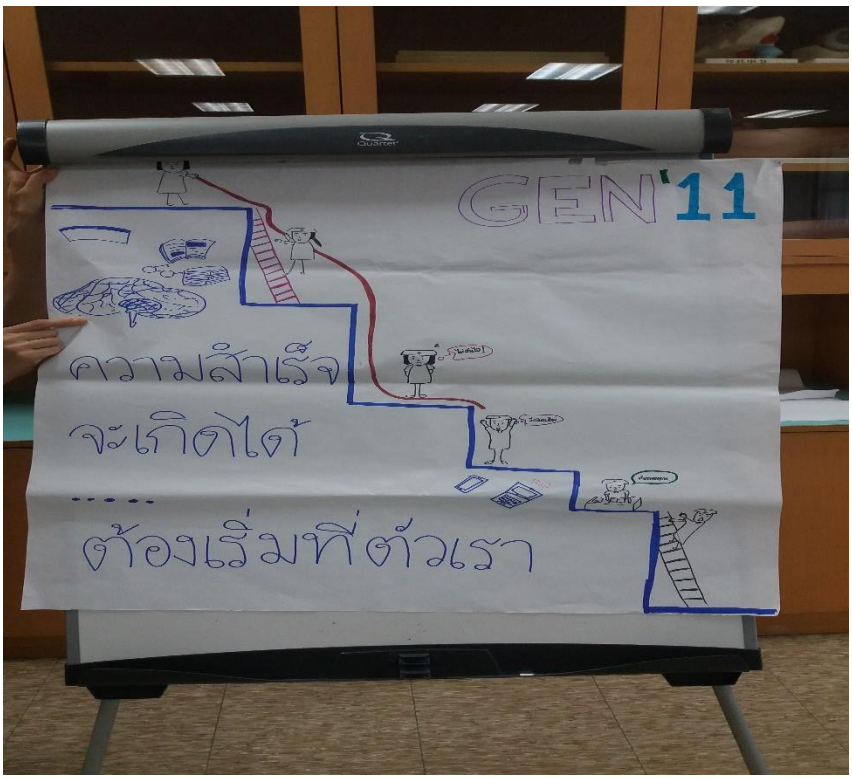

"ภาพฝันอันยิ่งใหญ่"

"ออกแบบ (Design) กิจกรรมเพื่อสร้างฝันให้เป็นจริง"

“กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นเพื่อสร้างฝันให้เป็นจริง”

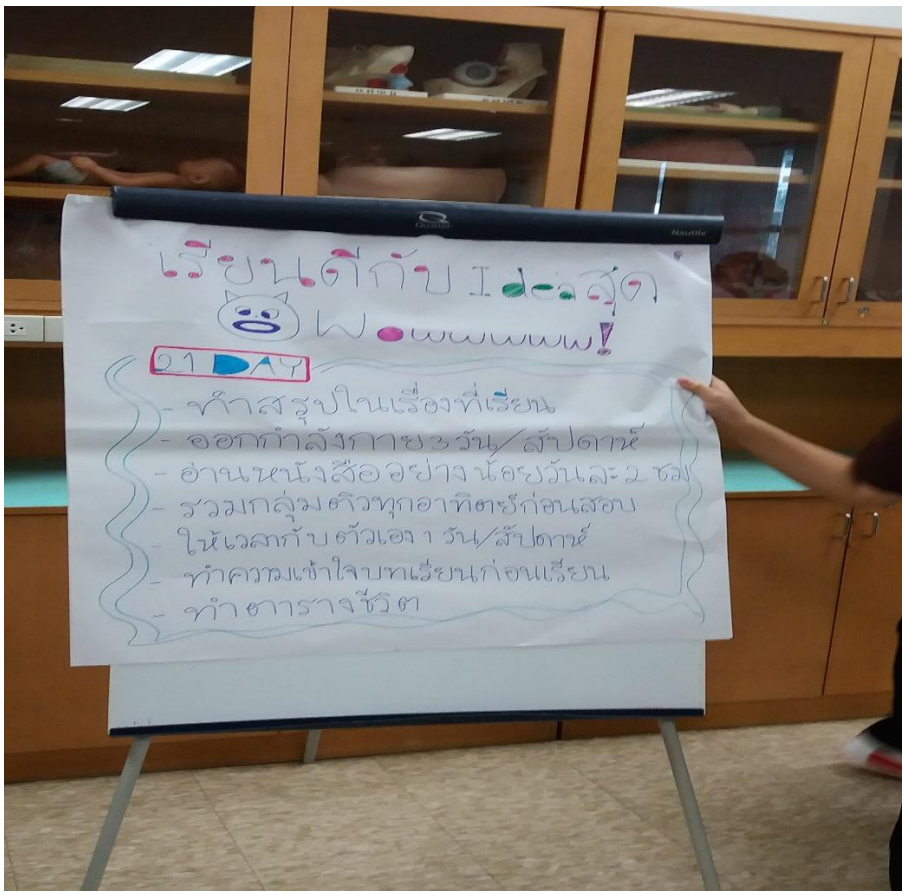

“กิจกรรมเรียนดีกับ idea สุด wowww”

ภาคผนวก ง

คู่มือเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

คู่มือ

เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

สำหรับนักศึกษาพยาบาล

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน	
ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน	3
ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน	3
ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน	4
ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน	6
กระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน	10
ส่วนที่ 2 เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน	
เทคนิคด้านการเรียน	21
เทคนิคด้านสุขภาพ	22
เทคนิคการทำกิจกรรมตามอัธยาศัย	23
ตัวอย่างกิจกรรมเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน สำหรับนักศึกษาพยาบาล	24
บรรณานุกรม	28

ส่วนที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน

- ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน
- ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน
- ประเภทของแรงจูงใจในการเรียน
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน
- กระบวนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

ความหมายของแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในการเรียน และทำกิจกรรมด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ

……..

ความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียน

แรงจูงใจในการเรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียนหลายประการ ดังนี้

1. ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่น่าพึงพอใจ
2. ทำให้.....
3. ทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ
4. เกิดความกระตือรือร้น.....

เทคนิคการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียน

- เทคนิคด้านการเรียน
- เทคนิค.....
- เทคนิค.....

แรงจูงใจในการเรียนเป็นบันไดของความสำเร็จ.....

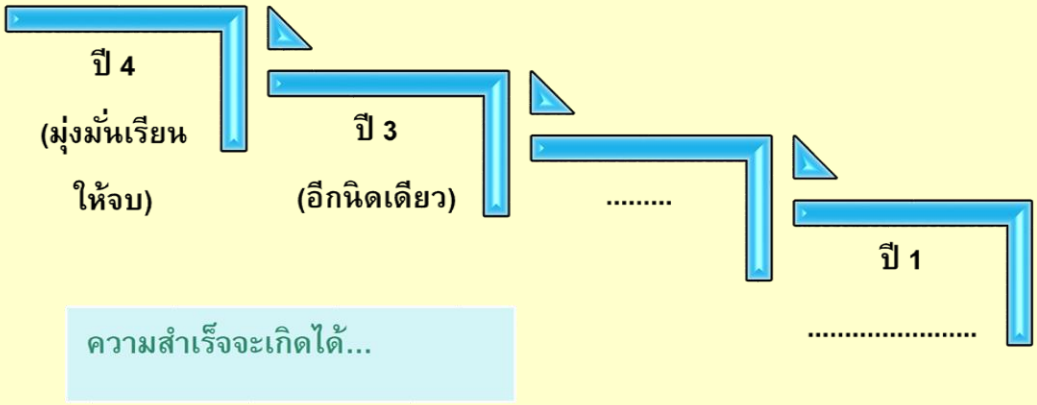

ภาพบันไดสู่ความสำเร็จในการเป็นพยาบาลวิชาชีพของกลุ่มนักศึกษาพยาบาล

จากภาพบันไดสู่ความสำเร็จ กลุ่มนักศึกษาพยาบาลมีภาพฝันว่า อยากเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีในอนาคต และมีความมั่นคงในการประกอบวิชาชีพ โดยมองว่าการที่จะไปสู่ความสำเร็จ ต้องผ่านการปีนบันไดขึ้นทีละขั้น .....

ปีที่ **2** เป็นปีที่เริ่มมีการขึ้นวอร์ด และเน้นภาคปฏิบัติมากขึ้น .....

ปีที่ 3 เป็นปีที่ใกล้จบการศึกษา .....

ปีที่ 4 เป็นปีที่ต้องใช้ความมุ่งมั่นอย่างหนัก.....ผลักดันให้นักศึกษามุ่งมั่นฟันฝ่าอุปสรรคจนสำเร็จตามที่มุ่งหวังตั้งใจ .....

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย นางลัดดาวัลย์ เตชางกูร สัดส่วนการวิจัย ร้อยละ 70
หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530 ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาตรี)
พ.ศ. 2550 พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 1 นางสาวพิไลพร สุขเจริญ สัดส่วนการวิจัย ร้อยละ 10
หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2551 พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ (สมทบมหาวิทยาลัยมหิดล)
พ.ศ. 2557 พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปัจจุบัน กำลังศึกษาต่อระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่งงาน อาจารย์ประจำสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 2 ดร.รภัทภร เพชรสุข สัดส่วนการวิจัย ร้อยละ 10
หน่วยงาน คณะพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

ประวัติการศึกษา

2547-2553 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การจัดการบริการสุขภาพ) มหาวิทยาลัยคริสเตียน
2542-2544 การจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยคริสเตียน
2529-2532 พยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยคริสเตียน

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
คณะพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยวิทยาศาสตร์เจ้าฟ้าจุฬาภรณ์ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

ผู้ร่วมวิจัยคนที่ 3 นางสาวสิริวรรณ วงศ์พงศ์เกษม สัดส่วนการวิจัย ร้อยละ 10

หน่วยงาน อาจารย์สอนพิเศษ และนักวิจัยอิสระ

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะโบราณคดี สาขาประวัติศาสตร์ศิลปะ

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว และกำลังศึกษาต่อในระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตำแหน่งงาน อาจารย์พิเศษ และนักวิจัยอิสระ